BAYARMAA KHALZAA

TOPICAL

MONGOLIAN

VOCABULARY AND PHRASES

Халзаагийн Баярмаа

МОНГОЛ ХЭЛНИЙ
СЭДЭВЧИЛСЭН ҮГ ХЭЛЛЭГ

Улаанбаатар хот
2023 он

© Халзаагийн Баярмаа 2023
© Энэхүү номыг зохиогчийн зөвшөөрөлгүйгээр хэвлэн олшруулахыг хатуу хориглоно.

ISBN 978-9919-0-1422-3
ДАА-494
Б-381

Хянасан (Proofreading): Н.Болормаа
Daniel Goldthorpe
Jeffrey King

© Bayarmaa Khalzaa 2023
© This book may not be copied or reproduced without the permission of the copyright owner.

Өмнөх үг

Энэхүү ном нь суралцагчдын үгсийн санг баяжуулах, ярианы чадварыг дээшлүүлэхэд чиглэгдсэн ба өдөр тутам хэрэглэгддэг бодит үг хэллэгийг сэдэвчлэн багтаав.

Тухайн сэдвийн хамрах хүрээнээс шалтгаалаад нэр үг, тэмдэг нэр, холбоо үг, тогтмол хэрэглэгддэг өгүүлбэрээс аль тохирохыг нь сонгож, жагсаан оруулсан бөгөөд суралцагчид нь жагсаалтаас өөрт шаардлагатай хэсгийг цээжилж, яриандаа ашиглах боломжтой юм.

Уг номыг бүтээхэд үнэтэй санал, зөвлөгөө өгч тусалсан Н.Болормаа, Daniel Goldthorpe, Jeffrey King, Ewen Kitto нартаа гүн талархлаа илэрхийлье.

Х.Баярмаа

Цахим шуудан: mongolianed@yahoo.com

Preface

This book is aimed at enriching students' vocabulary and improving their speaking skills. It includes real phrases and sentences that are used on a daily basis by topic.

Depending on the scope of the topic, appropriate nouns, adjectives, phrases, or regularly used sentences are selected and listed. Students are encouraged to memorize parts they need from the lists and use them in their speech.

I'm very grateful to N.Bolormaa, Daniel Goldthorpe, Jeffrey King and Ewen Kitto for giving worthwhile advice and help.

Kh.Bayarmaa

E-mail: mongolianed@yahoo.com

Гарчиг

Contents

Өмнөх үг	**Preface 4**
Хүнтэй уулзах, танилцах	**Meeting someone, getting acquainted 5**
Хүнтэй мэндлэх	Greeting someone. 5
Уулзсан хүнээсээ салж явахдаа хэлэх үг хэллэг	Parting ways with someone you have met . . .6
Хүнтэй танилцах	Getting to know someone 7
Таньдаг хүнтэйгээ санам-саргүй таарах	Meeting someone that one knows accidently. 9
Түгээмэл богино нэрс	Common short names . . 11
Талархал илэрхийлэх	**Expressing gratitude . . .12**
Уучлалт хүсэх	**Expressing apologies . . .14**
Харамсаж байгаагаа илэрхийлэх, хүнд сэтгэлийн дэм өгөх	**Expressing regret and sorrow; and giving emotional support to someone. 16**
Нөхцөл байдлыг илэрхийлж хэлэх	**Expressing situations . . .18**
Утсаар ярих	**Talking on the phone . . .19**
Хүнтэй цаг товлож уулзах	**Setting time and meeting someone 21**
Баяр хүргэх, ерөөх	**Congratulating and blessing 22**
Аялга үгс	**Interjections** of emotion **.23**

Тусламж хүсэх	**Asking for help 25**
Чухал шаардлагатай утасны дугаарууд	Important phone numbers. 26
Хот, гудамж	**City and street. 27**
Барилга, бусад зүйлс	Buildings & other things 27
Байгууллага, үйлчилгээний газрууд	Organizations and service units 28
Зарим тэмдэглэгээ	Some designations 30
Орон, зүг чиг заасан үгс	**Postpositions and directions 33**
Хаана	Where 33
Хаашаа	To/towards where 34
Хаагуур	By where 35
Хүнсний дэлгүүр	**Supermarket 36**
Худалдааны төв	**Shopping mall 44**
Хувцас	**Clothes 45**
Нялх хүүхдийн хувцас, хэрэглэл	Baby clothes and accessories 54
Гоо сайхны бараа	**Beauty products. 56**
Зах дээр хэрэглэгддэг үг хэллэг	**Phrases used at outdoor markets. 57**
Бичиг хэргийн дэлгүүр	**Stationery store 58**
Бичгийн хэрэгсэл	Stationeries. 58
Компьютер, интернэт	**Computer and internet .61**
Программ хангамж	Software. 62
Номын дэлгүүр	**Bookshop 64**
Ресторан/зоогийн газар	**Restaurant 67**
Түргэн хоолны газар	**Fast food restaurant 71**

Орон сууц, байр, байшин	**Apartment building, apartment and house . . . 72**
Орон сууц	Apartment 72
Байшин	House 73
Гал тогооны өрөө	**Kitchen 75**
Хоол хийхтэй холбоотой үг хэллэг	Phrases related to cooking 79
Хооллохтой холбоотой үг хэллэг	Phrases related to eating food 81
Угаалгын өрөө	**Bathroom 84**
Зочны өрөө	**Guestroom 88**
Унтлагын өрөө	**Bedroom 90**
Монгол гэр	**Mongolian ger 92**
Монгол хувцас	**Mongolian clothes 95**
Мал аж ахуй	**Animal husbandry 96**
Малын зүс	**Colours of livestock 104**
Мужааны багаж, бусад хэрэгсэл	**Carpentry tools and other tools 106**
Тээврийн хэрэгсэл	**Transport 109**
Суудлын машин	Automobile 109
Галт тэрэг	**Train 115**
Усан замын тээвэр	**Shipping 116**
Агаарын тээвэр	**Air transport 118**
Онгоцны буудал	Airport 119
Автобус	**Buses 121**
Такси	**Taxi 123**
Шуудан харилцаа	**Post office communications 124**
Зочид буудал	**Hotel 126**

Үсчин	**Hairdresser**	**130**
Гоо сайхны салон	**Beauty salon**	**134**
Гэр бүл	**Family**	**136**
Бусад хамаатнууд	Other relatives	137
Насны ангилал	Age category	140
Ажил, мэргэжил	**Jobs and professions**	**143**
Хүний бие	**Human body**	**149**
Эрүүл мэнд	**Health**	**156**
Эмнэлэг	Clinic/hospital	156
Сэтгэлийн хөдөлгөөн, зан ааштай холбоотой тэмдэг нэр, үйл үг	**Adjectives and verbs related to emotion and character**	**164**
Тэмдэг нэр	Adjectives	164
Үйл үг	Verbs	166
Шүүх, гэмт хэрэг	**Court and crimes**	**168**
Байгаль дэлхий	**Nature and the world**	**171**
Улирал, цаг агаар	Seasons and weather	173
Ургамал	**Plants**	**178**
Амьтан	**Animals**	**183**
Спорт/биеийн тамир	**Sports**	**190**
Багийн спорт	Team sports	190
Ганцаарчилсан спорт	Individual sports	196
Эрийн гурван наадам	**Three national sports for men**	**200**
Бөхийн барилдаан	Wrestling	200
Морины уралдаан	Horse racing	201
Сур харваа	Archery	201
Аялал, зугаалга	**Trips and outings**	**203**

Тоглоом	**Games 207**
Үзвэр үйлчилгээ	**Entertainment 211**
Хөгжмийн зэмсгүүд	Musical instruments . . . 216
Телевиз/зурагт	**Television. 218**
Шашин шүтлэг	**Religion. 220**
Буддын шашин	Buddhism 220
Бөө мөргөл	Shamanism. 223
Христ итгэл	Christianity 224
Банк, санхүү	**Bank and finance 226**
Банк	Bank 227
Улс төр, засаг захиргааны нэгж	**Politics and administration units . . .229**
Их сургууль/дунд сургууль	**University/ secondary school 233**
Хэлний хичээл	**Language lesson 239**
Тооны нэр болон холбоотой үг хэллэг	**Numeral and related phrases 243**
Гэрийн хаягаа хэлэх	Telling one's home address. 249
Утасны дугаараа хэлэх	Telling one's phone number 249
Цаг хугацаа	**Time. 250**
Он, сар, өдөр, 7 хоног, хэлэх	Telling years, months, days and weeks. 251
Цаг хэлэх	Telling the time. 252
Ирээдүй цаг	Future time. 253
Өнгөрсөн цаг	Past time 254
Одоо цаг	Current time. 254

Баярууд, мэндчилгээ	**Holidays and greetings 255**
Цагаан сарын мэндчилгээ	Mongolian New Year greetings 256
Үндэсний их баяр наадмын мэндчилгээ	National Naadam Festival greetings 257
Өнгө	**Colours 258**
Геометрийн дүрс	**Geometrical shapes. . . .261**
Хэмжих хэрэгсэл	**Measuring tools 263**
Хэмжих нэгж	Measurement units 263
Хам (жинхэнэ) нэр	Collective nouns 264
Өдөр тутам хэрэглэгддэг зарим богино үг хэллэг	**Some short phrases that are used in everyday speech 265**
Өдөр тутам хэрэглэгддэг үйл үг	**Verbs that are used in everyday speech 270**
Үйл үгийн цагууд	**Verb tenses 279**
Тодорхой тийн ялгалтай хэрэглэгддэг зарим түгээмэл үйл үг	**Some frequently used verbs that require specific noun cases 280**
Дэлхий, улс орнууд	**The world and countries 286**
Улс (нийслэл)	**Countries (capitals) 288**
Аймаг (аймгийн төв)	**Provinces (province centres). 294**
Улаанбаатар хотын дүүргүүд	Districts in Ulaanbaatar city. 295
Ном зүй	**Bibliography 302**

Mongolian	English
Хүнтэй уулзах, танилцах	**Meeting Someone Getting Acquainted**
Хүнтэй мэндлэх	**Greeting someone**
Сайн байна уу?	How are you?
Сайн. Сайн байна уу?	I'm fine. How are you?
Сайн.	I'm fine.
Сайн байцгаана уу?	How are you all?
Сайн уу?	Hi.
Өглөөний мэнд (хүргэе).	Good morning.
Өдрийн мэнд (хүргэе).	Good afternoon.
Оройн мэнд (хүргэе).	Good evening.
Сайхан амарсан уу?	Did you sleep/rest well?
Сайхан. Сайхан амарсан уу?	Yes, I did. Did you sleep/rest well?
Сайхан.	Yes, I did.
Сонин сайхан юу байна?	What's new?
Тайван даа./Юмгүй дээ.	Everything is good./Nothing.
Юу байна (даа)?	What's up?
<u>Цагдаа болон армийн бие бүрэлдэхүүн</u>	<u>Police and army personnel</u>
Амрыг эрье.	Hello.
Та бүхний амрыг эрье.	Hello everyone.
<u>Цагаан сарын мэндчилгээ</u>	<u>Mongolian New Year Greeting</u>
Амар байна уу?	How are you?
Мэнд ээ. Амар байна уу?	I'm fine. How are you?
Мэнд ээ.	I'm fine.

Уулзсан хүнээсээ салж явахдаа хэлэх үг хэллэг

Parting ways with someone you have met

Тантай/чамтай танилцах сайхан байлаа./Сайхан танилцлаа.	It was nice to get to know you.
(Тантай/чамтай) ярилцах сайхан байлаа.	It was a pleasure talking to you.
Тантай уулзсандаа баяртай байна.	I'm happy to meet you.
Тантай уулзах сайхан байлаа.	It was a pleasure meeting you.
Баяртай.	Goodbye/bye.
Би одоо хичээлтэй. **Дараа нь** уулзъя.	I have a lesson now. See you **after that**.
Дараа уулзъя	See you **later**.
Удахгүй уулзъя.	See you soon.
Дараа ярьж байгаад нэг уулзъя.	Let's keep in contact and meet sometime later.
Баяртай. Маргааш уулзъя.	Bye. See you tomorrow.
Түр баяртай.	Bye for now.
Битгий сураггүй алга болчхоорой.	Don't disappear without any news.
Холбоотой байгаарай.	Please keep in touch.
Өдрийг сайхан өнгөрүүлээрэй.	Have a nice day.
Сайхан амраарай.	Good night./Have a good rest.
Сайн амраарай.	Rest well.

Би явах хэрэгтэй болчихлоо.	I've got to get going.
За, би явлаа.	Okay, I'm heading off.
Биеэ сайн бодоорой.	Take good care of yourself.
Болгоомжтой яваарай.	Go carefully./Drive carefully.
Хурдан эдгээрэй.	Get well soon.
Дараа утсаар ярья.	I will call you later.
Удахгүй холбоо барина аа.	I will contact you soon.
Сайн яваарай.	Have a good trip (one way).
Сайн яваад ирээрэй.	Have a good trip (2 ways).
Сайн сууж байгаарай.	Stay well.

Хүнтэй танилцах / Getting to know someone

Таны/чиний нэр хэн бэ?	What is your name?
Миний нэр ...	My name is ...
Таныг/чамайг хэн гэдэг вэ?	What is your name?
Намайг ... гэдэг.	My name is ...
Миний бүтэн нэр **А**маржаргал, богино нэр **Аа**гий. Хүмүүс намайг Аагий гэж дууддаг. (Та) намайг Аагий гэж дуудаж болно оо.	My full name is Amarjargal and my short name is Aagii. People call me Aagii. You can call me Aagii.
Та/чи аль улсаас ирсэн бэ?	What country are you from?
Та/чи хаанаас ирсэн бэ?	Where are you from?
Би Америкаас ирсэн.	I'm from America.
Би америк хүн.	I'm American.
Та орос хүн үү?	Are you Russian?
Би орос биш, америк хүн.	I'm American, not Russian.

Чи/та хэдэн настай вэ?	How old are you?
Би 35 настай.	I'm 35 years old.
Та ямар шугамаар/ажлаар Монголд ирсэн бэ?	For what purpose did you come to Mongolia?
Би ажлын шугамаар ирсэн.	I came here for work.
Би энд хэл сурахаар ирсэн.	I came here to learn the language.
Би их сургуульд сурахаар ирсэн.	I came here to study at the university.
Би сайн дурын ажил хийхээр ирсэн.	I came here to do volunteer work.
Би найзындаа ирсэн.	I came to visit my friend.
Та Монголд ирээд хэр удаж байна (вэ)?	How long have you been in Mongolia?
Би Монголд ирээд 6 сар/1 жил болж байна.	It has been 6 months/1 year since I came to Mongolia.
Та энд удах уу?	Will you stay here long?
Энд нэлээн/нэлээд удна.	I will stay here quite a long time.
Энд нэг их удахгүй.	I will not stay here that long.
(Би энд) 3 жил болно.	I will stay here for 3 years.
Та Монголд хэр удсан бэ?	How long did you stay in Mongolia?
Нэлээн/нэлээд удсан.	I stayed quite a long time.
Нэг их удаагүй.	I didn't stay that long.
Би тэнд 3 жил болсон.	I stayed there for 3 years.
Монгол ямар байна (вэ)?	How is Mongolia?
Монгол улс сайхан/сонирхолтой юм байна.	Mongolia is nice/interesting.

Та ямар ажил хийдэг вэ? — What do you do?
Би дунд сургуульд багшилдаг. — I work in a secondary school as a teacher.
Та ямар мэргэжилтэй вэ? — What is your profession?
Би багш. — I'm a teacher.

Та хаана амьдардаг вэ? — Where do you live?
Би 1 дүгээр хороололд амьдардаг. — I live in the apartment complex #1.
Танайхан хэдүүлээ амьдардаг вэ? — How many of you live together?
Манайхан олуулаа/цөөхүүлээ амьдардаг. — Many/a few of us live together.
Чи/та хэн хэнтэйгээ амьдардаг вэ? — Who do you all live with?
Би нөхөртэйгөө/эхнэртэйгээ/хүүтэйгээ/охинтойгоо амьдардаг. — I live with my husband/wife/son/daughter.
Би ганцаараа амьдардаг. — I live alone.

Та монгол хэл мэдэх үү? — Do you know Mongolian?
Би монгол хэл жаахан/сайн мэднэ. — I know Mongolian a little/well.
Та монголоор ярьдаг уу? — Do you speak Mongolian?
Би монголоор сайн ярьдаггүй. — I don't speak Mongolian well.

Таньдаг хүнтэйгээ санамсаргүй таарах — **Meeting someone that one knows accidently**

Сайн уу? Ямар сонин хүн бэ! — Hi, stranger!
Энд чамтай/тантай таарна гэж бодсонгүй шүү. — I didn't expect to see you here.

Чамтай уулзах юмсан гэж бодож байлаа.	I was hoping to meet you.
Уулзалгүй удсан байна шүү./Уулзалгүй уджээ.	Long time no see.
Харин тийм ээ, уулзалгүй удсан байна.	You are right. Long time no see.
(Чамтай/тантай) уулзах сайхан байна аа.	It is nice to see you.
Танайхан сайн уу?	How is your family?
Бүгдээрээ сайн байгаа, баярлалаа.	All are well, thank you.
Батад мэнд хүргээрэй.	Please say hi to Bat for me.
Тэгнэ ээ. Мэнд хүргэнэ ээ.	Yes, I will say hi to him.
Таныг/чамайг найзтайгаа танилцуулах гэсэн юм. (Түүнийг) Отгоо гэдэг.	I would like to introduce my friend to you. His name is Otgoo.
Чи Баттай уулзаж байгаа юу?	Have you been seeing Bat?
Би Баттай уулзаж байгаа.	I have been seeing Bat.
Бид хоёр байнга уулзалддаг.	We (two of us) meet often.
Бид хоёр хааяа нэг уулзалддаг.	We (two of us) meet occasionally.
Би Баттай уулзахгүй байгаа.	I have not been seeing Bat.
Батаас сурагтай юу?	Have you heard any news from Bat?
Батаас сураггүй л байна.	I have not heard any news from Bat.

Чи намайг танихгүй байна уу?	Don't you recognize me?
Харин хэн билээ?	Who are you, again?
Би Бат байна аа. Өнгөрсөн жил Болдын төрсөн өдөр дээр таарсан шүү дээ.	I'm Bat. We met at Bold's birthday last year.
Аа, одоо саналаа, саналаа.	Oh, I remember you now.
Түгээмэл богино нэрс	**Common short names**
Отгонцэцэг - Отгоо - **Оо**гий	**O**tgontsetseg - Otgoo - **Oo**gii
Болорцэцэг - Болороо - **Боо**гий	**Bo**lortsetseg - Boloroo - **Boo**gii
Баярхүү - Баяраа - **Баа**гий	**Ba**yarkhuu - Bayaraa - **Baa**gii
Ууган... - Ууганаа - **Уу**гий	**Uu**gan... - Uuganaa - **Uu**gii
Наранцэцэг - Нараа	Narantsetseg - Naraa
Саранцэцэг - Сараа	Sarantsetseg - Saraa
Одончимэг - Одоноо	Odonchimeg - Odonoo
Отгон/ууган	The oldest/the youngest
Баяр-хүү	Holiday/happiness-son
Болор-цэцэг	Crystal-flower
Наран-цэцэг	Sun-flower
Саран-цэцэг	Moon-flower
Одон-чимэг	Star-ornament
Төвд үг орсон нэрс	**Names used Tibetan words**
Даваа... - **Даа**гий/Даавка	Monday (The Moon)
Мягмар... - Мягаа [Мийгаа]	Tuesday (Mars)
Лхагва... - Лхагваа	Wednesday (Mercury)
Пүрэв... - Пүрэвээ/Пүүжээ	Thursday (Jupiter)
Баасан... - Бааска/Баагий	Friday (Venus)
Бямба... - Бямбаа	Saturday (Saturn)
Ням... - Нямаа/Нямкаа	Sunday (The Sun)
Долгор-маа	White goddess-mother

Талархал илэрхийлэх

Expressing Gratitude

(Чамд/танд) баярлалаа.	Thank you.
Их баярлалаа.	Thank you very much.
Маш их баярлалаа.	Thank you so much. (More expressive)
Үнэхээр их баярлалаа.	Thank you very much indeed.
Үнэхээр талархаж байна.	I really appreciate it.
Гялайллаа.	Thank you. (Formal)
Би танд чин сэтгэлээсээ баярлаж/талархаж байна.	I thank/appreciate you with all of my heart.
Би танд үргэлж баярлаж/талархаж явдаг.	I'm always thankful to you.
Манайд ирсэнд баярлалаа.	Thank you for coming to my house.
Надтай ирж уулзсанд баярлалаа.	Thank you for coming to see me.
Цаг гаргасанд баярлалаа.	Thank you for your time.
Тусалсанд баярлалаа.	Thank you for your help.
Бэлэг өгсөнд баярлалаа.	Thank you for the gift.
Урмын үг хайрласанд баярлалаа.	Thank you for the words of encouragement.
Гэртээ урьсанд баярлалаа.	Thank you for inviting me to your home.
Амттай хоолоор дайлсанд баярлалаа.	Thank you for the delicious food.
Имэйл бичсэнд баярлалаа.	Thank you for your email.
Утсаар ярьсанд баярлалаа.	Thank you for calling me.
Асуусанд/хэлсэнд баярлалаа.	Thank you for asking/telling me.

Үнэтэй зөвлөгөө өгсөнд баярлалаа.	Thank you for giving me valuable advice.
Сайхан санаа хэлж өгсөнд баярлалаа.	Thank you for giving me a good idea.
Төрсөн өдрийн баярт маань хүрэлцэн ирсэнд баярлалаа.	Thank you for coming to my birthday party.
Баярлалаа. Чи миний төлөө маш их зүйлийг хийж өглөө.	Thank you. You did so many things for me.
Баярлалаа. Чиний тусыг хэзээ ч мартахгүй ээ.	Thank you. I will never forget your help.
Баярлалаа. Чамайг байгаагүй бол би яах байсан юм бол оо!	Thank you. I wonder what I would do without you!
Чиний ачийг яаж хариулахаа мэдэхгүй л байна.	I don't know how to repay your help.

Хариу үг хэллэг	**Responses**
Зүгээр ээ./Зүгээр зүгээр.	You are welcome.
Зүгээр ээ. Туслалгүй яах вэ дээ! [яахуудээ]	You are welcome. Of course, I want to help you.
За, тийм юм байлгүй яах вэ дээ.	Well, this is a normal thing to do.
Зүгээр дээ. Энэ зэргийн тус байлгүй яах вэ дээ.	No worries. Of course, I want to give you this little help.
Зүгээр ээ. Нэг их том бэлэг биш шүү дээ.	Don't worry. This is not a big gift.
Зүгээр ээ. Харин ч илүү их тус хүргэж чадсангүй.	You're welcome. I wish I could have done more.

Уучлалт хүсэх	Expressing Apologies
Уучлаарай.	Sorry.
Намайг уучлаарай.	I'm sorry.
Өршөөгөөрэй.	Excuse me.
Намайг үнэхээр уучлаарай.	I'm really sorry./Please forgive me.
Уучлаарай. Миний буруу.	I'm sorry. It is my fault.
Үнэхээр миний буруу.	It is really my fault.
Хоцорч ирсэнд уучлаарай.	I'm sorry for being late.
Номыг чинь удаасанд уучлаарай.	I'm sorry for keeping your book for a long time.
Танайд очиж чадаагүйд уучлаарай.	I'm sorry I could not visit your home.
Чамд тусалж чадахгүй байгаад уучлаарай.	I'm sorry for not being able to help you.
Цагийг нь тулгаж хэлсэнд/асуусанд уучлаарай.	Sorry for telling/asking you at short notice.
Урьдчилж хэлээгүйд уучлаарай.	Sorry for not telling you in advance.
(Танд) төвөг удаж байгаад уучлаарай.	I'm sorry for disturbing you.
Үгийг чинь тасалчихлаа, уучлаарай.	I'm sorry for cutting you off.
Хэлсэндээ хүрч чадаагүйд уучлаарай.	I'm sorry I could not keep my promise.
Таныг гомдоохыг хүсээгүй юм шүү.	I didn't mean to offend/hurt you.
Чадвал намайг уучлаарай.	Forgive me if you can.

Харалгүй өнгөрсөнд уучлаарай.	I'm sorry I passed by you without noticing.
Уучлаарай. Хэлснийг чинь буруу ойлгосон байна.	I'm sorry. I misunderstood what you said.
Уучлаарай. Хэлсэн үгэндээ би үнэхээр харамсаж байна.	I'm sorry. I really regret what I have said.
Уучлаарай. Хийсэн зүйлдээ би үнэхээр гэмшиж байна.	I'm sorry. I'm really feeling guilty about what I have done.
Миний өмнөөс найзаасаа уучлалт гуйгаарай.	Please ask your friend for forgiveness for me.

Хариу үг хэллэг	**Responses**
Өө, зүгээр ээ.	Oh, no problem.
Өө, зүгээр зүгээр.	Oh, no problem.
Зүгээр ээ, би юм санаагүй.	No problem. I did not take it seriously.
Зүгээр ээ, чамайг ойлгож байна аа.	No problem. I understand you.
Зүгээр ээ, битгий санаа зов.	No problem. Don't worry about it.
Зүгээр ээ. Завгүй байгааг чинь би мэдэж байгаа.	No problem. I know you are busy.
Зүгээр ээ. Харин ч би чамаас уучлалт гуйх ёстой.	No problem. I'm the one who should ask you for forgiveness.
Зүгээр ээ. Санаатай тэгээгүйг чинь би мэдэж байгаа.	No problem. I know that you didn't do it intentionally.
Зүгээр ээ. Ийм юм байх.	No problem. This happens.

Харамсаж байгаагаа илэрхийлэх, хүнд сэтгэлийн дэм өгөх

Expressing Regret and Sorrow; and Giving Emotional Support to Someone

Ээ!	Eh!/Oh!
Өө, ямар харамсалтай юм бэ!	Oh, what a pity!
Ээ, тоогүй юм болжээ.	Eh, that is too bad.
Өө, тийм үү?	Oh, really?
Өө, яана аа!	Oh, no!
Ээ, хөөрхий дөө.	Oh, poor thing.
Ээ, бурхан/тэнгэр минь!	Oh, my god!
Өө, ямар балай юм бэ!	Oh, what a bummer!
Найздаа тусалж чадаагүйдээ би үнэхээр харамсаж байна.	I really regret that I could not help my friend.
Найздаа тусалж чадахгүй байгаадаа би үнэхээр гэмшиж байна.	I'm really feeling guilty about not being able to help my friend.
Найздаа тусалдаг байж.	I should have helped my friend.
Чи хичээлээ сайн давтахгүй дээ!	You should have reviewed your lessons well!
Харин тийм ээ. Хичээлээ сайн давтдаг байж.	You are right. I should have reviewed my lessons well.
Тийшээ явдаггүй байж.	I should not have gone there.
Тэгдэг байж.	I should have done that.
Тэгдэггүй байж.	I should not have done that.
(Би) машинтай ч байсан болоосой.	I wish I had a car.

(Би) монголоор сайн ярьж чаддаг ч байсан болоосой.	I wish I were able to speak Mongolian well.
Чамд ямар байгааг би ойлгож байна аа.	I understand how you feel.
Тайвшир даа.	Calm down.
Битгий санаа зовоорой.	Please don't worry.
Ийм асуудал болсонд чиний буруу гэж байхгүй.	It is not your fault that this problem happened.
Амьдралд янз бүрийн зүйл тохиолдож л байдаг шүү дээ.	Different things happen in life.
Асуудлыг шийдэх ямар нэгэн арга байж л таараа.	There must be some way to solve the problem.
Алдаагаа залруулах боломж гарах байлгүй дээ.	There must be a chance for you to correct your mistake.
Боломжгүй зүйл/болохгүй юм гэж байхгүй.	Nothing is impossible.
Бүх юм сайхан болно оо.	Everything will be good.
Одоо тэгээд яах вэ?	What shall we do now then?
Одоо өнгөрсөн. Зүгээр орхи, орхи.	Now it is too late. Just leave it that way.
Одоо яах ч аргагүй болсон. Сэтгэлээр битгий уна.	Now there is no way to change it. Don't be disappointed.
Одоо ямар ч нэмэргүй.	Nothing can help it now.
Тэр тухай бодохгүй байхыг хичээгээрэй.	Please try not to think about that.
Юу гэж хэлэхээ мэдэхгүй л байна.	I don't know what to say.
Итгэл найдвараа битгий алдаарай.	Please don't lose hope.
Өөдрөг байгаарай.	Please be optimistic.

Нөхцөл байдлыг илэрхийлж хэлэх

Expressing Situations

(Таны) ажил сайн уу?	Is your work going well?
Амьдрал хэр байна (вэ)?	How is your life going?
(Миний) ажил сайн.	My work is good.
Амьдрал дажгүй байгаа.	My life is pretty good.
Бүх зүйл хэвийн (байгаа).	Everything is normal.
Бүх зүйл сайн байгаа.	Everything is well.
Бүх зүйл зүгээр байгаа.	Everything is all right.
Бүх юм байдгаараа л байна.	Everything is same as usual.
Маш/их сайн байгаа.	It is very well.
Үнэхээр сайн байгаа.	It is really well.
Муугүй/гайгүй байгаа.	It is not bad.
Бодож байснаас хавьгүй дээр байгаа.	It is way better than I was expecting.
Гайхамшигтай байгаа.	It is wonderful.
Ямар ч асуудалгүй л байна.	There isn't any problem.
Өө яах вэ, болж л байна.	Well, it is going okay.
Дээрдэж байгаа.	It is getting better.
Муу байгаа.	It is bad.
Асуудал ихтэй л байна.	There are lots of problems.
Яах вэ дээ (л байгаа).	So so.
Тиймэрхүү л байна.	It is not so great.
Тааруухан л байна.	It is not so well.
Тун тааруу байгаа.	It is really bad.
Жаахан хэцүү л байна.	It is a little difficult/tough.
Сайнгүй л байна.	It is not so good.
Аймшигтай байгаа.	It is terrible.

Миний ажил хэцүү.	My work is difficult. (In general)
Миний ажил хэцүү байгаа.	My work is difficult. (Continually)
Миний ажил хэцүү байна.	My work is difficult. (At the moment)

Утсаар ярих	Talking on the phone
Байна уу?	Hello? (Is someone there?)
Байна.	Hello? (Here I am.)
Сайн байна уу?	How are you?
Сайн. Сайн байна уу?	Good. How are you?
Хэн бэ?	Who is it?
Би байна аа.	It is me.
(Би) Туяа байна аа.	It is Tuya. (I'm Tuya.)
Бат гэж/гэдэг хүний утас мөн үү?	Is this the phone number of someone named Bat?
Мөн байна.	Yes, it is.
Та Дорж багш уу?	Are you the teacher Dorj?
Тийм байна. Хэн бэ?	Yes, I am. Who is it?
Би Гэрэлмаагаас таны утасны дугаарыг авсан юм.	I got your phone number from Gerelmaa.
Танаас юм лавлах/асуух гэсэн юм.	I wanted to inquire/ask you something.
Та дугаар андуурчихжээ.	You got the wrong number.
Та буруу залгачихжээ.	You dialed the wrong number.
Оргилын утасны дугаарыг хэлээд өгөөч.	Can you please tell me the phone number of Orgil?
(Би) тийм хүн танихгүй.	I don't know such a person.
Тийм хүн байдаггүй.	There is no such person here.
Байна уу? Байна уу?	Hello? Hello?
Сонсогдохгүй байна.	I can't hear you.
Ай? Юу гэнэ ээ?	Huh? What did you say?
Дуу чинь бүр алга болчихлоо.	I can't hear your voice at all.

Сүлжээ орж гараад байна.	The network is cutting in and out.
Манай энд сүлжээ их муу барьдаг.	Our network here is very bad.
Саяа миний утас тасарчихлаа, уучлаарай.	I'm sorry. My phone was just cut off.
Би утсаа саяа л асаалаа.	I just turned my phone on.
Сайн сонсогдохгүй байна. (Би) утсаа салгаад, чам руу дахиад залгая.	I can't hear you well. Let me hang up and call you back.
Та над руу ярьсан байсан. Одоо л зав гараад залгаж байна.	I saw that you called me. Just now I have time and I'm calling you.
Чи яагаад утсаа авахгүй байсан юм бэ?	Why were you not answering your phone?
Уучлаарай. Утасныхаа дууг хаачихсан байсан болохоор дуудлага ирснийг мэдсэнгүй.	I'm sorry. I didn't know I had a call from you because I had muted my phone.
Уучлаарай. Завгүй байгаад утсаа саяа л харлаа.	I'm sorry. I was busy and I just looked at my phone now.
Зүгээр л мэнд мэдэх гээд залгаж байна.	I'm just calling you to say hi.
Завтай үедээ над руу залгаарай.	Call me when you have time.
Гэртээ очоод мессеж бичээрэй.	Text me when you get home.
Бат аа! Утас чинь дуугараад байна. Утсаа ав.	Bat! Your phone is ringing. Answer your phone.
Танихгүй дугаар байна.	It is an unknown number.

Хүнтэй цаг товлож уулзах	Setting Time and Meeting Someone
Ойрд хоёулаа уулзсангүй. Удахгүй нэг уулзацгаая.	We (two of us) have not seen each other lately. Let's meet up soon.
Чи маргааш орой 6 гээд завтай юу?	Do you have time tomorrow evening around 6?
Маргааш завгүй. Харин нөгөөдөр орой завтай.	I'm busy tomorrow. But I have time the day after tomorrow in the evening.
Тэгвэл нөгөөдөр 6 цагт нөгөө уулздаг ресторандаа уулзъя.	Let's meet at 6 pm in the restaurant we usually meet then.
За, тэгье.	Okay, let's do that.
(Би) чамтай уулзахыг тэсэн ядан хүлээж байна.	I'm looking forward to seeing you.
Би ирчихлээ.	I have just arrived./I'm here.
Чи ирж байна уу?	Are you coming?
(Би) очиж байна аа.	I'm coming (getting there).
Зам түгжрээтэй байна. Би жаахан хоцрох нь ээ.	There is a traffic jam. I think I will be a little late.
Одоо хаана явж байна?	Where are you now?
Нэг их хол биш. 5 минутын дараа оччих байх.	Not too far. Probably I will be there in 5 minutes.
Хүлээлгэчихлээ, уучлаарай.	Sorry I made you wait.
Хоцорчихлоо, уучлаарай.	Sorry, I'm late.
Зүгээр зүгээр. Би түрүүхэн ирсэн.	No problem. I just came a few minutes ago.
Зүгээр ээ, би бас саяхан ирлээ.	It's okay. I just arrived now too.
Би эрт/цагтаа ирсэн.	I came early/on time.
Уулзах сайхан байна шүү.	Nice to see you.

Баяр хүргэх, ерөөх	Congratulating and Blessing
Баяр хүргэе!	Congratulations!
Чин сэтгэлээсээ баяр хүргэе!	Sincere congratulations!
Чин сэтгэлийн угаас баяр хүргэе.	Congratulations from the bottom of my heart!
Халуун баяр хүргэе.	Warm congratulations.
Хүүхэдтэй болсонд чинь баяр хүргэе!	Congratulations for having a new baby!
Сургуулиа амжилттай төгссөнд чинь баяр хүргэе.	Congratulations on your successful graduation.
Шинэ ажилд орсонд чинь баяр хүргэе.	Congratulations on your new job.
Хуримаа хийсэн гэж сонслоо. Баяр хүргэе!	I heard that you had your wedding. Congratulations.
Тэмцээнд түрүүлсэнд чинь баяр хүргэе.	Congratulations on winning the competition.
Бат чамд баяр хүргэж байна (би)лээ.	Bat passes on congratulations to you.
Амжилт хүсье!	Good luck!
Танд сайн сайхан бүхнийг хүсэн ерөөе!	I wish you all the best!
Танд аз жаргал, эрүүл энхийг хүсэн ерөөе!	I wish you happiness and good health!
Танд ажлын амжилт хүсэн ерөөе!	I wish you success in your work!
Эрүүл мэндийн төлөө!	For health! (For toasting)
Ажлын амжилтын төлөө!	For success in work!
Төлөө!	Cheers!

Аялга үгс

Interjections of Emotion

Аа.
Аа, одоо ойлголоо.

Aha. (Understanding)
Aha, I got it now.

Ай?
Ай? Юу гэнэ ээ?

Huh?
Huh? What did you say?

За./За аа, за.
За. Би заавал очно оо.

Okay.
Okay. I will go there for sure.

За, за.
За, за. Ойлголоо. Битгий үглээд бай.

Okay, okay
Okay, okay. I got you. Don't keep on nagging.

Ээ хөөрхий!/Ээ зайлуул!
Ээ хөөрхий дөө! Тэр яагаад уначхав аа?

Oh, poor thing! (Pitying)
Oh, poor thing! Why did he just fall?

Өө./Ээ.
Өө, чи ийшээ ирж чадахгүй юм уу?

Oh. (Regretting)
Oh, can't you come here?

Хөөе!/Хүүе!/Хүүш! ... аа[4]!
Хүүе! Хүлээж бай.
Ах аа! Нааш ир.
Бат аа! Чи хаана байна аа?

Hey! (Calling)
Hey! Wait for me.
Brother! Come here.
Bat! Where are you?

Хөөх!
Ооё!
Хөөх! Ямар гоё газар вэ!
Ооё, чи ёстой мундаг байсан байна.

Wow! (Surprising)
Wow! (Little sarcastic)
Wow! What a nice place!
Wow, you were great.

Ёо!
Ёо, ямар их өвдөж байна аа!

Ow! (Feeling pain)
Ow! It hurts a lot.

Ёх!/Ёох!
Ёох, суух ямар гоё юм бэ!
Ёх, санаа амарлаа.

Ahh!/Oh! (Relaxing)
Ahh! It is so nice to sit down.
Oh, I'm relieved.

Ха, ха/хи, хи
Ха, ха. Ямар инээдтэй юм бэ!

Ha-ha/he-he (Laughter)
Ha-ha. What a funny thing it is!

Паах!/Пөөх!
Паах! Ямар муухай алчуур вэ!
Пөөх! Ямар муухай үнэртэй юм бэ!

Yuck!/Ugh!/Phew (Disgusting)
Yuck! What a disgusting towel it is!
Phew! What a bad smell!

Халхай!/Халцгай!
Халхай, халхай! Гадаа ямар халуун байна аа.
Халцгай, халцгай! Гараа түлчихлээ.

Phew!/Ouch! (Feeling hot)
Phew! It's hot outside!
Ouch! I just burned my hand.

Тий, тий!
Тий, тий! Хүйтэн байна. Цонхоо хаа.

Brr! (Feeling cold)
Brr! It is cold. Close the window.

Ий!/Айжуу!
Ий! Чи надаас айв уу?
Айжуу!
Айжуу! Гадаа мангас байгаа шүү. Битгий гадаа гар.

Aah! (Having fear)
Aah! Were you afraid of me?
(For little kids)
Aah! There is a monster out there. Don't go outside.

Тусламж хүсэх

Asking for Help

Хүн байна уу? Туслаарай.

Is there anyone? Help!

Энд халаасны хулгайч байна!

There is a pickpocket here!

Тэр хүнийг бариад аваарай! Миний цүнхийг булаачихлаа.

Catch/stop that person! He took my bag by force.

Туслаарай! Энэ хүн намайг дагаад байна.

Help! This person keeps following me.

Уучлаарай, би сая утсаа хулгайд алдчихлаа. Утсаар чинь ярьж болох уу?

Sorry, my phone has just been stolen. Can I use your phone?

Би дөнгөж сая мөнгөө дээрэмдүүлчихлээ. Цагдаа дуудаад өгөөч.

A robber has just robbed my money. Can you please call the police for me?

Түргэн дуудах гэсэн юм. Утасны дугаар нь хэд юм бол?

I want to call an ambulance. What is the phone number?

Та нэг зүйл дээр надад туслаад өгөөч.

Can you please help me with one thing?

Танаас нэг юм гуйх гэсэн юм.

I want to ask you for something.

Би Бат гэж хүнтэй уулзах гэсэн юм. Дуудаад өгөөч.

I want to meet a person called Bat. Can you call him for me?

Танаас юм асуух/лавлах гэсэн юм. Энд ойрхон хүнсний дэлгүүр байдаг уу?

I want to ask you/clarify something. Is there a supermarket nearby?

Чухал шаардлагатай утасны дугаарууд	**Important phone numbers**
101 - Гал түймэртэй тэмцэх газар	Fire Fighting Department
102 - Цагдаагийн газар	Police Station
103 - Нийслэлийн яаралтай тусламжийн төв	Emergency Ambulance
105 - Гамшиг ослын дуудлага	Natural calamity and disaster
107 - Гэр бүлийн хүчирхийллийн газар	Domestic Violence Centre
108 - Хүүхдийн тусламж	Help for children
100 - Халдвартын түргэн тусламж	Contagious disease help
1971 - Хувийн түргэн тусламж	Private ambulance
70112100 - Тээврийн цагдаагийн алба	Traffic Police Service
1800-1105 - Онцгой байдлын ерөнхий газар	National Emergency Management Agency
1900-1950 - Нэгдсэн лавлах	General Information Centre
1900-1980 - "Чингис хаан" олон улсын нисэх буудлын лавлах	"Chingis Khaan" International Airport Information Centre
1900-1234 - Авто тээврийн нэгдсэн лавлах	General Transport Information Centre
1900-1949 - Төмөр замын лавлах	Railway Information Centre

Хот, гудамж

City and Street

Барилга, бусад зүйлс

Buildings and other things

Өргөн чөлөө	Avenue
Гудамж	Street
Засмал зам	Paved road (for cars)
Шороон зам	Dirt road
Төв зам	Main road
Туслах зам	Side road
1 дүгээр/2 дугаар эгнээ	First/second lane
Хурдны зам	Highway
Явган хүний зам	Sidewalk
Гарц	Zebra crossing
Гүүрэн гарц	Bridge crossing
Нүхэн гарц	Underground crossing
Гэрлэн дохио	Traffic light
Гудамжны гэрэл	Streetlight
Гүүр	Bridge
Хогны сав	Trash bin
Замын хашлага	Railings
Замын тэмдэглэгээ	Road sign
Хөшөө	Statue
Гүүр	Bridge
Тоглоомын талбай	Playground
Цэцэрлэгт хүрээлэн	Park
Автобусны буудал	Bus stop
Галт тэрэгний буудал	Train station
Вокзал	Train station
Нисэх онгоцны буудал	Airport
Машины зогсоол	Parking lot
Унадаг дугуйн зогсоол	Bicycle parking
Гарааш	Garage
Хяналтын камер	Surveillance camera

Сурталчилгааны самбар	Advertisement board
Барилга	Building
Орон сууц	Apartment building

Байгууллага, үйлчилгээний газрууд	**Organizations and service units**
Шатахуун түгээгүүр	Petrol station
Карт цэнэглэх, борлуулах цэг	Kiosk for charging and selling bus cards
Сонин, сэтгүүл борлуулах цэг	Kiosk for selling newspapers and magazines
ТҮЦ (Түргэн Үйлчилгээний Цэг)	Kiosk for selling small products
Хүнсний <u>дэлгүүр</u>/<u>бараа</u>	Grocery store
Барааны дэлгүүр	Misc. products store
Бичиг хэргийн дэлгүүр	Stationery store
Бэлэг дурсгалын дэлгүүр	Souvenir shop
Номын дэлгүүр	Bookstore
Хуучин номын худалдаа	Second hand book seller
Номын сан	Library
Эмийн сан	Pharmacy
Үсчин	Hairdresser
Гоо сайхан	Beauty salon
Саун, массаж	Sauna and massage
Ломбард	Pawnshop
Цайны газар	Small restaurant
<u>Зоогийн газар</u>/ресторан	Restaurant
Түргэн хоолны газар	Fast food
Гуанз	Small restaurant
Кафе	Cafe
Зочид буудал	Hotel
Төв шуудан	Central Post Office
Банк	Bank

Зах	Outdoor market
Сургууль	School
Бага сургууль	Elementary school
Дунд сургууль	Middle school
Ахлах сургууль	High school
Их сургууль	University
Дотуур байр	Dormitory
Цэцэрлэг	Kindergarten/garden
Эмнэлэг	Hospital
Мал эмнэлэг	Veterinary hospital
Амьтны хүрээлэн	Zoo
Амьтны дэлгүүр	Pet shop
Гутал засвар	Shoe repair shop
Цаг засвар	Watch repair shop
Дугуй засвар	Tire repair shop
Авто засвар	Auto repair shop
Авто сургууль	Driving school
Авто угаалга	Car wash
Дуурь, бүжгийн театр	Opera and ballet theatre
Драмын театр	Drama theatre
Кино театр	Cinema
Музей	Museum
Хуурай хими цэвэрлэгээ	Dry cleaning
Валют арилжаа	Currency exchange
Касс	Cashier
Билетийн касс	Ticket cashier office
Худалдааны төв	Shopping mall
Бөөний худалдаа	Wholesale
Торго, бөс бараа	Silk and fabrics
Гэр ахуйн бараа	Household goods
Алт мөнгөний дархан	Gold and silver smith
Даатгал	Insurance
Нотариат	Notary

Орчуулгын төв	Translation centre
Нүдний шил	Eyeglasses
Иог, бясалгалын төв	Yoga and meditation centre
Сургалтын төв	Training centre
Гал команд	Fire department
Шүүх	Court
Элчин сайдын яам	Embassy
Оршуулгын газар	Cemetery
Нийтийн бие засах газар	Public toilet
Ширээний теннис	Table tennis
Билльярд	Billiards
Түлхүүр олшруулна	Key duplicator
Гэрээт борлуулагч	Distributor
Хувцас захиалга, засвар	Ordering and mending clothes
Зурагчин	Photographer
Дүүрэг	District
Хороо	Subdistrict
Гэр хороолол	Ger district
Өрхийн эмнэлэг	Family clinic
Цагдаагийн хэлтэс	Police station

Зарим тэмдэглэгээ **Some designations**

Нээлттэй	Open
Хаалттай	Closed
Тат	Pull
Түлх	Push
Зарна	For sale
Утасны нэгж	Phone unit sales
Цагийн хуваарь	Timetable
Хямдрал	Sale
Тамхигүй бүс	No smoking zone
Орох	Entry

Гарц/Гарах	Exit
Орц	Entrance
Орохыг хориглоно!	No entry!
Машин тавихыг хориглоно!	No parking!
Хаалга хааж машин тавихыг хориглоно!	No blocking the door by parking a car!
Тамхи татахыг хориглоно!	No smoking!
Болгоомжтой!	Caution!
Аюултай!	Danger!
Хог бүү хая!	No littering!

Тэмдэг нэр / **Adjectives**

Цэвэр хот	Clean city
Бохир хот	Dirty city
Дуу чимээтэй хот	Noisy city
Орчин үеийн барилга	Modern building
Уламжлалт хэв маяг	Traditional style
Хоцрогдсон технологи	Outdated technology
Дэвшилтэт технологи	Advanced technology
Утаатай/утаагүй хот	Smoky/non-smoky city
Аюултай/аюулгүй газар	Dangerous/safe place
Зохион байгуулалт сайтай хот	Well organized city
Зохион байгуулалт муутай хот	Poorly organized city

***** *****

Дэлгүүр хайх	To look for a shop
Хайсан газраа олох	To find the place looking for
Хот өргөжин тэлэх	City to be expanded
Шинэ барилга баригдах	New buildings to be built
Хоттой танилцах	To get to know a city

Хотод төөрөх	To get lost in a city
Хотын иргэн болох	To become a citizen of a city
Хүүхдүүдэд замын хөдөлгөөний дүрэм заах	To teach about traffic rules to children
Улаан/шар гэрэл асах	Red/yellow light (to be) on
Ногоон гэрэл асах	Green light (to be) on
Зам (хөндлөн) гарах	To cross a road
Ногоон гэрлээр зам гарах	To cross a road with a green light
Явган хүний гарцаар зам гарах	To cross a road on a cross walk
Явган хүний замаар алхах	To walk on the sidewalk
Гэрэл солигдох	Light to be changed
Зам түгжрээтэй байх	Road to have a traffic jam
Машин жолоодох	To drive a car
Явган зорчигчдод зам тавьж өгөх	To stop to give chance to pedestrians to cross the road
Машин сигналдах	To beep/honk car horn
Хурдаа нэмэх/хасах	To speed up/slow down
Тоормослох	To brake
Хурд хэтрүүлэх	To speed up over the limit
Урсгал сөрж явах	To go against the flow
Согтуугаар машин барих	To drive after drinking
Осол гаргах	To cause an accident
Осолд орох	To get into an accident
Хурдны замаар давхих	To drive on the highway
Машинаа зогсоол дээр тавих	To park one's car in the parking lot
Зогсоолгүй газар тавьсан машиныг ачих	To tow away a car that is parked in a place with no parking lot

Орон, зүг чиг заасан үгс

Postpositions and Directions

Хаана

Where

Ширээн дээр	On the table
Ширээн доор	Under the table
Хайрцган дотор	Inside the box
Гэрийн хажууд	Next to the ger
Миний дэргэд	Beside me
Гэрийн урд/өмнө	In front of the ger
Гэрийн ард/хойно	Behind the ger
Гэрийн наана	On this side of the ger
Гэрийн цаана	On that side of the ger
Хайрцгийн/хайрцагны дээд тал(д)	On the top side of the box
Хайрцагны доод тал(д)	On the bottom side of the box
Хайрцагны дотор тал(д)	Inside the box
Хайрцагны баруун тал(д)	On the right/west side of the box
Хайрцагны зүүн тал(д)	On the left/east side of the box
Хайрцагны урд тал(д)	In the front side of the box
Хайрцагны ар тал(д)	In the back side of the box
Урд зүг(т)	To the south
Хойд зүг(т)	To the north
Баруун зүг(т)	To the west
Зүүн зүг(т)	To the east
Гэрийн гадаа/гадна	Outside of the ger
2 модны хооронд	In between 2 trees
2 модны дунд/голд	In the middle of 2 trees
Энд	Here
Тэнд	There

*****	*****
Гэрийн хажууд мод байна.	There is a tree next to the ger.
Хүүхэд ширээн дээр зогсож байна.	The child is standing on the table.
Багш гэрийн наана суусан.	The teacher sat down on this side of the ger.
Намайг гэрийн гадна хүлээж байгаарай.	Please be waiting for me outside of the ger.
Энэ сандлыг 2 модны голд тавиарай.	Please put this chair in between the two trees.
Хаашаа	**To/towards where**
Дээш(ээ)	Up
Доош(оо)	Down
Арагш(аа)/хойшоо	To the north/back
Урагш(аа)	To the south/forwards
Хажуу тийш(ээ)	Sideways
Баруун тийш(ээ)	To the west
Зүүн тийш(ээ)	To the east
Нааш(аа)	This way
Цааш(аа)	That way
Гадагш(аа)	Outside
Дотогш(оо)	Inside
Ийш(ээ)	This way
Тийш(ээ)	That way
*****	*****
Дээшээ хараарай.	Please look up.
Наашаа яваарай.	Please go this way.
Нааш ир.	Come here.
Урагшаа хурдан гүй.	Run forwards fast.
Битгий ийш тийш хар.	Don't look here and there.
Баруун тийшээ эргэ.	Turn to the west.

Хүүхдүүд нааш цааш гүйлдээд байна.	Kids keep running this way and that way.
Хүмүүс дотогшоо орсон.	People went inside.
Хүмүүс гадагшаа гарсан.	People went outside.

Хаагуур	**By where, by __ side**
Гүүрэн дээгүүр	Over the bridge
Гүүрэн доогуур	Under the bridge
Гэрийн ардуур/хойгуур	Behind the ger
Гэрийн урдуур/өмнүүр	In front of the ger
Гэрийн хажуугаар	Beside the ger
Гэрийн баруун талаар	By the west side of the ger
Гэрийн зүүн талаар	By the east side of the ger
Гэрийн наагуур	By this side of the ger
Гэрийн цаагуур	By that side of the ger
Гэрийн гадуур	Outside the ger
Гэр(ийн) дотуур	Inside the ger
2 модны хоорондуур	Between 2 trees
2 модны дундуур/голоор	Between 2 trees
Модны энүүгээр	By this side of the tree
Модны тэрүүгээр	By that side of the tree

*****	*****
Би гүүрэн дээгүүр гарсан.	I went over the bridge.
Гүүрэн доогуур нэг машин өнгөрч байна.	One car is passing under the bridge.
Би гэрийн цаагуур гүйсэн.	I ran by that side of the ger.
Тэд гэрийн урдуур өнгөрсөн.	They passed by the front side of the ger.
Тэд 2 модны дундуур гарах байх.	Probably they will pass between two trees.
Хүмүүс гэрийн гадуур холхиж байна.	People are going back and forth outside the ger.

Хүнсний дэлгүүр — Supermarket

Хүнсний дэлгүүр	Supermarket
Худалдагч	Salesman/saleswoman
Худалдан авагч	Customer/shopper
Касс	Cashier
Хөнгөлөлтийн карт	Discount card
Бонус карт	Bonus card
Хариулт мөнгө	Change
Задгай мөнгө	Small notes
Бүхэл мөнгө	Big notes
Хадгалах хугацаа	Storage period/expiry date
Үйлдвэрлэсэн огноо	Manufactured date
Дуусах хугацаа	Expiry date/best before
Найрлага	Ingredients
Хэрэглэх заавар	Usage instruction
Тор	Shopping bag
Гялгар уут	Plastic bag
Түрдэг тэрэг	Trolley
Сагс	Basket
Лангуу	Counter
Тавиур	Shelf

Мах	**Meat**
Үхрийн мах	Beef
Үхрийн хавирга	Beef rib
Хонины мах	Mutton
Хонины гуя	Sheep thigh
Хонины сүүл	Sheep fat tail
Хонины ууц	Sheep rump
Хонины элэг	Sheep liver
Адууны мах	Horse meat
Ямааны мах	Goat meat
Тэмээний мах	Camel meat

Гэдэс	Intestines
Цувдай	Offal
Тахианы мах	Chicken (meat)
Тахианы гуя	Chicken leg
Тахианы мөч	Chicken joint
Тахианы цээж	Chicken breast
Гахайн мах	Pork
Гахайн утсан мах	Bacon
Цацагт хяруулын мах	Turkey
Ястай мах	Meat with bone
Цул/ясгүй мах	Boneless meat
Өөхтэй мах	Meat with fat
Өөхгүй/хар мах	Meat with no fat
Гол мах	Fillet
Хиам/зайдас	Sausage
Борц	Dried meat

Далайн хоол	**Seafood**
Загас	Fish
Түрс	Caviar/roe
Сардин загас	Sardine
Хавч	Lobster
Сам хорхой	Shrimp
Хясаа	Clam

Жимс, жимсгэнэ	**Fruit and berries**
Алим	Apple
Гадил/банан	Banana
Хан боргоцой	Pineapple
Жүрж	Orange
Бэрсүүт жүрж/мандарин	Mandarin
Киви	Kiwi
Нимбэг/лимон	Lemon
Тарвас	Watermelon

Амтат гуа	Melon
Лийр	Pear
Анар	Pomegranate
Чавга	Plum
Интоор	Cherry
Тоор	Peach
Манго	Mango
Чангаанз	Apricot
Үзэм	Raisin
Усан үзэм	Grape
Гүзээлзгэнэ	Strawberry
Үхрийн нүд	Black currant
Тошлой	Gooseberry
Нэрс	Blueberry
Цангис	Cranberry
Бөөрөлзгөнө	Raspberry
Бөлжиргөнө	Blackberry
Аньс	Cowberry
Чацаргана	Sea buckthorn

Самар	**Nut**
Бүйлс	Almond
Хушга	Walnut
Хушны самар	Pine nut
Наргилын самар	Coconut

Ногоо	**Vegetables**
Төмс	Potato
Амтат төмс	Sweet potato
Сармис	Garlic
Лууван	Carrot
Сонгино	Onion
Байцаа	Cabbage

Цэцэгт байцай	Cauliflower
Урт байцай	Chinese cabbage
Манжин	Turnip
Хулуу	Squash
Пампкин	Pumpkin
Мөөг	Mushroom
Брокколи	Broccoli
Зираа	Lettuce
Бууцай	Spinach
Шанцай	Lettuce
Базилик	Basil
Гаа(т өвс)	Mint
Цагаан гаа	Ginger
Лаврын навч	Bay leaves
Ногоон гоньд	Dill
Яншуй	Coriander
Эрдэнэшиш	Sweet corn
Дун ногоо	Stachy plant
Вандуй	Peas
Шош	Beans
Шар буурцаг	Soybeans
Шар буурцгийн соёолж	Soybean sprouts

Жимст ногоо	**Fruit vegetables**
Өргөст хэмх	Cucumber
Хаш	Eggplant
Амтат чинжүү	Sweet pepper
Халуун чинжүү	Hot pepper
Улаан лооль	Tomato
Чидун	Olive
Авокадо	Avocado
Цүккини	Zucchini
Хулуу	Pumpkin

Уух зүйлс	**Drinks**
Ус	Water
Сүүтэй кофе	Milk coffee
Хар кофе	Black coffee
Ундаа	Soft drink
Газтай ундаа	Carbonated drink
Цай	Tea
Сүүтэй цай	Milk tea
Ногоон цай	Green tea
Хар цай	Black tea
Жимстэй цай	Fruit tea
Өтгөн цай	Strong tea
Шүүс	Juice
Рашаан	Mineral water
Архи	Vodka
Шар айраг/пиво	Beer
Дарс/вино	Wine
Оргилуун дарс	Champagne
Шампанск	Champagne
Ликёр	Liqueur
Виски	Whiskey
Коктейль	Cocktail
Коньяк	Cognac

Цагаан идээ	**Milk products**
Сүү	Milk
Тараг	Yoghurt
Бяслаг	Cheese
Зөөхий	Sour cream
Масло	Butter
Шар тос	Traditional butter
Хайлмаг	Melted butter with flour and sugar

Аарц	Sour curd
Ааруул	Dried curd
Ээдэм	Curd cheese
Өрөм	Clotted cream
Ээзгий	Milk product made by boiling most of the whey from curdled milk
Хоормог	Fermented camel milk
Айраг	Fermented horse milk
Хярам	Boiled milk diluted with water
Нэрмэл архи	Distilled vodka

Бусад зүйлс	**Other things**
Цагаан будаа	White rice
Шар будаа	Millet
Хөц будаа	Pearl barley
Гурвалжин будаа	Buckwheat
Гурил	Flour
Хэрчсэн гурил	Flattened and sliced dough
Гоймон	Noodles
Бэлэн гоймон	Instant noodles
Туузан гоймон	Fettuccine
Шпагетти	Spaghetti
Дун гоймон	Snail shaped noodles
Мушгиа гоймон	Spiral noodles
Хөндий гоймон	Hollow noodles
Бялуу/торт	Cake
Талх	Bread
Боорцог/боов	Pastry/bun
Жигнэмэг	Biscuits
Овьёос	Oats
Амуу будаа	Cereal

Ёотон	Lump sugar
Тос	Oil
Хуурай сүү	Powdered milk
Зайрмаг/мөхөөлдөс	Ice cream
Өндөг	Egg
Чихэр	Candy
Шоколад	Chocolate
Дүрдэг цай	Tea bag
Жимсний чанамал	Jam
Варень	Jam (Russian word)

Амтлагч	**Condiments/seasonings**
Элсэн чихэр	Sugar
Давс	Salt
Майонез	Mayonnaise
Кетчуп	Ketchup
Цуу	Vinegar, sauce
Цагаан цуу/уксус	White vinegar
Гич	Mustard
Хар чинжүү/перец	Black pepper
Улаан чинжүү/перец	Red pepper
Салат амтлагч	Salad dressing
Мах амтлагч	Meat dressing
Бууз амтлагч	Buuz dressing

***** *****

Өнөөдөр ирсэн шинэ талх байгаа юу?	Do you have fresh bread that just came today?
Энэ барааны хугацаа нь дуусчихжээ. Хугацаа нь дуусаагүй ийм бараа байгаа юу?	The date of this product has expired. Do you have the same product that isn't out of date?

Ногоо киллүүлэх гэсэн юм. Хаана киллүүлэх вэ?	I want to have these vegetables weighed. Where can I have them weighed?
Сүү хаана байдаг юм бэ? Би олдоггүй ээ.	Where is the milk? I can't find it.
Хайрцаг нь эвдрээгүй чокопай байгаа юу?	Do you have any choco pies with undamaged packages?
Энэ хэд вэ? Үнэ нь алга байна. Үнийг нь (уншуулаад) хараад өгөөч.	How much is this? There is no price tag. Can you scan it to see its price for me?
Лангуу, касс хоёрын үнийн дүн зөрүүтэй байна.	The counter and cashier prices are different.
Авсан бараагаа буцаах гэсэн юм.	I want to return the product that I purchased.
Авсан бараагаа солиулах гэсэн юм.	I want to exchange the product that I purchased.
Хөнгөлөлтийн карт байгаа юу?	Do you have a discount card?
Байгаа/байхгүй.	I have one./I don't have one.
Бонусаа хасах уу?	Do you want to use your bonus?
(Бонусаа) хасна аа.	Yes, I want to use it.
(Бонусаа) хасахгүй ээ.	No, I don't want to use it.
Нууц дугаараа хийгээрэй.	Enter your password here.
Тор авах уу?	Do you want a bag?
Тооцоогоо картаар хийх үү, бэлнээр хийх үү?	Do you want to pay by card or cash?
Баримт хувь хүнээр үү, байгууллагаар уу?	Is the receipt for an individual or an organization?

Худалдааны төв — Shopping Mall

Тасгууд — Shops

Тоглоомын тасаг	Toyshop
Эмэгтэй хувцасны тасаг	Women's clothes shop
Эрэгтэй хувцасны тасаг	Men's clothes shop
Гоо сайхны барааны тасаг	Cosmetics shop
Цагны тасаг	Watch shop
Номын тасаг	Bookshop
Нүдний шилний тасаг	Opticians
Биеийн тамирын хувцасны тасаг	Sport clothes shop
Аяны хэрэгслийн тасаг	Travel equipment shop
Бичиг хэргийн тасаг	Stationary shop
Цахилгаан барааны тасаг	Electronics shop
Хөгжмийн зэмсгийн тасаг	Musical instruments shop
СиДи-ний тасаг	CD shop
Гутлын тасаг	Shoe shop
Малгайн тасаг	Hat shop
Гэр ахуйн барааны тасаг	Home equipment shop
Ор, дэрний хэрэгслийн тасаг	Bedroom goods shop
Бөс даавууны тасаг	Fabric shop
Нэгдүгээр давхар	First floor
Урсдаг шат	Escalator
Энгийн шат	Stairs
Цахилгаан шат/лифт	Lift

Хувцас	Clothes
Малгай	Cap/hat/hood
Ноосон малгай	Stocking cap/woollen hat
Бүрх малгай	Felt hat/boater
Нарны малгай	Sun hat
Саравчтай малгай	Peak cap
Тоорцог	Skullcap
Угладаг малгай	Balaclava
Ороолт/алчуур	Scarf
Зангиа	Tie
Эрвээхэй зангиа	Bow tie
Бээлий	Gloves
Хуруугүй бээлий	Mittens
Савхин бээлий	Leather gloves
Ноосон бээлий	Stocking/woollen gloves
Нэхий бээлий	Sheepskin gloves
Цамц	Shirt/sweater
Хоолойтой цамц	Crewneck jumper
Малгайтай цамц	Hooded top
Коовт	Classic blouse
Футболка [подволк]	T-shirt
Даашинз	Dress
Платье [палааж]	Dress
Хүрэм	Jacket
Костюм/хослол	Suit
Куртка [күүрчиг]	Short coat
Пальто	Long/over coat
Нэхий дээл	Sheepskin jacket
Цув	Trench coat
Пиджак	Formal jacket
Хантааз	Waistcoat
Нөмрөг	Cape

Нөмрөг цув	Cardigan
Биеийн тамирын хувцас	Tracksuit
Гэрийн халат [халаат]	Housedress
Усны хувцас	Swimsuit
Борооны цув	Raincoat

Өмд	Pants
Мөрөвчтэй өмд	Overalls
Жийнс	Jeans
Шоорт	Shorts
Банзал/юбка [юбк]	Skirt
Өмдөн юбка	Culottes
Тэлээ/бүс	Belt
Мөрөвч	Suspenders
Урт оймс	Long socks
Богино оймс	Ankle length socks
Шилэн оймс	Stockings (thin)
Шилэн трико	Panty hose
Ботинк	Shoes
Туфли [туфл]	High heel shoes
Сандаал	Sandals
Углааш	Clogs
Гэрийн шаахай	Slippers
Пүүз	Sport boots
Кээт	Tennis shoes
Гутал	Boots
Хагас түрийтэй гутал	Ankle boots
Буузан гутал	Moccasin
Бойтгон гутал	Booties, flat shoes
Уулын гутал	Hiking boots
Ажлын гутал	Heavy-duty boots
Усны гутал	Rain boots

Дотуур хувцас	Underwear
Майк	Tank top
Сарафан	Foundation slip
Хөхний даруулга/лифчик	Bra
Бандааш	Underpants
Дотуур өмд	Drawers
Унтлагын хувцас	Pyjamas

Гоёл, чимэглэл	Accessories
Ээмэг	Earrings
Бөгж	Ring
Хүзүүний зүүлт	Necklace
Гинж	Chain
Бугуйн цаг	Wristwatch
Бугуйвч	Bracelet
Гоёлын сүлбээр	Brooch
Энгэрийн зүү	Brooch
Үсний хавчаар	Hair-clip
Нэвдийлк	Bobby pin
Шипийлк	Hairpin
Үсний зүүлт	Hair slide
Үсний боолт	Hair tie
Тууз	Ribbon
Зангианы хавчаар	Tie clip

Бусад хэрэглэл	Other things
Шүхэр/зонтик	Umbrella
Нарны шил	Sunglasses
Нүдний шил	Eyeglasses
Хэтэвч/түрийвч	Wallet
Түлхүүрийн оосор	Key ring

Нусны алчуур	Handkerchief
Сам	Comb
Цүнх	Bag/purse
Гар цүнх	Handbag

Хувцасны бүрэлдэхүүн хэсэг	**Parts of clothes**
Цамцны зах	Collar of shirt
Цамцны ханцуй	Shirtsleeves
Дээлийн хормой	Hemline of a deel
Өмдний карма/халаас	Pocket of pants
Энгэрийн карма [кармаа]	Breast pocket
Хажуугийн карма/халаас	Side pocket
Арын карма/халаас	Hip pocket
Дотор карма/халаас	Inside pocket
Цамцны товч	Shirt button
Товчны нүх	Button-hole
Өмдний цахилгаан (товч)	Zip of pants
Малгайн наалддаг товч	Velcro closure
Цамцны дардаг товч/кноб	Shirt press-stud
Тээглүүр товч	Toggle fastening
Цамцны дэгээ	Hook of shirt
Бүсний гархи	Buckle
Гутлын үдээс	Shoelace
Гутлын түрий	Boot top
Гутлын ул	Boot sole
Гутлын өсгий	Boot heel
Гутлын улавч	boot insole
Гутлын тос	Shoe polish (coloured)
Гутал өнгөлөгч	Shoe polish (transparent)
Гутлын сойз	Shoe brush
Гутлын хэмжээ/размер	Shoe size
Хувцасны загвар	Clothes style

Тэмдэг нэр	**Adjectives**
Ганган/чамин хувцас	Elegant clothes
Гоёлын хувцас	Elegant clothes
Энгийн хувцас	Casual clothes
Өдөр тутмын хувцас	Daily clothes
Үндэсний хувцас	National suits
Дүрэмт хувцас	Uniform
Загварлаг хувцас	Fashionable clothes
Чөлөөт хувцас	Free style clothes
Босоо зах	Stand-up collar
Хэвтээ зах	Laying collar
Дугуй зах	Round edged collar
Битүү зах	Turtleneck
Урт өмд	Long pants
Богино өмд	Short pants
Өргөн өмд	Wide pants
Нарийн өмд	Narrow pants
Бариу өмд	Tight pants
Сул өмд	Loose pants
Дулаан өмд	Warm pants
Зузаан цамц	Thick shirt
Нимгэн цамц	Thin shirt
Хэлхгэр/халхгар цамц	Baggy shirt
Дэрвэгэр банзал	Flared skirt
Шулуун банзал	Straight skirt
Цэвэр цамц	Clean shirt
Бохир цамц	Dirty shirt (by spilling, etc.)
Хиртэй цамц	Dirty shirt (by wearing)
Үрчгэр цамц	Puckered shirt
Нойтон цамц	Wet shirt
Хуурай цамц	Dry shirt
Ноорхой хувцас	Tattered clothes
Уранхай хувцас	Torn clothes

Хачин/этгээд хувцас	Strange/odd clothes
(Биед) эвтэйхэн хувцас	Comfortable clothes
Хөндлөн судалтай цамц	Horizontally striped shirt
Босоо судалтай цамц	Vertically striped shirt
Хээтэй цамц	Patterned shirt
Цэгэн хээтэй цамц	Spotted shirt
Одон хээтэй цамц	Shirt with stars
Дөрвөлжин хээтэй цамц	Checked shirt
Цулгуй цамц	Plain shirt
Ажлын хувцас	Work clothes
Өвлийн хувцас	Winter clothes
Хавар, намрын хувцас	Spring and autumn clothes
Зуны хувцас	Summer clothes

Материал	**Materials**
Алтан ээмэг	Golden earrings
Цагаан алтан ээмэг	White gold earrings
Мөнгөн ээмэг	Silver earrings
Зэс бугуйвч	Copper bracelet
Төмөр ээмэг	Metal earrings
Сувдан ээмэг	Pearl earrings
Очир алмаазтай ээмэг	Diamond earrings
Маргад шигтгээтэй ээмэг	Earrings set with emerald
Бадмаараг шигтгээтэй ээмэг	Earrings set with ruby
Индраанил шигтгээтэй ээмэг	Earrings set with sapphire
Молор шигтгээтэй ээмэг	Earrings set with topaz
Даавуун цамц	Cotton shirt
Торон цамц	Lace shirt
Зотон даавуун өмд	Linen shirt
Жийнсэн (даавуун) цамц	Denim/jeans shirt
Ноосон цамц	Wool shirt

Тэмээний ноосон цамц	Camel wool sweater
Хонины ноосон цамц	Sheep wool sweater
Сарлагийн хөөврөн цамц	Yak wool sweater
Ноолууран цамц	Cashmere sweater
Савхин цамц	Leather shirt
Нейлонон цамц	Nylon shirt
Торгон цамц	Silk shirt
Сүлжмэл хувцас	Knitted clothes
Хилэн хувцас	Velvet clothes
*****	*****
Хувцсаа солих	To change one's clothes
Хувцсаа угаах	To wash one's clothes
Хувцсаа хатаах	To dry one's clothes
Хувцсаа тохох	To hang one's clothes (on clothesline)
Хувцсаа өлгөх	To hang one's clothes (on hook)
Хувцсаа индүүдэх	To iron one's clothes
Хувцсаа тайлах	To take off one's clothes
Хувцсаа өмсөх	To put on one's clothes
Хувцаслах	To get dressed
Дээлээ нөмрөх	To slip on one's deel
Хувцсаа товчлох	To button one's clothes
Хувцсаа оёх	To sew one's clothes
Оёдол ханзрах	Seam to be undone
Хувцсаа нөхөж оёх	To patch one's clothes
Хувцсаа бэлдэх	To prepare one's clothes
Хувцсаа эвхэх	To fold one's clothes up
Хувцсаа янзлах	To tidy one's clothes
Хувцсаа цэвэрлэх	To clean one's clothes
Хувцсаа төрөлжүүлэх	To sort one's clothes
Хувцасны загвараа өөрчлөх	To change one's clothes style

Үдээсээ зангидах	To tie one's shoelace
Ханцуйгаа шамлах	To roll up one's sleeves
Захаа босгох	To turn up one's collar
Хормойгоо шуух	To tuck up one's skirts
Цамц нэхэх	To knit a jumper
Хувцас урагдах	Clothes (to be) torn
Хувцас элэгдэх	Clothes to be frayed
Хувцас гандах	Clothes to fade
Хувцас өнгөө алдах	Clothes to fade
Хувцас үрчийх	Clothes to be puckered
Хувцас норох	Clothes to become wet
Хувцас хиртэх	Clothes to become dirty
Хувцас бохирдох	Clothes to become dirty
Хувцас бөөстөх	1. Clothes to have lice 2. Clothes to have lint on it
Хувцас томдох	Clothes to be too big
Хувцас багадах	Clothes to be too small
Хувцас таарах	Clothes to fit
Хувцас зохих	Clothes to suit
Цамцан дээр толбо тогтох	To have a stain on a shirt
Толбо арилгах	To remove stains
Өмд уртдах	Pants to be too long
Өмд богинодох	Pants to be too short
Өмд гялайх	Paints to glisten/glaze
Ноосон цамц агших	Sweater to be shrunk
Ноосон цамц сунах	Sweater to be stretched
Гоёл, чимэглэл зүүх	To wear accessories
Хувцас захиалах	To order clothes
Хувцсаа урах	To tear one's clothes
Оймс цоорох	Sock to have a hole
Товч унах	Button to fall off
Товчоо тайлах	To undo one's button
Цахилгаан эвдрэх	Zip to be broken

Гутал холгох	Shoes to rub
Гутал хөл барих	Shoes to be too tight
Гутлаа үдэх	To tie one's shoes with laces
Гутал майжийх	Shoes to be down at the heels
*****	*****
Энэ цамыг өмсөж үзэж болох уу?	Can I try this shirt on?
Энэ надад жаахан багадаж байна.	This is little small for me.
Энэ хэтэрхий бариу юм байна. Энэнээс нэг размер том байгаа юу?	This is too tight for me. Do you have one size bigger than this?
Энэ надад томдож байна.	This is big for me.
Энэ хэтэрхий хэлхгэр юм байна. Энэнээс арай жижиг байгаа юу?	This is too loose for me. Do you have a smaller one than this?
Энэнээс цулгуй өнгөтэй байгаа юу?	Do you have the same one with a solid colour?
Энэ, биенд их эвтэйхэн юм байна.	This feels very comfortable.
Энэ надад таарч байна, авъя.	This fits me. I want to buy it.
Энэ танд зохиж байна.	This looks nice on you.
Энэ моодонд орж байгаа.	This has come into fashion.
Энэ моодноос гарч байгаа.	This has gone out of fashion.
Энэ чанар сайтай/муутай.	This is good/bad quality.

Нялх хүүхдийн хувцас, хэрэглэл / Baby Clothes and Accessories

Нялх хүүхдийн хувцас, хэрэглэл	Baby Clothes and Accessories
Өлгий	Wrap
Даавуун өлгий	Bathing wrap
Ханцуйтай өлгий	Bunting bag
Даавуун малгай	Cotton hat
Цамц	Shirt
Өмд	Pants
Мөрөвчтэй мөлхөө өмд	Jumpsuit/overalls
Ханцуйтай мөлхөө өмд	Onesie
Цахилгаантай мөлхөө өмд	Onesie with zipper
Мөрөвчтэй өмд	High-back overalls
Үргэлж өмсгөл	Bodysuit
Бээлий	Mittens
Энгэрэвч/шүлсэвч	Bib
Бойтог	Booties
Угаадаг живх	Washable diaper/nappy
Нэг удаагийн живх	Disposable diaper
Хүүхдийн ор	Cot
Түрдэг тэрэг	Pram
Түрдэг тэрэг	Pushchair/buggy
Хүүхэд үүрэгч	Baby carrier
Хүүхдийн савлуур	Baby bouncer
Өндөр сандал	High chair
Машины суудал	Car seat
Хуурай салфетик	Dry tissues
Нойтон салфетик	Wet wipes
Хөтөвч	Potty
Тоглоом	Toy
Зөөлөн тоглоом	Soft toy
Угж	Teat

Хүүхдийн аяга	Baby cup
Соск	Dummy
Хүүхдийн биеийн тос	Body lotion for babies

***** *****

Тэр хүүхд**ийг** тэврэх	To carry **that** baby
Хүүхд**ээ** бүүвэйлэх	To lull **one's** baby

Хүүхэд хөхүүлэх	To breastfeed a baby
Хүүхэд угжих	To feed a baby by a teat
Хүүхэд хооллох	To feed a baby
Хүүхэд харах	To look after a child
Хүүхэд хуурайлах	To change a baby's diaper
Хүүхдийн живхийг солих	To change a baby's diaper
Хүүхэд усанд оруулах	To wash a child
Хүүхэд унтуулах	To put a baby to sleep
Хүүхэд оронд нь оруулах	To put a baby in his/her bed
Хүүхдээ сэрээх	To wake up one's child
Хүүхдээ саатуулах	To entertain one's child
Хүүхэдтэйгээ тоглох	To play with one's baby
Хүүхдийнхээ биеийг тослох	To apply lotion over one's baby's body
Хүүхдэдээ хувцас өмсгөх	To have one's baby to get dressed
Хүүхдээ сандал дээр суулгах	To have one's baby to sit on a chair
Хүүхдийнхээ аманд хоол халбагадаж хийх	To put food in one's baby's mouth with a spoon
Хүүхдээ хөтөвчин дээр суулгаж сургах	To teach one's baby how to sit on a potty
Хүүхдэдээ шүлсэвч зүүлгэх	To have one's baby to wear a bib

Гоо сайхны бараа	Beauty Products
Хумсны хэрэгсэл	**Nail care**
Хумсны хайч	Nail scissors
Хөлийн хумсны хайч	Toenail scissors
Хумсны хутга	Nail clippers
Хумсны мах авагч	Cuticle trimmer
Хумс цэвэрлэгч	Nail shaper
Хумсны хуурай	Nail file
Хумсны будаг	Nail polish
Нүүр будалт	**Make up**
Нүүрний багс	Face brush
Шахмал пудр	Pressed powder
Нунтаг пудр	Loose powder
Крем пудр	Liquid foundation
Хацар өнгөлөгч	Powder blusher
Зовхины будаг	Eye shadow
Хөмсөгний харандаа	Eyebrow pencil
Хөмсөг зулгаагч	Eyebrow tweezers
Сормуусны будаг	Eyelash mascara
Сормуус дэрвийлгэгч	Eyelash curler
Хиймэл сормуус	Artificial eyelash
Шингэн хүрээлэгч	Liquid eyeliner
Уруулын будаг	Lipstick
Уруул өнгөлөгч	Lip shiner
Уруул хүрээлэгч	Lip liner
Нүүрний тос	Face lotion
Нүүр чийгшүүлэгч	Face moisturiser

Жич: "Гоо сайхны салон" сэдвээс холбоотой үг хэллэгийг харна уу.

Note: Look at the topic "Beauty Salon" for related words and phrases.

Зах дээр хэрэглэгддэг үг хэллэг	Phrases Used at Outdoor Markets
Энэ хэд вэ?	How much is this?
Энэ ямар үнэтэй вэ?	How much does this cost?
Наадах чинь хэд вэ?	How much is the one you are holding?
Жижиглэнгийн үнэ хэд вэ?	What is the retail price?
Бөөний үнэ хэд вэ?	What is the wholesale price?
Үнэ нь доошоо буух уу?	Will the price go down?
Нэгийг авбал хэд вэ?	How much will it be if I buy one of them?
Бөөнөөр авбал хэд болох вэ?	How much will it be if I buy many of them?
Тавыг авбал хэдээр өгөх вэ?	How much will you offer if I buy 5 of them?
Доод тал нь хэдээр өгөх вэ?	For how much do you want to sell it at a minimum?
Энэ жаахан тоосонд дарагдчихжээ. Уутнаас нь гаргаагүй, шив шинэ байгаа юу?	It is covered with dust a little bit. Do you have a brand new one that has not been taken out of its bag?
Юу сонирхож байна? Асуугаарай.	What are you interested in? Ask me about anything.
Би дөнгөж сая орж ирлээ. Энүүгээр жаахан яваад үзэж байгаад эргээд ирье.	I just came in here now. Let me go around here, look at some more and come back.
Энийг өмсөж үзэж болох уу?	Can I try this on?
Энийг (тогонд) залгаад шалгаж үзэж болох уу?	Can I plug it in and check it?
Энэнээс амсаж үзэж болох уу?	Can I try a little of this? (Food)

Бичиг хэргийн дэлгүүр / Stationery Store

Бичгийн хэрэгсэл	Stationeries
Үзэг	Ink pen (rechargeable)
Бэх/чернил	Ink
(Тосон) бал	Ballpoint pen
Үзгэн бал	Ink pen (non rechargeable)
(Балын) харандаа	Pencil
Харандааны запас	Pencil spare lead
Балны запас	Ballpoint pen spare
Балны гэр	Ballpoint pen case
Өнгийн харандаа	Colour pencil
Тосон харандаа	Wax crayons
Усан будаг	Water paint
Тосон будаг	Oil paint
Бийр	Paint brush
Нарийн бийр	Fine brush
Хавтгай бийр	Flat brush
Баримлын шавар	Play dough
Баллуур	Eraser
Тодруулагч (үзэг)	Highlighter
Саатай тодруулагч	Shining highlighter
Фламастер	Marker
Арилдаггүй маркер	Permanent marker
Дэвтэр	Notebook
Тэмдэглэлийн дэвтэр	Notebook/desk diary
Зургийн дэвтэр	Drawing book
Бичгийн цаас	Paper (A4)
Өнгийн цаас	Colour papers
Тэмдэглэлийн наадаг цаас	Sticker notes
Шошгоны наадаг цаас	Self-adhesive labels

Фото зургийн цаас	Photographic paper
Номын хавчуурга	Bookmarks
Номын тавиур	Bookshelf
Цаасны хавчаар	Paper clip
Чимхдэг хавчаар	Pinch clip
Бичгийн үдээс	Staple
Үдээсний машин	Stapler
Үдээс авагч	Staple remover
Цаасны хадаасан кноб	Thumbtack
Шугам	Ruler
Гурвалжин шугам	Set-square
Гортиг	Compass (with pencil)
Харандаа үзүүрлэгч	Pencil sharpener
Хайч	Scissors
Цаасны хутга	Letter opener
Цаас хэрчигч	Paper cutter
Цоолтуур	Hole-punch
Резинэн боолт	Rubber band
Самбар	Chalkboard/whiteboard
Тооны машин	Calculator
Скоч	Scotch tape
Таслагчтай скоч	Scotch tape dispenser
Штрих	Correction fluid
Туузан штрих	Correction tape
Цэрд/шохой	Chalk
Цавуу	Glue
Соронзтой цаас тогтоогч	Magnetic paper holder
Хавтас	Folder
Хуудастай хавтас	Folder with pages
Хавчаартай хавтас	Folder with clips
Нугастай хавтас	Ring binder
Кнобтой хавтас	Folder with press-stud
Хэвтээ тавиур	In and out tray

Босоо тавиур	Vertical shelf
(Ширээний) үзэг, балны сав	Desk tidy/organiser
Пеналь	Pen and pencil case
Мэдээллийн самбар	Notice board
Цаасны хавчаартай суурь	Clipboard
Хуанли/календарь	Calendar
Ширээний гэрэл	Desk lamp
Дугаарлагч	Numbering machine
Тамга	Stamp
Огноо тавигч	Dater

***** *****

Үзгээр бичих	To write with a pen
Ширээгээ цэгцлэх	To tidy up one's table
Цаас зүсэх/хэрчих	To cut a piece of paper
Баллуураар арилгах	To erase with an eraser
Шугамаар хэмжих	To measure with a ruler
Цаасан дээр хаяг тэмдэглэж авах	To write an address on a piece of paper
Баримт бичгүүдийг үдэх	To staple documents together
Өнгийн харандаагаар зураг будах	To colour a picture with coloured pencils
Тооны машинаар тоо бодох	To calculate numbers with a calculator
Цавуугаар цаас наах	To stick papers with glue
Тэмдэглэлийн дэвтэр дээр утасны дугаар бичиж авах	To write down a phone number in a notebook
Материалаа хавтсанд хийх	To put materials in a folder
Үдээсний машинаар цаас үдэх	To staple papers with a stapler
Самбар дээр бичих	To write on a whiteboard
Балаа пенальд хийх	To put one's pen in a case

Календарь харах	To look at a calendar
Тамга тавих	To stamp
Ширээний гэрэл асаах	To switch on a desk lamp
Тавиур дээр ном тавих	To put books on a shelf
Скочоор хайрцагны амыг наах	To tape openings of a box
Чухал үгсийг тодруулагчаар тодруулах	To highlight important words with a highlighter

Компьютер, интернэт / Computer and Internet

Техник хангамж	Hardware
Пи Си	PC
Монитор	Monitor
Модем	Modem
Зөөврийн компьютер	Laptop
Дэлгэц	Display screen
Хулгана	Mouse
Хулганын суурь	Mouse pad
Компьютерын гар	Keyboard
Микрофон	Microphone
Вэб камер	Webcam
Ширээ	Table
Түшлэгтэй, эргэдэг сандал	Swivel chair
Хэвлэгч/принтер	Printer
Принтерийн хор	Printer toner cartridge
Бэхэн принтер	Inkjet printer
Лазер принтер	Laser printer
Өнгөт принтер	Colour printer
Хар, цагаан принтер	Black and white printer
Хувилагч	Copy machine
Сканнер	Scanner

Файл	File
СиДи	CD
Флаш	Flash drive/thumb drive
СиДи уншигч	CD-ROM drive
СиДи бичигч	CD burner
СиДи тоглуулагч	CD player
Зөөврийн хатуу диск	Removable hard disk
Уян диск	Floppy disk
Компьютер тоглоомын гар	Computer gamepad
Онлайн тоглоомын гар	Online game joystick
Чанга яригч	Speaker
Чихэвч	Headphone

Программ хангамж **Software**

Мэдээллийн сан	Database
Цэс	Menu bar
Цонх	Window
Хүснэгт	Table
Багана	Column
Эгнээ	Row
Мөр	Line
Догол мөр	Paragraph
(Хулганы) сум/курсор	Cursor
Фонт	Font
Фолдер	Folder
Сүлжээ	Network
Сервер	Server
Браузер/вэб хөтөч	Browser
Цахим шуудан/имэйл	Email
Имэйл хаяг	Email address
Вэб хуудас	Webpage
Вэбсайт	Website

Блог	Blog
Нууц үг	Password
Түлхүүр үг	Keyword
Холбоос	Link
Вирус	Virus
Интернэт кафе	Internet cafe
Интернэт худалдаа	E-commerce

*****	*****
Компьютерт шивэх	To write on a computer
Баримт хувилах	To make copies of a document
Баримт хэвлэх	To print a document
Файл хадгалах	To save a file
Файл устгах	To delete a file
Устгасан файлыг сэргээх	To recover a deleted file
Файл хуулах	To copy a file
Файл хаах/нээх	To close/open a file
Программ суулгах	To install a program
Программ татаж авах	To download a program
Файл тавих/байршуулах	To upload a file
Томруулах	To zoom in
Жижигрүүлэх	To zoom out
Үг хайх	To search a word
Зай авах	To take a space
Засварлах	To edit
СиДи-нд файл хуулах	To copy a file onto a CD
Файл нээгдэх	File to be opened
Файл ачаалах	To load a file
Имэйл явуулах	To send an email
Мэдээлэл боловсруулах	To process information
Компьютер гацах	Computer to be frozen
Компьютер вирустэх	Computer to have a virus

Номын дэлгүүр	Bookshop
Хүүхдийн ном	Children's book
Үлгэрийн ном	Book of fairy tales
Сурах бичгийн ном	Textbook
Түүхийн ном	History book
Хэл шинжлэлийн ном	Linguistics book
Гадаад хэлний ном	Foreign language book
Шинжлэх ухааны ном	Science book
Байгалийн шинжлэлийн ном	Natural science book
Санхүү, эдийн засгийн холбогдолтой ном	Finance and economic related book
Хувь хүний хөгжлийн ном	Personal development book
Сэтгэл судлалын ном	Psychology book
Шашны ном зохиол	Religious book
Ёс заншлын ном	Tradition book
Гүн ухааны ном	Philosophy book
Толь бичиг	Dictionary
Тайлбар толь	Encyclopaedia
Нэвтэрхий толь бичиг	Encyclopaedia
Зурагт толь	Picture dictionary
Мэргэжлийн ном	Professional book
Гарын авлага	Manual
Комикс	Comics
Орчуулгын ном	Translated book
Зурагт ном	Illustration book
Нийтлэл	Article
Товхимол	Booklet
Сэтгүүл	Magazine
Боть	Volume
Гар бичмэл	Manuscript
Уран зохиолын ном	Literature book

Сонгодог уран зохиол	Classic literature
Орчин үеийн уран зохиол	Modern literature
Эртний уран зохиол	Ancient literature
Роман	Novel
Тууж	Narrative
Өгүүллэг	Story
Найраглал	Poetry
Тууль	Epic
Домог	Legend
Шүлэг	Poem
Аман зохиол	Oral literature
Жүжгийн зохиол	Drama script
Шог зохиол	Comedy script
Эмгэнэлт зохиол	Tragedy book
Адал явдалт зохиол	Adventure book
Яруу найргийн зохиол	Poetry
Баримтат зохиол	Documentary literature
Кино зохиол	Film script
Намтар зохиол	Biography
Уран зөгнөлт зохиол	Science fiction book
Дууны үг	Lyrics

***** *****

Зохиолч	Writer
Зохиогч	Author
Яруу найрагч	Poet
Нийтлэлч	Publicist
Уншигч	Reader
Номын хорхойтон	Bookworm
Номын нэр	Name of the book
Гарчиг	Title
Оршил/өмнөх үг	Introduction/foreword
Бүлэг	Chapter

Хэсэг	Part
Догол мөр/утгат хэсэг	Paragraph
Номын агуулга	Contents of a book
Номын хатуу/зөөлөн хавтас	Book with a hard/soft cover
Номын хуудас	Book page
Борлуулалт сайтай ном	Best selling book
Эрэлт хэрэгцээтэй ном	Book in demand
Сонирхолтой ном	Interesting book
Нуршуу ном	Wordy book
Анхны хэвлэл	First edition
Нэмэн засварласан хэвлэл	Revised edition
Зузаан/нимгэн ном	Thick/thin book
Ном зохиох	To write a book
Ном унших	To read a book
Ном хайх/олох	To look for/find a book
Ном худалдах	To sell a book
Ном худалдаж авах	To buy a book
Хямдрал зарлах	To have a sale
Шинэ ном ирэх	New book to arrive
Шинэ номын нээлт болох	Launch of a new book to take place
Зохиолчтой уулзалт хийх	To meet with an author
Ном хэвлүүлэх	To have a book to be published
Ном олон хувь хэвлэгдэх	Many copies of a book to be published

Ресторан/Зоогийн газар	Restaurant
Зөөгч	Waiter
Үйлчлүүлэгч	Client
Цэс/меню	Menu
Зууш/салат	**Snacks/salads**
Байцааны салат	Cabbage salad
Луувангийн салат	Carrot salad
Нийслэл салат	Potato salad
Шинэ ногооны салат	Fresh vegetable salad
Шөл (Нэгдүгээр хоол)	**Soup (First course)**
Ногоотой шөл	Soup with vegetables
Ногоотой, банштай шөл	Vegetable soup with dumplings
Хар шөл	Black soup (meat soup)
Банштай хар шөл	Meat soup with dumplings
Гурилтай шөл	Noodle soup
Жигнэсэн гурилтай шөл	Soup with steamed noodles
Хавиргатай шөл	Rib soup
Тахианы махтай зутан шөл	Chicken porridge
Луувангийн зутан шөл	Carrot porridge
Бантан	Flour porridge
Хоёрдугаар хоол	**Main course**
Цуйван	Food consists of noodles, meat and vegetables
Махтай хуушуур	Khuushuur with meat
Төмстэй хуушуур	Khuushuur with potatoes
Байцайтай хуушуур	Khuushuur with cabbage
Махтай бууз	Buuz with meat

Ногоотой бууз	Buuz with vegetables
Пирошки	Piroshki
Будаатай хуурга	Stir-fried food with rice
Төмстэй хуурга	Stir-fried food with potatoes
Мөөгтэй хуурга	Stir-fried food with mushrooms
Шпагетти	Spaghetti
Өндөгтэй бифштекс	Steak with eggs
Пүнтүүзтэй хуурга	Stir-fried food with potato-flour noodles
Шарсан тахиа	Fried chicken
Гуляш	Gulyash
Котлет	Cutlet
Пицца	Pizza
Үхрийн махан стэйк	Beefsteak
Уух зүйлс	**Drinks**
Кофе	Coffee
Сүүтэй цай	Milk tea
Халуун шоколад	Hot chocolate
Ус	Water
Цагаан/улаан дарс	White/red wine
Пиво/шар айраг	Beer
Амттан	**Desserts**
Зайрмаг	Ice-cream
Бяслагтай бялуу/торт	Cheesecake
Алимтай бялуу/торт	Apple pie
Шоколадтай бялуу/торт	Chocolate pie
*****	*****
Гарч хамт хоол идье. Би даана аа.	Let's go out and eat together. It will be my treat.

Баярлалаа! Дараагийн удаа би даана аа.	Thank you. It will be my treat next time.
Хэдүүлээ явж байгаа вэ?	How many of you are here?
Гурвуулаа.	Three of us.
Захиалгаа өгөх үү?	Are you ready to order?
Арай болоогүй байна.	I'm/we are not ready yet.
Дахиад нэг хүн ирнэ ээ.	One more person will come.
Хоол захиалах гэсэн юм.	I would like to order food.
Энэ хоол дуусчихсан.	We are out of this food.
Энэ хоол гарна.	This food will be cooked.
Та юу авах/захиалах вэ?	What would you like to order?
Нэг том пицца (авъя).	We would like to have one big pizza.
Уух юм юу авах вэ?	Anything to drink?
Эхлээд ус авч байя.	To start, I will have water.
Жүүс/шүүс авъя.	I will have juice.
Өөр юм авах уу?	Do you want anything else?
Өөр юм авахгүй ээ.	Nothing else.
Зөөгч өө!/<u>Миний дүү!</u>	Waiter!/<u>Brother/Sister!</u>
Хоол болж байна уу?	Is the food about to be ready?
Хоол ямар их удаж байна аа.	The food is taking too long to be ready.
Би өөр хоол захиалсан шүү дээ.	I ordered different food.
Энэ хоол хөрчихжээ.	This food is cold.
Будаа зажилууртай (гүйцэд болоогүй) байна.	The rice is chewy (under cooked).
Хоол сайхан үнэртэж байна.	The food smells great.

Хоол гоё харагдаж байна. The food looks good.
Сайхан хооллоорой. Enjoy your meal.
Давс аваад өгөхгүй юу. Would you please pass me the salt?
Дахиад нэг таваг/сэрээ нэмээд авчихъя. Could I have another plate/fork?
Үлдсэн хоолыг (нэг удаагийн) саванд хийгээд өгөхгүй юу. Can you put the leftovers in a (one use) container?
Үлдсэн хоолоо аваад явчихъя. We want to take the leftovers with us.
Өнөөдрийн хоолыг би даана аа. I will pay for today's food for you.
Тооцоогоо хуваагаад төлчихье. Let's split the bill.
Тооцоогоо хийчихье. The bill please.
Би ноль/ariun цэврийн өрөө ороод ирье. I'm going to the bathroom.
Танай ноль/ариун цэврийн өрөө хаана байдаг юм бэ? Where is your bathroom?

Ширээ захиалах **Placing a reservation**

Даваа гарагт 17 цагт 6 хүний ширээ захиалах гэсэн юм. I'd like to make a booking for a party of 6 at 5 pm on Monday.
Манайд яг одоо сул ширээ байхгүй байна. All of our tables have been taken right now.
Бид нар зургуулаа яваа. Бат гэж хүний нэр дээр 17 цагт гэж захиалга өгсөн байгаа. We are a party of 6. We have reservation for 5 pm under the name of Bat.
Ийшээ, (намайг) дагаад яваарай. This way, follow me.

Түргэн хоолны газар

Бяслагтай бургер
Үхрийн махтай бургер
Тахианы махтай бургер
Тахианы шарсан мөч
Наггет
Хачиртай талх
Хот дог
Шарсан төмс
Пончик

(Кока) кола
Спрайт
Жүүс/шүүс
Смүүти
Сүүн коктейль

Бусад зүйл
Гич
Томатны соус
Кетчуп
Жижиг ууттай кетчуп
Амны цаас/салфетик
Соруул

*****

Энд идэх үү, авч явах уу?
Энд иднэ ээ.
Авч явна аа.
Нэг пицца авч явахаар.

Fast Food Restaurant

Cheeseburger
Beef burger
Chicken burger
Fried chicken leg
Nuggets
Sandwiches
Hot dog
French fries
Doughnut

Coca cola
Sprite
Juice
Smoothie
Milkshake

Other things
Mustard
Tomato sauce
Ketchup
Sachet of ketchup
Napkin
Straw

*****

Eat in or takeaway?
Eat in, please.
Takeaway, please.
I want one pizza for takeaway.

Орон сууц, байр, байшин

Apartment Building, Apartment and House

Орон сууц	**Apartment building**
Орон сууцны хороолол	Apartment complex
Барилга	Building
Орон сууц/байр	Apartment building
Тоглоомын талбай	Playground
Орц	Entrance
Орцны код	Entrance code
Домофон	Door phone
Хоёрдугаар давхар	Second floor
Шат	Stairs
Үүдний гишгүүр	Door mat/rug
Шатны хаалт/хашлага	Railing for stairs
Шатны тавцан	Landing of stairs
Цахилгаан шат/лифт	Elevator/lift
Подвал	Basement
Хөрш/хажуу айл	Neighbour
Дээд айл	Upstairs neighbour
Доод айл	Downstairs neighbour
Коридор	Hallway/corridor
Гал хамгаалагч	Circuit breaker
Хана	Wall
Шал	Floor
Тааз	Ceiling
Хаалга	Door
Хаалганы дуран	Door peep/hole
Цонх	Window
Өлгүүр	Rack/hanger
Үүдний өрөө	Hallway
Гал тогооны өрөө	Kitchen

Угаалгын/ванны өрөө	Bathroom
Зочны өрөө	Guestroom
Унтлагын өрөө	Bedroom
Хүүхдийн өрөө	Nursery room
Харанхуй/агуулах өрөө	Storage room

Байшин (амины орон сууц) **House**

Модон байшин	Wooden house
Тоосгон байшин	Brick house
Шавар байшин	Mud house
Хашаа	Fence
Хайс	Short fence
Пин/амбаар	Shed
Гарааш	Garage
Явган хүний зам	Foot path
Зүлэг	Lawn
Цэцгийн мандал	Flowerbed
Бут	Hedge/bush
Мод	Tree
Дээвэр	Roof
Дээврийн цонх	Dormer window
Мансаард	Mezzanine floor
Борооны усны ховил	Gutter
Борооны ус зайлуулагч	Downpipe
Яндан	Chimney
Зоорийн давхар	Basement
Байшингийн суурь	House foundation
Довжоо	Porch
Довжооны шат	Porch steps
Багана	Column
Хаалганы цоож	Door lock
Хаалганы бариул	Door handle/knob

Тэмдэг нэр	Adjectives
Тохилог	Comfortable
Саруулхан/цэлгэр	Bright and spacious
Уужим	Spacious
Умгар/жижиг/давчуу	Small
Эмх цэгцтэй	Organized
Замбараагүй	Messy
Цэвэрхэн/бохир	Clean/dirty
Бүгчим	Stuffy

***** *****

Байранд амьдрах	To live in an apartment
Байшинд амьдрах	To live in a house
Хуучин байраа зарах	To sell one's old apartment
Шинэ байранд нүүж орох	To move to a new apartment
Шинэ байрны найр хийх	To have a house warming
Гэрээ тохижуулах	To furnish one's home
Гэрээ цэвэрлэх	To clean one's home
Тоос шороо арчих	To dust off
Цэвэр агаар оруулах	Let fresh air to come in
Байрандаа засвар хийх	To do repair for one's apartment
Хаалгаа цоожлох	To lock the door
Хаалгаа тайлах	To unlock the door
Шатаар өгсөх/уруудах	To go up/down the stairs
Цахилгаан шатаар явах	To go by an elevator
Хэрэглээний/цахилгааны төлбөрөө төлөх	To pay utility/electricity payment
СӨХ-ийн төлбөр төлөх (Сууц Өмчлөгчдийн Холбоо)	To pay other payments through Homeowners Association

Гал тогооны өрөө | Kitchen

Ерөнхий хэрэгсэл | General utensils

Аяга	Cup/bowl
Шилэн аяга	Glass cup
Шаазан аяга	Porcelain cup
Модон аяга	Wooden bowl
Сэнжтэй аяга	Bowl with a handle
Кофены аяга	Coffee mug
(Дарсны/архины) хундага	(Wine/vodka) glass
Таваг	Plate
Шөлний/хонхор таваг	Soup tureen
Дийз	Salad plate
Аяганы суурь таваг	Saucer
Тасалгаатай таваг	Divider dish
(Амны) халбага	Tablespoon
Хоолны/порцны халбага	Ladle
Шөлний халбага	Soupspoon
Цайны халбага	Teaspoon
Кофены халбага	Coffee spoon
Зайрмагны халбага	Ice cream spoon/scoop
Амттаны халбага	Dessertspoon
Сэрээ	Fork
Хоолны сэрээ	Dinner fork
Салатны сэрээ	Salad fork
Амттаны сэрээ	Dessert fork
Махны сэрээ	Carving fork for meat
Хутга	Knife
Тосны хутга	Butter knife
Бялууны хутга	Cake knife
Талхны хутга	Bread knife
Шарсан махны хутга	Steak knife

Цайны гүц	Teapot
Данх	Kettle
Таг/таглаа	Lid
Салатны сав	Salad/vegetable bowl
Перецний (сэгсэрдэг) сав	Pepper shaker
Давсны (сэгсэрдэг) сав	Salt shaker
Элсэн чихрийн сав	Sugar bowl
Хоол зөөх тавиур	Tray

Хоол хийхэд хэрэглэгдэх хэрэгслүүд — **Utensils that are used for cooking**

Хоолны сав	Food container/pot
Шөлний сав	Soup pot
Хайруулын таваг	Frying pan
Шанаган тогоо	Saucepan
Халуун тогоо	Hotpot
Шүүрэн шанага	Frying basket
Шанага	Scoop
Юүлүүр	Funnel
Шүүлтүүр	Mesh strainer
Шигшүүр	Sieve
Чимхүүр	Tongs
Гоймонгийн хавчаар	Spaghetti tongs
Хусуур	Spatula
Балиус	Cook's knife
Заазуур	Cleaver
Билүү	Sharpening stone
Хутга хурцлагч	Knife sharpener
Гал тогооны хайч	Kitchen scissors
Гамбанз	Cutting board
Махны гамбанз	Meat cutting board
Ногооны гамбанз	Vegetable cutting board
Ганжин	Rolling pin

Махны машин	Meat grinder
Уур, нүдүүр	Mortar and pestle
Төмөр цар/лист	Dripping pan
Өндөг зүсэгч	Egg slicer
Ногоо хальслагч	Vegetable peeler
Лааз онгойлгогч	Can opener
Ундаа онгойлгогч	Bottle opener
Вино онгойлгогч	Lever corkscrew for wine
Саримс бяцлагч	Garlic press
Шүүс шахагч	Citrus juicer
Төмс нухагч	Potato masher
Пицца зүсэгч	Pizza cutting wheel
Алим хэрчигч	Apple cutter
Ногоо үрэгч	Vegetable grater
Ногоо нимгэн хэрчигч	Vegetable slicer
(Ногоо/жимс) хэрчигч	Blender
Бяслаг үрэгч	Rotary cheese grater
Гурил элдэгч	Pasta maker
Гар хутгагч	Whisk
Нунтаглагч	Food mill
Чимэглэгч хошуу	Icing syringe
Хэв	Pastry bag/nozzles
Түгжигчтэй хэв	Removable-bottomed pan
Кексний хэв	Muffin pan
Жигнэмэгний хэв	Cookie cutters
Крем шахагч	Piping bag
Хэмжүүрийн багц халбага	Measuring bundle spoons
Хэмжүүрийн багц хутгуур	Measuring bundle cups
Хэмжүүртэй аяга	Measuring cup
Гал тогооны жинлүүр	Kitchen scale
Гал тогооны цаг	Kitchen timer
Бариул	Handle
Газын плитк	Gas range

Цахилгаан хэрэгсэл	**Electrical Devices**
Цахилгаан зуух/плитк	Electric stove
Шарах шүүгээ	Oven
Богино долгионы зуух	Microwave oven
Печь	Microwave oven (Russian)
Хиншүү сорогч	Smoke extractor hood
Хөлдөөгч	Freezer
Хөргөгч	Refrigerator
Аяга таваг угаагч	Dishwasher
Аяга таваг хатаагч	Dish dryer
Жигнүүр	Steamer basket/steamer
Жигнүүртэй сав	Steamer
Ус буцалгагч	Water boiler
Будаа агшаагч	Rice cooker
Битүү чанагч	Pressure cooker
Кофе чанагч	Coffee maker
Талх шарагч	Toaster
Мах шарагч	Meat frying pan
Өндөг чанагч	Egg cooker

Тавилга болон бусад дагалдах хэрэгсэл	**Furniture and other related utensils**
Хоолны ширээ	Dining table
Шүүгээ	Base cabinet
Шүүгээний тавцан	Countertop
Ханын шүүгээ	Wall cabinet
Шүүгээний шургуулга	Cabinet drawer
Тосгуур/угаалтуур	Sink
Цорго/крант	Faucet
Аяга, тавагны алчуур	Dishcloth (for dishes)
Аяга таваг угаагч шингэн	Dish washing-up liquid
Хормогч	Apron

Ширээний бүтээлэг	Tablecloth
Ширээний алчуур	Dishcloth (for tables)
Ширээний салфетик	Table tissue
Тавагны суурь	Place mat
Аяганы суурь	Coaster
Жийргэвч	Pot holder
Жийргэвч бээлий	Oven gloves
Хүнсний гялгар цаас	Clingfilm/wrap
Тугалган цаас	(Aluminium) foil
Хоолны жортой ном	Cookery book
Лаа	Candle
Чүдэнз	Match
Унтраалга	Switch
Розетка [разээтик]	Socket
Залгуур	Plug
Уртасгагч	Extension cord
Хогны сав	Garbage can
Хогны шүүр	Litter broom
Хогны тосгуур	Dustpan

Хоол хийхтэй холбоотой үг хэллэг — Phrases related to cooking

Хоол хийх	To cook
(Хоолны) орц хэмжих	To measure ingredients
Гурил**аа** жинлэх	To weigh **the** flour
Ногоог**оо** угаах	To wash **the** vegetables
Ногоо <u>хальслах</u>/<u>арилгах</u>	<u>To peel</u> vegetables
Мах эвдэх	To cut up meat (joints)
Мах чанах	To cook meat
Мах шарах	To fry/roast meat
Мах утах	To smoke meat
Мах борцлох	To dry meat
Мах <u>татах</u>/<u>машиндах</u>	<u>To mince</u> meat

Мах хөлдөөх	To freeze meat
Мах гэсгээх	To defrost meat
Мах амтлах	To flavour meat
Бууз жигнэх	To steam buuzs
Жигнэмэг жигнэх	To bake cookies
Талх барих	To make bread
Ногоо хуурах	To stir-fry vegetables
Ус буцалгах	To boil water
Бяслаг үрэх	To grate cheese
Ногоо хэрчих	To chop vegetables
Талх зүсэх	To slice bread
Саримс няцлах	To crush garlic
Өндөг хагалах	To break an egg
Өндөг хутгах	To beat/stir an egg
Мах, ногоо холих	To mix meat and vegetables
Ус нэмэх	To add water
Ус хасах	To take out a bit of water
Шилэн саванд ус хийх	To put water into a bottle
Гурил уншлах	To rub in flour
Гурил зуурах	To make dough
Зуурсан гурил нухах	To knead dough
Зуурсан гурил элдэх	To roll out dough
Хайруулын таваг тослох	To grease a frying pan
Талх шарах	To toast a slice of bread
Талхан дээр варень түрхэх	To spread jam on bread
Мах хөлдөөгчинд хадгалах	To keep meat in a freezer
Жимс хөргөгчинд хийх	To put fruit in a refrigerator
Ногоо даршлах	To preserve vegetables
Шош усанд дэвтээх	To soak beans in the water
Жимс хатаах	To dry fruit
Хормогч зүүх	To wear an apron
Хоол амсах	To taste food
Мах болох	Meat to be cooked

Мах гүйцэд болгох	To cook meat all the way
Мах дутуу болгох	To cook meat half way
Мах дутуу болох	Meat to be undercooked
Мах түлэгдэх	Meat to be burned
Мах муудах	Meat to go rotten
Ус буцлах	Water to be boiled
Будаа агших	Rice to be cooked
Будаа түүхийрэх	Rice not to be cooked fully
Сүү хөөрөх	Milk to be boiled
Сүү дэврэх	Milk to be overflowed
Сүү гашлах	Milk to go bad
Ус ширгэх	Water to be evaporated and dried up
Тос үсрэх	Oil to be splattered
Хоол үнэртэх	Food to be smelled
Хоол болох	Food to be done
Гараа түлэх	To burn one's hand
Хуруугаа эсгэх/зүсэх	To cut one's finger
Утаа мэдрэгчээ шалгах	To check one's smoke detector

Хооллохтой холбоотой үг хэллэг / Phrases related to eating food

Ширээний бүтээлэг дэвсэх	To put a tablecloth on a table
Ширээ засах	To set a table
Ширээнд суух	To sit at a table
Зочноо дайлах	To treat one's guest
Цай аягалах	To put tea into a bowl/cup
Аяганд цай хийх	To put tea into a bowl/cup
Хоол аягалах	To put food into a bowl
Хоол таваглах	To put food on a plate
Цай дүүрэн аягалах	To fill up a bowl with tea

Дундуур аягалах	To fill up a bowl half way
Хоол идэх	To eat food
Хооллох	To feed/eat
Цай уух	To drink tea
Хоол хөргөх	To cool down food
Хоол халаах	To warm up food
Хоол дуусах	Food to run out
Хоол дуусгах	To finish food
Хоол үлдэх	Food to be left
Хоол үлдээх	To leave some food
Хоол хаях	To throw away food
Хоол асгах	To pour food out
Хоол асгарах	Food to be poured out
Хоол голох	To be fussy about food
Аяга тавгаа ширээн дээр тавих	To place the dishes on the table
Аяга тавгаа хураах	To clear the table

***** *****

Шинэ мах	Fresh meat
Муудсан мах	Rotten meat
Үнэр орсон мах	Stinking meat
Түлэнхий мах	Burnt meat
Татсан/машиндсан мах	Minced meat
Хөлдүү мах	Frozen meat
Түүхий мах	Raw meat
Чанасан мах	Cooked meat
Шарсан мах	Fried meat
Утсан мах	Smoked meat
Амталсан мах	Flavoured meat
Лаазалсан мах	Canned meat
Хатуу/зөөлөн мах	Tough/soft meat
Хүйтэн/халуун ус	Cold/hot water
Шорвог хоол	Salty food

Зажилуууртай будаа	Chewy rice
Гашуун/исгэлэн тараг	Bitter/sour yogurt
Чихэрлэг төмс	Sweet potato
Үнэтэй/хямд хоол	Expensive/cheap food
*****	*****
Хоол болчихлоо.	Food is ready.
Хоол гоё харагдаж байна.	The food looks good.
Хоол сайхан үнэртэж байна.	The food smells great.
Сайхан хооллоорой.	Enjoy your meal.
Хоол дуусчихлаа.	The food has finished.
Хоолоо халуун дээр нь идээрэй.	Please eat your food when it is hot.
Давс аваад өгөөч./Давс аваад өгөхгүй юү.	Would you please pass me the salt?
Би (яваад) давс аваад ирье.	I will go and get some salt.
Хоолоо үлээгээд хөргөчих.	Blow your food and let it cool.
Хоолоо асгав аа.	Make sure you don't spill your food.
Хэлээ түлэв ээ.	Make sure you don't burn your tongue.
Хоолны давс сул байвал нэмээрэй.	If the salt in the food is not enough, add some.
Хоол нэрэлхэлгүй идээрэй.	Please eat the food without being pretentious.
Хоол нэмж ид.	Have some more food.
Тэр, хоол голдоггүй.	He is not picky about food.
Үлдсэн хоолоо хөргөгчинд хийгээрэй.	Please put the left-over food in the refrigerator.
Хоол хөрсөн байвал халаагаад идээрэй.	If the food is cold, heat it up and eat it.

Угаалгын өрөө	Bathroom
Хаалга	Door
Ханын плита	Wall tile
Шалны плита	Floor tile
Тааз	Ceiling
Гэрэл	Lamp
Чийдэн	Lamp
Таазны гэрлийн бүрхүүл	Ceiling fitting
Унтраалга	Switch
Розетка [разээтик]	Socket
Залгуур	Plug
Уртасгагч	Extension cord
Ванн/онгоц	Bathtub
Ванны хөшиг	Shower curtain
Ванны дэвсгэр	Bathmat
Шүршүүр	Shower/shower stall
Гүйдэг хаалга	Sliding door
Угаалтуур/тосгуур	Sink
Холигч	Lever
Усны цорго	Faucet
Толь	Mirror
Тавиур	Shelf
Алчуур тохогч	Towel bar/rail
Савангийн тавиур	Soap dish
Сойзны тавиур	Toothbrush holder
Халуун усны крант	Hot water tap
Хүйтэн усны крант	Cold water tap
Халуун усны шугам	Hot water supply line
Хүйтэн усны шугам	Cold water supply line
Бохирын шугам	Waste pipe
Уян хоолой	Spray hose
Усны хаалт	Shutoff valve

Усны тоолуур	Water meter
Алчуур хатаагч	Radiator towel dryer
Жорлон/суултуур	Toilet
Бочки	Toilet tank
Нолийн цаас	Toilet paper
Нолийн цаас тогтоогч	Toilet paper holder
Бөглөө гаргагч	Plunger
Бохирын трос	Plumber's snake
Бүрэн/хагас автомат угаалгын машин	Full/half automatic washing machine
Хувцас хатаагч	Electric dryer for clothes
Шүүгээ	Vanity cabinet
Тоосны алчуур	Duster
Гаазуу	Pipe wrench
Шалны хувин	Bucket for washing floor
Шалны алчуур	Floor towel
Шалны мод	Wooden stick for cleaning floor
Шүүр	Brush/broom
Хогны тосгуур	Dustpan
Хогны сав	Trashcan
Сойз	Scrubbing brush
Жорлон угаадаг сойз	Toilet cleaning brush
Индүү	Iron
Хувцас индүүддэг тавиур	Ironing board
Хэц	Clothesline
Хувцасны хавчаар	Clothes peg
Нидрүүлэг	Washboard

Ариун цэврийн хэрэгсэл **Toiletries**

Шүдний сойз	Toothbrush
Шүдний оо	Toothpaste

Шүдний утас	Dental floss
Хэл хусагч	Tongue scraper
Ам зайлагч/ариутгагч	Mouthwash
Гар нүүрийн алчуур	Face and hand towel
Ванны алчуур	Bath towel
Бие угаадаг алчуур	Washcloth
Шампунь	Shampoo
Үсний ангижруулагч	Hair conditioner
Ванны хөөс	Bubble bath
Ванны давс	Bath salts
Гар нүүрийн саван	Hand and face soap
Гарын шингэн саван	Liquid hand soap
Барааны саван	Laundry soap
Угаалгын нунтаг	Washing powder
Цайруулагч	Bleach
Савангийн гэр	Soap case
Нүүрний тос	Face lotion
Биеийн тос	Body lotion
Сүрчиг	Eau de perfume
Үнэртэй ус	Eau de toilette
Үнэр дарагч	Deodorant
Сам	Comb
Үсний сэнс	Hair dryer
Үсний хайч	Curling iron
Сахлын машин	Electric razor/shaver
Сахлын хөөс/багс	Shaving foam/brush
Сахлын татуурга	Double-edged razor
Нэг удаагийн татуурга	Disposable razor
Сахлын хутга	Double-edged blade
Үсний тонгорог	Straight razor

*****	*****
Гар нүүрээ савандаж угаах	To wash one's hands and face by using soap
Шүдээ оо, сойзоор угаах	To brush teeth with tooth paste
Нүүр гараа алчуураар арчих	To wipe one's face and hands with a towel
Усанд орох	To take a bath
Шүршүүрт орох	To take a shower
Үсээ сэнсдэж хатаах	To dry one's hair with a dryer
Үсээ самаар самнах	To brush one's hair with a comb
Үсээ усаар зайлах	To rinse one's hair with water
Сахлаа хусах	To shave one's beard
Хувцсаа угаалгын машинаар угаах	To wash one's clothes by washing machine
Хувцсаа сэгсрэх	To shake one's clothes
Хувцсаа гараараа мушгих	To wring one's clothes with one's hands
Хувцсаа хэцэн дээр тохож хатаах	To dry one's clothes by hanging on a clothesline
Ус тасрах	Water to be cut off
Ус алдах	Water to leak
Угаалгын машин эвдрэх	Washing machine to be broken
Усны хоолой бөглөрөх	Water pipe to be blocked
Усны хоолой задрах	Water pipe to be broken
Орон сууцны контор луу залгах/утасдах	To call a housing office
Засварчин дуудах	To call a repairman
Цахилгаанчин дуудах	To call an electrician

Зочны өрөө	Guestroom
Цонх	Window
Хөшиг	Curtain
Сөхдөг хөшиг	Balloon curtain
Туузан хөшиг	Venetian blind
Хуйлдаг хөшиг	Roller shade
Чүүл	Sheer curtain
Номын шүүгээ	Bookcase
Номын тавиур	Bookshelf
Ном	Book
Цаг	Clock
Ханын зураг	Wall picture
Зургийн жааз	Picture frame
Ханын ил зуух	Fireplace
Гэрэл	Light
Улайсдаг чийдэн	Incandescent lamp
Гэрлийн бүрхүүл	Lampshade
Өдрийн гэрэл	Fluorescent tube
Сүүн гэрэл	Energy saving bulb
Ханын чийдэн	Wall lamp and fitting
Ширээний чийдэн	Table lamp
Босоо гэрэл	Floor lamp
Радио	Radio
Суурин утас	Telephone
Зурагт/телевиз	Television
Зурагтын тавиур	TV stand
Удирдлага	Remote control
Буйдан/диван	Sofa
Дэр	Cushion
Намхан ширээ	Short table
Тохойвчтой сандал	Armchair
Буйдан сандал	Club chair

Ургамал	Plant
Цэцэг	Flowers
Цэцгийн сав	Flower pot/tub
Ваар	Vase
Тааз	Ceiling
Хана	Wall
Шал	Floor
Паркетан шал	Parquet floor
Хивсэнцэр	Rug
Хивс	Carpet (smaller in size)
Дрож	Carpet (covers whole floor)
Шалны хулдаас	Floor oilcloth
Унтраалга	Switch
Розетка [разээтик]	Socket
Залгуур	Plug
Уртасгагч	Extension cord
Тоос сорогч	Vacuum cleaner
Тагт/балкон	Balcony

*****	*****
Зочны өрөөнд байх	To be/stay in the guestroom
Өрөөнөөс гарах	To exit the room
Өрөөнд орох	To enter the room
Хөшгөө хаах	To close the curtain
Хөшгөө нээх	To open the curtain
Шалан дээр хивс дэвсэх	To put (spread) a carpet on a floor
Хананд зураг өлгөх	To put (hang) a picture on a wall
Ширээн дээр цэцэг тавих	To put flowers on a table
Гэрт ургамал тарих	To plant plants at home
Буйдан дээр сууж зурагт үзэх	To sit on a sofa and watch TV

Унтлагын өрөө	Bedroom
Цонх	Window
Хаалга	Door
Хана	Wall
Ханын цаас	Wallpaper
Дрож	Carpet (covers whole floor)
Паар	Radiator
Хөшиг	Curtain
Чүүл	Sheer curtain
Зураг	Picture
Шат	Stairs
Ургамал	Plant
Сэрүүлэгтэй цаг	Alarm clock
Ханын чийдэн/гэрэл	Wall fitting and lamp
Унтраалга	Switch
Хувцасны шүүгээ	Clothes closet
Ханын шүүгээ	Walk-in wardrobe
Шүүгээний шургуулга	Closet drawer
Өлгүүр	Hanger
Түмбүүшиг	Cabinet
Тольтой ширээ	Dressing table with mirror
Розетка [разээтик]	Socket
Залгуур	Plug
Уртасгагч	Extension cord
Ор	Bed
Нэг/хоёр хүний ор	Single/double bed
Орны толгой	Bed headboard
Орны хөл	Bed footboard/leg
Орны бүтээлэг	Duvet/bed cover
Орны цагаан хэрэглэл	Linen
Орны даавуу	Bed sheet
Орны хажлага	Bed valance

Хөнжил	Blanket
Гудас/матрас	Mattress
Гудасны өнгө	Mattress cover
Дэр	Pillow
Дэрний уут	Pillowcase
Унтлагын хувцас	Pyjamas
Гэрийн шаахай	Slippers
Индүү	Iron

*****	*****
Ороо бүтээлгээр бүтээх	To cover the bed with a cover
Орой ороо засах	To make the bed in the evening
Өглөө ороо хураах	To make the bed in the morning
Орондоо орох	To get into one's bed
Хөнжлөө нөмрөх	To cover one's blanket
Дэр дэрлэж унтах	To sleep on a pillow
Унтлагын хувцсаа өмсөх	To put on one's pyjamas
Унтлагын хувцсаа тайлах	To take off one's pyjamas
Цагаан хэрэглэлээ солих	To change the linen
Цагаан хэрэглэлээ угаах	To wash the linen
Хувцсаа индүүдэх	To iron one's clothes
Гэрлээ унтраах	To turn off the light
Гэрлээ асаах	To turn on the light
Хувцсаа шүүгээнд өлгөх	To hang one's clothes in the closet
Оймсоо шургуулганд хийх	To put one's socks in the drawer
Цонхоо онгойлгох	To open the window
Сэрүүлэг тавих	To set an alarm
Сэрүүлэг дуугарах	Alarm to ring
Сэрүүлгээ унтраах	To turn off the alarm

Монгол гэр	Mongolian Ger
Гэрийн бүрдэл хэсгүүд	**Parts of a ger**
Гэрийн мод	Wooden parts of a ger
Хана	Wall
Хаалга	Door
Босго	Threshold
Тотго	Lintel
Хатавч	Wooden lattice
Багана	Posts
Тооно	Roof ring
Унь	Roof poles
Шал	Floor
Гадна цагаан бүрээс	Outside white cover
Дотуур цагаан бүрээс	Inside white cover
Дээвэр	Felt roof cover
Туурга	Felt wall cover
Өрх	Flap covering the top
Өрхний оосор	String of a top covering
Хөшиг	Wall curtain
Хаявч	Closing off a lower edge of a ger
Чагтага	Rope hanging from a roof
Эргүүлэг	Cords for adjusting a roof
Ханын бүслүүр	Inside hair rope for a wall
Гадна бүслүүр	Outside hair rope for a wall
Гэрийн тавилга, хэрэгсэл	**Furniture and kits in a ger**
Гал голомт	Hearth/fireplace
Зуух	Stove
Тулга	Tripod fireplace

Яндан	Chimney
Түлээний хайрцаг	Firewood box
Дөрвөлж	Firewood box
Галын хайч	Fire-tongs
Шилээвэр	Fire poker
Авдар	Traditional trunk
Шүүгээ	Cabinet
Эргэнэг	Stand/cupboard
Ширээ	Table
Сандал	Stool
Тогоо	Pot
Шанага	Scoop
Хувин	Bucket
Усны сав	Water container
Шаазан аяга	Ceramic bowl
Модон аяга	Wooden bowl
Мөнгөн аяга	Silver bowl
Хөнгөн цагаан данх	Aluminium kettle
Зэс данх	Copper kettle
Зэс домбо	Copper jug
Хөхүүр	Kumis bag on a wall
Бүлүүр	Paddle
Уур, нүдүүр	Mortar and pestle (for grinding)
Ор	Bed
Дэр	Pillow
Гудас	Bed mat
Хөнжил	Blanket
Ширмэл ширдэг	Felt stitch carpet
Олбог	Felt rug
Араг	Basket for collecting dung
Савар	Wooden fork for collecting dung

*****	*****
Өвөлжөөндөө буух	To move to winter camp
Зусландаа гарах	To move to summer camp
Тэмээгээр/машинаар нүүх	To move by camel/car
Гэрт амьдрах	To live in a ger
Гэрт гал түлэх	To make a fire in a ger
Түлээ/аргал түлэх	To burn wood/dung
Голоос/худгаас ус авах	To get water from a river/ well
Цагаан идээ хийх	To make milk products
Сүүтэй цай чанах	To make milk tea
Хоол хийх	To make food
Цай аягалах	To put tea in a bowl
Таваг засах	To put cookies in a plate to offer guests
Гэр нүүлгэх	To move a ger
Гэр ачаалах	To load a ger
Гэр барих	To build a ger
Шал тавих	To lay floor parts
Хана дугуйлах	To round the walls
Хаалга барих	To hold a door
Тооно өргөх	To raise a roof ring
Тооноо баганаар тулах	To support the roof ring with columns
Унь өлгөх	To install roof poles
Цаваг, дээвэр тавих	To cover white and felt covers
Туурга нөмөргөх	To cover felt wall covers
Бүслүүр татах	To fit hair ropes
Өрх тавих	To cover a top covering
Тавилга тавих	To place furniture
Гэрт ширдэг дэвсэх	To put a felt carpet in a ger
Гэр буулгах	To put down a ger

Монгол хувцас	Mongolian Clothes
Монгол малгай	Mongolian traditional hat
Тоорцог	Round cap
Дээл	Mongolian gown
Дан дээл	Unlined summer gown
Хөвөнтэй дээл	Deel with cotton layer
Үстэй дээл	Deel with sheep lining
Хурган дотортой дээл	Deel with lamb lining
Дээлийн зах	Collar of a deel
Дээлийн энгэр	Flap of a deel
Дээлийн нударга	Cuffs of a deel
Дээлийн ханцуй	Sleeves of a deel
Дээлийн хормой	Skirt of a deel
Дээлийн эмжээр	Edging/border of a deel
Дээлийн шилбэ	Loop or eye for fastening a button of a deel
Дээлийн товч	Buttons of a deel
Баривч	Gown for a small child
Хантааз	Waistcoat, sleeveless jacket
Ууж	Woman's sleeveless garment worn over a deel
Дах	Cloak of skin with the hair outside
Монгол гутал	Mongolian Boots
Бойтог	Child's boots
Дэгтий	Fur over boots
Эсгий оймс	Felt socks
Даавуун ороолт	Cloth for wrapping feet
Дээл өмсөх/тайлах	To put on/take off a deel
Дээл нөмрөх	To cover a deel
Дээл оёх	To sew a deel

Мал аж ахуй — Animal Husbandry

Мал аж ахуй	Animal Husbandry
Таван хошуу мал	**Main five livestock**
Хонь	**Sheep**
Хуц	Ram
Ирэг/эр хонь	Wether
Эм хонь	Ewe
Хурга	Lamb
Хурган хуц	Ram lamb
Төлөг	2 years old
Шүдлэн/зусаг	3 years old male/female
Хязаалан	4 years old
Ямаа	**Goat**
Ухна	Billy goat
Сэрх	Gelded (over 3 years old)
Эм ямаа	Doe/nanny
Ишиг	Kid
Ухна ишиг	Kid buck
Борлон	Goatling
Шүдлэн	3 years old
Хязаалан	4 years old
Үхэр	**Cow**
Бух	Bull
Шар	Steer ox
Үнээ	Cow
Тугал	Calf
Бяруу	2 years old
Шүдлэн гуна/гунж	3 years old male/female
Хязаалан дөнө/дөнж	4 years old male/female
Сарлаг	Yak
Хайнаг	Khainag (from yak-bull and cow)

Адуу/морь	**Horse**
Азарга	Stallion
Гүү	Mare/filly
Унага	Foal
Даага	2 years old
Шүдлэн үрээ	3 years old male
Шүдлэн байдас	3 years old female
Хязаалан үрээ	4 years old male
Хязаалан байдас	4 years old female
Соёолон	5 years old
Хавчиг соёолон	6 years old
Их нас	Adult horse
Тэмээ	**Camel**
Буур	Bull camel
Ат	Castrated camel
Ингэ	Female camel
Ботго	Baby camel
Тором	2 years old
Буйлт	3 years old
Тайлаг	4-5 years old male
Гунж	4-5 years old female
Хөгшин тайлаг/гунж	Over 6 years old

Бог мал	Small livestock/animals
Бод мал	Large livestock
Халуун хошуут мал	Hot-billed livestock (Sheep and horse)
Хүйтэн хошуут мал	Cold-billed livestock (Goat, cow and camel)
Битүү туурайтан	Solid-hoofed animals
Салаа туурайтан	Cloven-hoofed animals
Идэшний мал	Livestock for slaughter
Төл мал	Newborn livestock

Малын тоног, хэрэгсэл — Livestock equipment

Адуу	**Horse**
Эмээл	Saddle
Эмээлийн баавар	Saddle ornament
Эмээлийн бүүрэг	Saddlebow
Эмээлийн мод	Saddle frame
Эмээлийн олом	Saddle girth
Эмээлийн тохом	Saddle pad
Богц	Saddlebag
Дөрөө	Stirrup
Ташуур	Whip
Чөдөр	Hobble
Хазаар	Bridle
Амгай	Bit
Зуузай	Rings of the bit
Жолоо/цулбуур	Rein
Ногт	Halter
Уурга	Horse catching pole
Бугуйл	Lasso
Морины уяа	Tethering post
Тэмээ	**Camel**
Агтавч	Device for securing a saddlecloth
Буйл	Nose-peg
Бурантаг	Leading rein
Дөрөө	Stirrup
Ногт	Halter
Тохом	Saddlecloth
Бусад	**Other things**
Төлийн уут	Bag for newborn animal

Нэмнээ	Piece of cloth used for cattle in wintertime
Зэл	Tethering line
Ховоо	Well bucket
Тэжээлийн онгоц	Feeder
Малын тамга	Branding iron/brands
Малын ээмэг	Animal ear tags

Малчин	**Herder**
Адуучин	Horseman
Үхэрчин	Cowherd
Тэмээчин	Camel driver
Хоньчин	Shepherd
Ямаачин	Goatherd
Хадланч(ин)	Haymaker
Тууварчин	Herd drover
Саальчин	Milkman
Малын эмч	Veterinarian

Малын явдал, дуу авиа	**Animal walk and sound**
Морь алхах	Horse to walk
Морь давхих	Horse to gallop
Морь жороолох	Horse to go at an amble
Морь шогших	Horse to jog
Морь хатирах	Horse to trot
Тэмээ жонжих	Camel to trot
Тэмээ таваргах	Camel to take rapid strides
Тэмээ тэшүүлэх	Camel to run
Адуу янцгаах	Horse to neigh
Тэмээ буйлах	Camel to bellow
Хонь/ямаа майлах	Sheep/goat to bleat
Үхэр мөөрөх	Cow to moo

Малыг уналга эдэлгээнд сургах	Training animals for riding and draughting
Эмнэг адуу сургах	To break in a wild horse
Морио ташуурдах	To whip one's horse
Морио эмээллэх	To saddle one's horse
Морио чөдөрлөх	To hobble one's horse
Морь уургалах	To catch a horse by a pole
Морь бугуйлдах	To catch a horse by a lasso
Морио уяан дээр уях	To tie one's horse to a tethering post
Мориндоо мордох	To mount one's horse
Морь унах	To ride a horse
Морио тэргэнд хөллөх	To harness one's horse to a cart
Үхрээ дөрлөх	To insert a nose-peg in one's ox
Үхрээ олсоор туших	To hobble one's cow with a rope
Тэмээгээ буйллах	To insert a nose-peg in one's camel
Малаа тамгалах	To brand one's animals

Бусад үйл ажиллагаа	Other activities
Бэлчээрийн мал аж ахуй эрхлэх	To conduct pastoral animal husbandry
Нүүдлийн мал аж ахуй эрхлэх	To conduct nomadic animal husbandry
Суурин мал аж ахуй эрхлэх	To conduct settled animal husbandry
Эрчимжсэн мал аж ахуй эрхлэх	To conduct intensified animal husbandry

Хаваржаанд**аа** буух	To move to **one's** spring camp
Зусланд(аа) гарах	To move to summer camp
Намаржаанд(аа) буух	To move to autumn camp
Өвөлжөөнд(өө) буух	To move to winter camp
Зуншлага сайхан болох	Summer condition to be good
Өвөлжилт хүндрэх	Winter condition to be bad
Мал маллах	To take care of livestock
Мал бэлчээрт гаргах	To put animals out to pasture
Малаа туух	To drive one's animals
Малаа хариулах	To graze one's animals
Малаа хотлуулах	To pen one's animals
Мал услах	To water animals
Малд хужир тавьж өгөх	To give salt to animals
Мал тэжээх	To feed animals
Адуу хураах	To round up/gather horses
Адуу манах	To guard horses at night
Төл угжих	To bottle-feed baby animals
Мал хээлтүүлэх	To inseminate animals
Мал хээлтэх	Animal to be pregnant
Мал хээл хаях	Animal to have a miscarriage
Мал төллөх	Animals to give birth
Мал хөнгөлөх/засах	To castrate animals
Адууны дэл, сүүл хяргах	To cut horse mane and tail
Адууны туурайд тах хадах	To shoe horse's hoof
Бод хөөвөрлөх	To collect the shed hair of large animals
Тэмээ ноослох	To shear camel wool
Хонь холбох	To tie sheep together

Хонь хяргах	To shear sheep wool
Ямаа самнах	To comb goats
Мал таргалах	Animals to gain weight
Мал турж эцэх	Animals to lose weight
Мал шуурганд урууддах	Animals to run with the storm
Мал аянганд ниргүүлэх	Animals to be hit by lightening
Мал хорогдох/үхэх	Animals to die
Алсын оторт явах	To take animals to long distant pasture
Малын хашаа барих	To build a fence
Малын саравч барих	To build an animal shed
Төлийн пүнз барих	To build a barn for young animals
Өтөг бууц цэвэрлэх	To clean manure and dung
Хадлан тэжээл бэлтгэх	To harvest hay
Худаг гаргах	To dig a well
Аргал түүх	To pick up dung

Мах, цагаан идээ	**Meat and milk products**
Сүү	Milk
Саам	Milk from mares
Хярам	Boiled milk diluted with water
Шар сүү	Whey
Ээдэм	Curdled milk
Айраг	Fermented milk of mares
Тараг	Yogurt
Аарц	Acidified milk
Өрөм	Clotted skin of boiled milk
Шар тос	Butter
Ааруул	Dried curds

Бяслаг	Cheese
Ээзгий	Cottage cheese
Хусам	Burnt milk scraped from pot
Хоормог	Fermented camel milk
Шарз	Strong milk alcoholic beverage
Шимийн/нэрмэл архи	Milk alcoholic beverage
Мах	Meat
Гулууз	Carcass
Өрөөл мах	Half carcass
Борц	Dried meat
Үүц	Meat reserved for spring
Шууз	Preserved meat (with salt)
Дотор гэдэс	Intestine
Цувдай	Offal
Хонины сүүл	Sheep fat tail
*****	*****
Гүү барих/саах	To milk mares
Үхэр саах	To milk cattle
Хонь гаргах/төхөөрөх	To slaughter a sheep
Хонины мах эвдэх	To break down a carcase
Бүхэл мах чанах	To boil up meat joints
Цагаан идээ хийх	To make milk products
Тогоонд сүү хөөрүүлэх	To boil milk in a pot
Сүүтэй цай чанах	To make milk tea
Өрөм загсаах	To form cream layer
Тараг бүрэх	To make yogurt
Ааруул хийх	To make dried curds
Айраг исгэх	To ferment mare's milk
Айраг бүлэх	To churn kumis
Бяслаг шахах	To make cheese
Тогоо нэрэх	To distil

Малын зүс / Colours of Livestock

Адуу	Horse
Цагаан морь	White horse
Хар морь	Black horse
Хар саарал морь	Bull black horse
Хар алаг морь	Black and white horse
Буурал/саарал морь	Gray horse
Алаг морь	Piebald horse
Алаг цоохор морь	Spotted horse
Зээрд морь	Chesnutt horse
Халтар морь	Multicoloured horse
Халиун морь	Pale gray-yellow horse
Хонгор морь	Light bay horse
Хүрэн морь	Brown horse
Хээр морь	Bay horse
Шарга морь	Whitish yellow horse
Цоохор морь	Speckled horse
Ухаа морь	Light chestnut horse
Цавьдар морь	Chestnut horse with whitish brown mane and tail
Хул морь	Light brown horse with black mane and tail

Хонь	Sheep
Цагаан хонь	White sheep
Хундан цагаан хонь	All-light sheep
Хар хонь	Black sheep
Хар толгойт хонь	Sheep with a black head
Улаан толгойт хонь	Sheep with a red head
Халзан хонь	Bald-headed sheep
Хүрэн хонь	Dark red sheep

Тэмээ	**Camel**
Цагаан тэмээ	White camel
Хар тэмээ	Black camel
Улаан тэмээ	Red camel
Шар тэмээ	Yellow camel
Цахир тэмээ	Light-coloured camel
Үхэр	**Cattle**
Цагаан үхэр	White cattle
Хар үхэр	Black cattle
Хар тарлан үхэр	Black and white cattle
Бор үхэр	Brown cattle
Алаг үхэр	Piebald cattle
Бөөр алаг үхэр	White loin cattle
Тарлан үхэр	Speckled cattle
Улаан үхэр	Red cattle
Хүрэн үхэр	Dark red cattle
Ямаа	**Goat**
Цагаан ямаа	White goat
Хар ямаа	Black goat
Бор ямаа	Brown goat
Улаан ямаа	Red goat
Хөх ямаа	Blue goat

Мужааны багаж, бусад хэрэгсэл | Carpentry Tools and Other Tools

Багажны хайрцаг	Toolbox
Багажны бүс	Tool belt
Ажлын ширээ	Work table/bench
Гар хөрөө	Handsaw
Төмрийн хөрөө	Hacksaw
Уран хөрөө	Coping saw
Цахилгаан хөрөө	Electric circular saw
Өрөм	Drill
Цахилгаан өрөм	Electric drill
Тулгуурт өрөм	Brace
Өрөмний хошуу	Drill bit
Сүх	Axe/hatchet
Харуул	Planer
Хуурай	File
Зүлгүүр	Sand paper
Цүүц	Wood chisel
Шөвөг	Bradawl
Өрөвтөл	Rasp
Бахь	Pliers
Түлхүүр	Wrenches
Тиски	C-clamp
Өнцөг хэмжигч	Bevel square
Чий	Framing square
Тэгш ус	Spirit level
Эвхдэг метр	Tape measure
Нийвий	Mason's trowel
Өрлөгний нийвий	Joint filler
Өнгөлгөөний нийвий	Square trowel
Силикон шахагч буу	Silicone caulking gun
Эвэртэй алх	Claw hammer

Дөрвөлжин толгойтой алх	Carpenter's hammer
Бөөрөнхий толгойтой алх	Ball-peen hammer
Цэг тавигч	Nail set
Ердийн хадаас	Regular nail
Хивсний хадаас	Tack
Ханын хадаас	Masonry nail
Отверка [автырк]	Screwdriver
Цахилгаан автырк	Electric screwdriver
Автомат автырк	Automatic screwdriver
Дөрвөлжин хошуу	Square-headed tip
Хавтгай хошуу	Flat tip
Цэцгэн хошуу	Cross-headed tip
Ердийн боолт	Regular bolt
Тэлэгчтэй боолт	Toggle bolt
Бэхэлгээний боолт	Expansion bolt
Эрэг	Nuts
Чихтэй эрэг	Wing nut
Зургаан талт эрэг	Hexagon nut
Шуруп [шүрүүп]	Screw
Хасах тавтай шүрүүп	Flat head screw
Цэцгэн тавтай шүрүүп	Cross head screw
Будаг	Paint
Өнхөрүүш	Paint roller
Багс	Paintbrush
Багсны тавиур	Brush tray
Будагны сав	Paint pot

*****	*****
Багажны хайрцагт багажаа хийх	To put one's tools in the toolbox
Багаж цуглуулах	To collect tools
Мужааны ажил хийх	To do carpentry work
Мужааны багаж ашиглах	To use carpentry tools

Ажлын ширээгээ цэгцлэх	To organize one's work table
Модон эдлэл хийх	To make a wooden product
Модон байшин барих	To build a wooden house
Тавилга хийх	To make furniture
Гэртээ засвар хийх	To do repair in one's house
Эвдэрсэн сандлыг засах	To fix the broken chair
Алхаар хадаас хадах	To hammer nails
Бахиар хадаас сугалж авах	To pull out nails with pliers
Зүлгүүрээр мод зүлгэх	To sand wood with sandpaper
Хөрөөгөөр мод хөрөөдөх	To saw wood with a saw
Өрмөөр хана өрөмдөх	To drill a wall with a drill
Сүхээр мод хагалах	To chop wood with an axe
Харуулаар мод харуулдах	To plane wood with a planer
Тэгш усаар ханаа шалгах	To check the wall with a spirit level
Метрээр мод хэмжих	To measure wood with a tape measure
Автыркаар шүрүүп чангалах/суллах	To tighten/loosen a screw with a screwdriver
Будгаар хана будах	To paint a wall with paint
Багсаар ширээ будах	To paint a table with a brush
Нийвийгээр хана шавардах	To plaster a wall with a mason's trowel
Силиконоор зааг бөглөх	To seal spaces with silicone
Хуурайгаар төмөр хуурайдах	To file an iron with a file

Тээврийн хэрэгсэл / Transport

Суудлын машин/тэрэг / Automobile

Монгол	English
Жийп	Sport-utility vehicle
Гэр бүлийн жийп	Minivan
Спорт загварын машин	Sports car
Суудлын задгай машин	Convertible
Лимузин	Limousine
Гэр машин	Motor home
Гэр тэрэг	Caravan
Такси	Taxi

Машины эд анги / Automobile parts

Монгол	English
Антен	Antenna
Хаалга	Door
Хаалганы шил	Door window
Гурвалжин шил	Quarter window
Хажуугийн толь	Outside mirror
Хаалганы цоож	Door lock
Хаалганы бариул	Door handle
Салхины урд шил	Windshield
Салхины арын шил	Rear windscreen
Шил арчигч	Windshield wiper
Нүүр	Grille
Бамбай	Bumper moulding
Хамар	Hood
Урд гэрэл	Headlight
Тоормосны гэрэл	Brake light
Хажуугийн гэрэл	Side light
Хярлаа	Fender
Урд хаалт	Front fascia

Колпак	Wheel cover
Шаврын хаалт	Mud flap
Банкны таг	Petrol cap
Ачаа/багааж	Trunk
Машины дугаар	Number plate
Яндан	Exhaust pipe
Дугуй	Tire

Машины салоны эд анги — **Automobile salon parts**

Жолоочийн суудал	Driver's seat
Урд суудал	Front seat
Арын суудал	Back seat
Толгойн түшлэг	Headrest
Аюулгүйн/суудлын бүс	Seat belt
Хянах самбар	Dashboard
Жолооны хүрд	Steering wheel
Руль	Steering wheel (Russian)
Сигнаал	Horn
Эргэх дохио өгөгч	Turn signal
Хурд заагч	Speedometer
Түлшний хэмжээ заагч	Fuel gauge
Эргэлтийн тоолуур	Rev counter
Температур заагч	Temperature gauge
Түлхүүр	Ignition switch
Хурд тохируулагч	Cruise control
Цонх арчигч	Window wiper switch
Голын толь	Rear-view mirror
Нарны хаалт	Sun visor
Дэлгэц	On-board computer
Агааржуулагч	Vent
Урд хайрцаг	Glove compartment
Голын хайрцаг	Centre console
Халаагуур тохируулагч	Climate control

Хөгжим	Audio system
Араа	Gearshift lever
Тоормосны педал/дөрөө	Brake pedal
Гар тоормос	Parking brake lever
Хаазны педал	Gas pedal
Хоонс/холбох педал	Clutch pedal
Цонх нээх, хаах товч	Window button
Галын хор	Fire extinguisher
Анхны тусламжийн хайрцаг	First aid kit

Мотоцикл	**Motorcycle**
Уралдааны мотоцикл	Off road motorcycle
Аяллын мотоцикл	Touring motorcycle
Мотороллёр/скутер	Motor scooter
Дөрвөн дугуйт мотоцикл	4x4 all-terrain vehicle

Ачааны машин	**Trucks**
Амбаартай машин	Van straight truck
Хөргөгчтэй машин	Refrigerated trailer truck
Давхар чиргүүлт машин	Tandem tractor-trailer
Хогны машин	Rubbish collection truck
Бензиний машин/цистер	Fuel tank truck
Усны машин	Water tank truck
Сүүний машин	Milk tank truck
Муу усны машин	Cesspit emptier
Өөрөө буулгагч машин	Dump truck
Шавар зуурагчтай машин	Concrete mixer truck
Машин ачигч машин	Tow truck
Зам цэвэрлэгч машин	Street sweeper
Цас цэвэрлэгч машин	Snow blower
Трактор	Tractor

Үг хэллэг	**Phrases**
Жолооны сургалтанд суух	To take a driving course
Жолооны шалгалт өгөх	To take a driving test
Дүрмийн шалгалт өгөх	To take a test on traffic rules
Шалгалтанд унах	To fail the exam/test
Шалгалтанд тэнцэх	To pass the exam/test
Жолооны/жолоочийн үнэмлэх авах	To get a driver's license
Жолооны үнэмлэхний ангилал ахиулах	To upgrade driver's license category
Жолооны үнэмлэхээ сунгуулах	To extend/renew one's driver's license
Тээврийн хэрэгслийн улсын дугаар авах	To get a state transportation license plate
Машинаа асаах/унтраах	To turn on/off one's car
Машин жолоодох	To drive a car
Суудлын бүсээ зүүх	To fasten the seat belt
Машиныхаа цонхыг хаах/онгойлгох	To close/open one's car window
Шатахууны саваа бензинээр дүүргэх	To fill up one's fuel tank with gasoline
Эгнээ солих	To change rows
2 дугаар эгнээгээр зорчих	To drive in the 2nd lane
Эргэх дохио өгөх	To give a turn signal
Гэрлээ шилжүүлэх	To change light brightness
Араа солих	To change gears
Машин сигналдах	To honk a car horn
Явган зорчигчдод зам тавьж өгөх	To stop to give chance to pedestrians to cross the road
Өмнөх машинаа гүйцэж түрүүлэх	To overtake the car in front of (you)

Хурдаа нэмэх/хасах	To speed up/slow down
Тоормослох	To brake
Машины урдуур дайрч орох	To cut off a car
Хурд хэтрүүлэх	To speed up over the limit
Хурдны замаар 120 км/цагийн хурдтай давхих	To drive at a speed of 120 km/h on the highway
Урсгал сөрж явах	To go against the flow
Согтуугаар машин барих	To drive after drinking
Осол гаргах	To cause an accident
Осолд орох	To get into an accident
Машинаараа шон мөргөх	To hit a pole with one's car
Машины дугуй хагарах	Car tire to burst
Дугуйны хий гарах	Tire to be flat
Машин эвдрэх	Car to be broken
Машин шаварт суух	To get a car stuck in the mud
Машин шавраас гаргах	To get a car out of the mud
Машинаа өөр машинаар чирүүлэх	To tow one's car with another car
Машин халтиргаатай зам дээр гулгах	Car to skid on a slippery road
Машиныхаа толийг хулгайд алдах	One's car mirror to be stolen
Зогсоолгүй газар тавьсан машиныг ачих	To load away a car that is parked in a place with no parking lot
Торгууль төлөх	To pay a fine
Машинаа зогсоол дээр тавих	To park one's car in a parking lot
Машиныхаа гадна талыг угаалгах	To have outside of one's car washed
Машиныхаа дотор талыг цэвэрлүүлэх	To have inside of one's car cleaned

Машинаа үзлэг, оношилгоонд оруулах	To get one's car inspected
Тээврийн хэрэгслийн даатгал төлөх	To pay for vehicle insurance
Зам ашигласны татвар төлөх	To pay tolls
Тээврийн хэрэгслийн дугаарын хязгаарлалт хийх	To have traffic number restriction
Замын цагдаа машин зогсоох	Traffic police to stop the car
Цагдаа бичиг баримт шалгах	Police to check documents
Хариуцлагын/зөрчлийн онооноос хасах	To deduct the liability/violation points

*****	*****
Амрыг эрье.	Hello. (Police)
Жолооны үнэмлэхээ шалгуулна уу.	Please give me your driver's license.
Тэврийн хэрэгслийн бичиг баримтаа шалгуулна уу.	Please give me your vehicle documentation.
Машинаа үзлэг, оношилгоонд оруулсан уу?	Has your car been inspected?
Үлээгээрэй.	Blow it. (For checking alcohol)
Суудлын бүсээ зүүгээрэй.	Fasten your seat belt.
Сая ямар зөрчил гаргаснаа мэдэж байгаа, т(ийм) ээ?	You know which rule you have just violated, right?
Та улаан гэрлээр гарлаа.	You drove through a red light.
Та хурд хэтрүүлсэн учраас таны зөрчлийн онооноос хасна.	Because you were speeding, your liability points will be deducted.
Таныг 20 нэгжээр торгоно. (1 нэгж=1000 төгрөг)	You will be fined 20 units. (1 unit=1000 tugrugs)

Галт тэрэг	Train
Хурдан галт тэрэг	High-speed train
Буухиа галт тэрэг	Express train
Суудлын галт тэрэг	Passenger train
Ачааны галт тэрэг	Freight train
Орон нутгийн галт тэрэг	Local train
Олон улсын галт тэрэг	International train
Метро	Subway train
Галт тэрэгний машинист	Train driver
Галт тэрэгний зорчигч	Train passenger
Дизель зүтгүүр	Diesel-electric locomotive
Метроны толгой	Motorcar
Вагон	Wagon
Төмөр зам	Railroad
Галт тэрэгний буудал	Train station
Вокзал	Train station (Russian)
Хүлээлгийн танхим	Waiting hall
Төмөр замын өртөө	Railroad station
Ирэх, явах хуваарийг харуулсан самбар	Arrivals and departures board
Цагийн хуваарь	Timetable
Купе/тасалгаат вагон	Compartment car
Унтлагын вагон	Sleeping car
Нийтийн вагон	Public car
Галт тэргэнд суух	To get on a train
Галт тэрэгнээс буух	To get off a train
Галт тэрэгний билет авах	To get a train ticket
Галт тэрэгний цонхоор харах	To look through train windows

Усан замын тээвэр — Shipping

Усан замын тээвэр	Shipping
Хөлгийн ахмад	Ship captain
Хөлгийн зорчигч	Ship passenger
Усан/хөлөг онгоц	Ship
Зорчигч тээврийн хөлөг онгоц	Passenger liner/cruise ship
Ачааны хөлөг онгоц	Container ship
Дарвуулт хөлөг онгоц	Sailing ship
Гатлага онгоц	Ferryboat
Шингэн зөөвөрлөгч онгоц	Tanker
Мөс зүсэгч онгоц	Icebreaker
Газар уснаа явагч	Hovercraft
Завь	Boat
Далбаат/дарвуулт завь	Sailboat
Сэлүүрт завь	Rowing boat
Моторт завь	Motorboat
Аврах завь	Lifeboat
Удирдлагын өрөө	Captain’s room
Зорчигчийн өрөө	Passenger cabin
Хөлгийн тавцан	Ship’s main deck
Хөлөг онгоцны хамар	Ship bow
Хөлөг онгоцны хитэг	Ship stern
Далбаа/дарвуул	Sail
Зангуу	Anchor
Сэлүүр	Row
Аврах хантааз	Life jacket
Гэрэлт цамхаг	Lighthouse
Далайн боомт	Harbour
Усан онгоцны буудал	Shipyard
Зорчигчийн терминал	Passenger terminal

*****	*****
Усан онгоцны аялалд явах	To go on a cruise ship trip
Усан онгоцонд суух	To board a ship
Усан онгоцноос буух	To get off a ship
Зорчигчид өрөөндөө орох	Passengers to enter their rooms
Хөлгийн тавцан дээр гарч салхилах	To go to the deck to get fresh air
Хөлөг онгоцны ресторанд хоол идэх	To eat in a ship's restaurant
Аврах хантааз өмсөх	To wear a life jacket
Усан онгоц далайд гарах	Ship to sea
Дохио өгөх	To give a signal
Зангуугаа хаях	To drop the anchor
Гэрэлт цамхгаар зүг чигээ баримжаалах	To get bearings with a light-house
Усан онгоц боомт дээр ирж зогсох	Ship to arrive at a port and stop
Усан онгоцоор ачаа тээвэрлэх	To ship cargo by ship
Усан онгоц эвдрэх	Ship to be broken
Усан онгоц хад мөргөх	Ship to hit rocks
Усан онгоц живэх	Ship to sink
Живсэн хөлгийг татаж гаргах	To pull a sunken ship out
Завиар гол гатлах	To cross a river by boat
Сэлүүрээр (завь) сэлүүрдэх	To row a rowing boat
Завь далбаагаа өргөх	Boat sail to be raised
Далайн дээрэмчидтэй таарах	To encounter pirates

Агаарын тээвэр	Air Transport
Агаарын хөлөг	Long-range jet
Онгоц	Airplane
Суудлын онгоц	Passenger airplane
Ачааны онгоц	Cargo aircraft
Хувийн онгоц	Private aircraft
Завьт онгоц	Float seaplane
Хөнгөн онгоц	Light aircraft
Дуунаас хурдан онгоц	Supersonic jetliner
Ус цацагч онгоц	Fire-fighting aircraft
Эгц хөөрдөг онгоц	Vertical take-off aircraft
Нисдэг тэрэг	Helicopter
Онгоцны нисгэгч	Pilot/captain
Онгоцны үйлчлэгч	Air steward
Онгоцны зорчигч	Airplane passenger
Зорчигчдийн танхим	Passengers cabin
Нэгдүгээр зэрэглэлийн танхим	First class cabin
Нисгэгчийн бүхээг	Pilot/captain cabin
Хянах самбар	Instrument panel
Гар тээшний тавиур	Overhead compartment
Аврах хантааз	Life jacket
Хүчилтөрөгчийн маск	Oxygen mask
Цонхон талын суудал	Window seat
Дунд талын суудал	Middle seat
Захын суудал	Aisle seat
Их бие	Fuselage
Онгоцны хаалга	Airplane door
Онгоцны цонх	Airplane window
Онгоцны урд шил	Airplane windshield

Онгоцны далавч	Airplane wing
Онгоцны хамар	Airplane nose
Онгоцны сэнс	Aircraft propeller
Онгоцны сүүл	Airplane tail assembly
Онгоцны дугуй	Airplane tire

Тийрэлтэт хөдөлгүүр	Turbojet engine
Хөөрөх/газардах талбай	Take-off/landing
Ачааны тэрэг	Trailer
Диспетчерийн цамхаг	Control tower

Онгоцны буудал — Airport

Орон нутгийн нислэг	Local flights
Олон улсын нислэг	International flights
Хүлээлгийн танхим	Waiting hall
Хүлээлгийн танхимын суудал	Waiting hall seats
Зорчигчдын гарах хаалга	Passengers departure gate
Нислэгийн мэдээллийн самбар	Flight information screen
Бүртгэлийн хэсэг	Check-in desk
Тээш хүлээн авах хэсэг	Baggage reclaim area
Татваргүй барааны дэлгүүр	Duty-free shop
Шалган нэвтрүүлэх	Passport control
Цагаачлалын ажилтан	Immigration officer
Металл илрүүлэгч	Metal detector
Сканнер	X-ray scanner
Ачааны тэрэг	Luggage trolley
Гааль	Customs
Гаалийн мэдүүлэг	Custom declaration
Гаалийн ажилтан	Customs officer
Онгоцны тийз	Airplane ticket

Паспорт	Passport
Ачаа/тээш	Luggage/baggage
Чемодан	Suitcase
Дугуйтай чемодан	Pullman case
Гар тээш	Hand luggage
Үүргэвч	Backpack
*****	*****
Онгоцны тийз захиалах	To book a plane ticket
Мэдээллийн самбараас онгоцны мэдээлэл харах	To see flight information from an information board
Мэдээллийн ажилтнаас мэдээлэл авах	To get information from an information officer
Бүртгэл эхлэх	Check in to be started
Бүртгэл дуусах	Check in to be ended
Бүртгэлийн хэсэгт бүртгүүлэх	To be registered at a check-in desk
Ачааны тэргээр ачаагаа зөөх	To move one's luggage by a luggage trolley
Тээшээ киллүүлэх	Luggage to be weighed
Ачаагаа өгөх	To give one's luggage
Илүү гарсан ачааны төлбөр төлөх	To pay for the weight that is over the limit
Нислэгээ хүлээх	To wait for one's flight
Гаалийн ажилтны асуултад хариулах	To answer questions asked by a customs officer
Гаалийн мэдүүлэг бөглөх	To fill out a declaration form
Ариун цэврийн өрөө орох	To go to the rest room
Хүн гаргаж өгөх	To send off someone
Хүн тосч авах	To pick someone up

Автобус	Buses
Том оврын автобус	City bus
Дунд оврын автобус	Medium sized bus
Микро автобус	Microbus
Жуулчны автобус	Tour bus
Залгаа автобус	Articulated bus
Давхар автобус	Double-decker bus
Сургуулийн автобус	School bus
Троллейбус	Trolleybus
Автобусны жолооч	Bus driver
Автобусны зорчигч	Bus passenger
Автобусны буудал	Bus stop
Автобусны эцсийн зогсоол	The last bus stop
Автобусны хаяг	Bus address
Автобусны чиглэл	Bus route
Автобусны цагийн хуваарь	Bus timetable
Ачаалалтай үе	Rush hour
*****	*****
Автобус хүлээх	To wait for a bus
Автобусанд суух	To get on a bus
Автобуснаас буух	To get off a bus
Автобусаар зорчих/явах	To go by bus
Автобусны карт	Bus card
Картаа цэнэглэх	To charge one's card
Картаа уншуулах	To have one's card scanned
Хүүхэд	Child (What card scanner says)
Оюутан	Student
Баярлалаа.	Thank you.
Ахмад настан	Elder

Хөнгөлөлттэй зорчигч	Government supported passenger
Хүндэт донор	Honoured donor
Дамжин суулаа.	Transferring.
Үлдэгдэл хүрэлцэхгүй байна.	Money is not enough to pay.
Буудал зарлах	To announce stops
Дараагийн зогсоол ...	The next stop is ...
Суудалд суух	To sit on a seat
Хүнд суудал тавьж өгөх	To offer someone a seat
Бариулаас барих	To grab a pole handle
Автобусанд шахцалдах	To be squeezed in a bus
Автобуснаас хоцрох	To miss a bus
Буруу автобусанд суух	To get on a wrong bus
Буудал андуурч буух	To get off at a wrong stop
Энэ автобус Их дэлгүүр хүрэх үү?	Will this bus go to the Department Store?
Автобусны карт хаана зардаг вэ?	Where are bus cards sold?
Та энд суу.	You can sit here.
Одоо буух уу?	Will you get off now?
Зөрчихье.	Let's pass.
Одоо хаана ирж байна вэ?	Where are we coming to now?
Хэдэн буудал яваад Их дэлгүүр хүрэх вэ?	After how many bus stops will we get to the Department Store?
Одоо бууна аа.	I will get off now.
Бууя аа!	Let me get off!
Халаасны хулгайчаас болгоомжил.	Beware of pickpockets.

Такси	Taxi
Таксины жолооч	Taxi driver
Зорчигч	Passenger
Такси барих	To go by taxi
Мөнгөө төлөх	To pay money
Явах уу?	Are you in service?
Зайсан явна аа.	I want to go to Zaisan.
Баруун/зүүн гар тийшээ эргээрэй.	Please turn to the right/left hand side.
Баруун/зүүн тийшээ эргээрэй.	Please turn to the west/east.
Чигээрээ яваарай.	Please go straight.
Уулзвар өнгөрөөд хойшоо эргээрэй.	After passing the intersection, please turn to the north.
Гэрлэн дохио өнгөрөөд урагшаа эргээрэй.	After passing the traffic light, please turn to the south.
Тэр машины урд талд зогсчих.	You can stop in front of that car.
За, ингэсхийгээд зогсчих.	Okay, you can stop here.
Хэдэн километр болсон бэ?	How many kilometres have we gone?
Нэг километрийг хэдээр бодож байгаа вэ?	How much is one kilometre?
Хэд гарсан бэ?	How much is it?
Картаар төлж болох уу?	Can I pay by card?
Мобайл банкаар төлж болох уу?	Can I pay though mobile bank?
Такси захиалах гэсэн юм.	I would like to order a taxi.

Шуудан харилцаа	Post Office Communications
Төв шуудан	Central Post Office
Шуудангийн салбар	Smaller post office
Шуудангийн хайрцаг	Post box
Шуудангаар захидал/захиа явуулах	To send a letter through a post office
Ил захидал илгээх	To send a postcard
Дугтуйнд захиа хийх	To put a letter in an envelope
Дугтуйн дээр марк наах	To stick stamps on an envelope
Илгээмж явуулах	To send a parcel/package
Илгээмжийг жинлэх	To weigh a parcel
Баталгаат захиа/илгээмж явуулах	To send a certified letter/package
Хүлээн авагчийн овог нэр, хаяг, утасны дугаарыг бичих	To write a recipient's full name, address and phone number
Илгээгчийн овог нэр, хаяг, утасны дугаарыг бичих	To write a sender's full name, address and phone number
Илгээмж/захиа хүлээн авах	To receive a package/letter
Илгээмжээ агаараар явуулах	To send one's parcel by plane
Илгээмжээ газраар явуулах	To send one's parcel by train
Илгээмжээ усан онгоцоор явуулах	To ship one's parcel
*****	*****
Энгийн захиа явуулахад ямар үнэтэй байдаг вэ?	How much does it cost to send an ordinary letter?
Баталгаат захиа явуулахад ямар үнэтэй байдаг вэ?	How much does it cost to send a certified letter?

Илгээмж/захиа явуулах гэсэн юм. Хаана/хэнд өгөх вэ?	I would like to send a package/letter. Where/whom should I give it to?
Энгийнээр явуулбал нэг кило ачаа хэд вэ?	How much is a one kilo package if I send it the regular way?
Яаралтайгаар явуулбал нэг кило ачаа хэд болох вэ?	How much is a one kilo package if I send it urgently?
Энгийнээр явуулбал илгээмж хэд хоногийн дараа очих вэ?	How many days will my package take to get where it is supposed to be if I send it the regular way?
Яаралтайгаар явуулбал илгээмж хэд хоногийн дараа очих вэ?	How many days will the package take to get where it is supposed to be if I send it urgently?
Илгээмжийн хайрцаг ямар үнэтэй вэ?	How much is a package box?
Таны нэр дээр илгээмж ирсэн байна. Төв шуудангаас ирж аваарай.	A parcel has arrived in your name. Come and pick it up at the Central Post Office.
Илгээмжээ хаанаас авах вэ?	Where should I get my package?
Эндээс авна аа. Бичиг баримтаа өгөөрэй.	You can get it from here. Your document, please.
Шуудангийн хайрцаг авах гэсэн юм.	I would like to get a PO box.

Зочид буудал

Hotel

Үйлчлүүлэгч:

Client:

Өрөө захиалах гэсэн юм.

I want to book a room.

Бид өрөө захиалсан байгаа. Мэри гэж хүний нэр дээр захиалга өгсөн.

We have booked a room. The booking is under the name of Mary.

(Танайд) сул өрөө байгаа юу?

Do you have any room available?

Нэг ортой өрөө хоногийн хэд вэ?

How much is a one-bed room per day?

Хамгийн хямд өрөө нь хэд вэ?

How much is the cheapest room?

Дундаж үнэтэй өрөө нь хэд вэ?

How much is a room with the average cost?

Хамгийн үнэтэй өрөө нь хэд вэ?

How much is the most expensive room?

Нэг ортой өрөө байгаа юу?

Do you have a one-bed room?

Хоёр ортой өрөө байгаа юу?

Do you have a two-bed room?

Урагшаа харсан цонхтой өрөө байгаа юу?

Is there a room with a window facing to the South?

Нуур луу харсан цонхтой өрөө байгаа юу?

Is there a room with a window overlooking the lake?

Машины зам руу харсан цонхтой өрөөнд (би) ормооргүй байна.

I don't want to get a room with a window facing the road.

(Би) чимээ багатай өрөөнд ормоор байна.

I want to get a room with less noise.

(Би) гудамж руу харсан цонхтой өрөөнд ормоор байна.	I want to get a room with a window overlooking the street.
Бид (нар) хоёулаа явж байгаа.	Two of us are here.
Хоёулаа тусдаа өрөөнд орно. Нэг ортой зэргэлдээ 2 өрөөнд орох гэсэн юм.	We want to stay in separate rooms. We would like to have two one-bed rooms next to each other.
Бид нар 5 хононо.	We will stay for 5 days.
Өрөөгөө эхлээд үзэж болох уу?	Can I see my room first?
Энэ өрөө зүгээр юм байна.	This room is okay.
Энэ өрөө дажгүй юм байна.	This room is pretty good.
Энэ өрөө их бүгчим юм байна.	This room is very stuffy.
Энэ өрөө гэрэлтүүлэг муутай юм байна.	This room is a poorly lit.
Энэ өрөө зай муутай юм байна. Энэнээс арай том өрөө байгаа юу?	This room is not spacious. Is there a bigger room than this one?
Энэ өрөөнд орчихъё.	I want to get this room.
Ачаагаа зөөхөд туслаад өгөхгүй юү.	Can you help me carry my luggage?
Миний өрөөний гэрэл асахгүй байна.	The light in my room is not working.
Миний өрөөний ус тасарчихжээ. Ус хэзээ ирэх вэ?	Water in my room has been cut off. When will it be back?
Өрөөгөө цэвэрлүүлэх гэсэн юм.	I want to have my room cleaned.

Хувцсаа хаана угаалгаж/индүүдүүлж болох вэ?
Where can I have my clothes washed/ironed?

25 дугаар өрөөнөөс ярьж байна аа. Хажуугийн өрөөнд хүмүүс шуугилдаад унтуулахгүй байна.
I'm calling from room #25. People who are in the next room are making noise and I can't sleep.

Өрөөндөө 500 граммын ус авах гэсэн юм.
I would like to have 500 grams of water in my room.

Хамгийн ойрхон хүнсний дэлгүүр хаана байдаг вэ?
Where is the nearest grocery store?

Хэдэн цагт өрөөгөө суллаж өгөх вэ?
What time should I leave the room?

Танай буудал цэвэрхэн, тухтай юм аа. Дараа энэ хотод ирвэл дахиад танайд буудаллана аа.
Your hotel is clean and comfortable. If I come to this city next time, I will stay at your hotel again.

Такси дуудаад өгөөч.
Can you call a taxi for me?

Түлхүүрээ өрөөндөө үлдээчихлээ.
I have just left the key in the room.

Хүлээн авах: **Reception:**

Хэн гэж хүний нэр дээр захиалга өгсөн бэ?
Under whose name was your room booked?

Хэдүүлээ нэг өрөөнд орох вэ?
How many of you want to stay in the same room?

Хэдүүлээ явж байгаа вэ?
How many of you all together?

Та нар хэд хонох вэ?
How many days do you want to stay?

Одоохондоо сул өрөө байхгүй байна.
Right now, we don't have any rooms available.

Маргааш өглөө хоёр ортой нэг өрөө суларна.	Tomorrow morning one two-bed room will be available.
Хэдэн давхарт ямар өрөө сонирхож байна (вэ)?	What room on what floor are you interested in?
Энэ таны өрөөний түлхүүр. Нэг давхарт хувцас угаалга байгаа. Хувцсаа өгөөд угаалгаж болно.	This is the key for your room. There is a laundry on the first floor. You can give your clothes there and have them washed.
Паспортоо өгөөрэй, бүртгэл хийгээдэхье.	Please give me your passport and let me do the registration.
Манайд өглөөний цай үнэгүй байдаг. Өдөр, оройн хоолоо нэг давхрын ресторанд ирээд идэж болно. Эсвэл урьдчилж захиалаад хоолоо өрөөндөө авч идэж болно.	We have free breakfast. You can come down to the first floor to have your lunch and dinner in the restaurant. Or you can order them in advance and have them in your room to eat.
Явахдаа өрөөгөө үйлчлэгчид хүлээлгэж өгөөрэй.	When you leave, hand over your room to the lady who cleans rooms.
Дараа дахин манайд буудаллаарай.	Please stay in our hotel again later.
Дараа дахин манайхаар үйлчлүүлээрэй.	Please visit us again later.

Үсчин | Hairdresser

Үсчин	Hairdresser
Туслах үсчин	Assistant hairdresser

Үсчний хэрэгсэл | **Barber equipment**

Толь	Mirror
Жижиг толь	Hand mirror
Өндөр тохируулагчтай сандал	Height-adjustable chair
Хөлний тавиур	Footrest
Нөмрөг	Gown
Хайч	Scissors
Сам	Comb
Үсний сойзон сам	Hairbrush
Хэлбэржүүлэгч сам	Styling brush
Угаалтуур	Washbasin
Шампунь	Shampoo
Ангижруулагч	Hair conditioner
Алчуур	Towel
Үсний сэнс	Blow-dry
Үсний хайч	Hot iron for curling hair
Үсний машин	Styling mousse
Бигүүж	Hair curler
Үсний хими	Hair perm
Үсний будаг	Hair colour
Үсний лаак	Hairspray
Үсний гель	Hair gel
Үсний вакс/лав	Hair wax

Сахал | **Beard**

Хууз сахал	Whiskers
Живэр сахал	Moustache

Үсний төрөл	**Hair types**
Урт үс	Long hair
Богино үс	Short hair
Өтгөн үс	Thick hair
Шингэн үс	Thin hair
Шулуун үс	Straight hair
Буржгар үс	Curly hair
Долгиотой үс	Wavy hair
Гялалзсан үс	Shiny hair
Намирсан үс	Silky hair
Хөвсгөр үс	Fluffy hair
Сэгсгэр/арзгар үс	Shaggy/messed up hair
Халимаг үс	Men's short hairstyle
Бүдүүн ширхэгтэй үс	Coarse hair
Нарийн ширхэгтэй үс	Fine hair
Сүлжмэл үс/гэзэг	Braided hair
Халзан	Bald
Хиймэл үс	Wig
Туг үс	Tuft of hair

Үсний өнгө	**Hair colour**
Бараан үс	Dark hair
Цайвар үс	Light hair
Бор үс	Brown hair
Цайвар бор үс	Light brown hair
Буурал/саарал үс	Gray hair
Хар үс	Black hair
Тас хар үс	Jet-black hair
Хүрэн үс	Dark red hair
Улаан хүрэн үс	Red hair
Шаргал үс	Blond hair

*****	*****
Үсээ босгох	To raise one's hair
Үсээ хойш нь самнах	To comb one's hair back
Үсээ хагалах	To part one's hair
Үсээ сүлжих	To braid one's hair
Үсээ ардаа боох	To have a pony tail
Үсээ задгай тавих	To have one's hair loose
Үсээ засуулах	To have a haircut
Үсээ шатлуулах	To have one's hair layered
Гоёлын засалт хийх	To do a fancy hair style
Үс засах	To do a haircut
Үс шатлах	To layer hair
Үс захлах	To trim hair
Үс хусах	To shave hair
Үс угаах	To wash hair
Үс хатах	Hair to be dried
Үс зайлах	To rinse hair
Үс тайрах	To cut/shorten hair
Үс будах	To dye hair
Үс сорлох	To highlight hair
Үсэнд шулуун хими хийх	To perm hair straight
Үсэнд буржгар хими хийх	To perm hair curly
Чолк хийлгэх	To have a fringe
Үс даахирах	Hair to be tangled
Үс унах	Hair to be fallen
Үс шингэрэх	Hair to become thin
Үс өтгөрөх	Hair to become thick
Үс хагтах	Hair to have dandruff
Үсний загвараа өөрчлөх	To change one's hair style
Саман дээрх үсний сэвээ хаях	To remove hair from a comb/ brush

Үсээ хэрхэн засуулах талаар хэлэх

Telling how to have one's hair to be done/cut

Үсээ тайруулах гэсэн юм.
I want to have a haircut.

Үсээ 4 хуруу (5 см орчим) богиносгох гэсэн юм.
I want to shorten my hair by 4 fingers (about 5 cm).

Үсээ шатлуулах гэсэн юм, уртаас нь тайралгүйгээр.
I want to layer my hair without the bottom being cut off.

Үсэндээ гоёлын засалт хийлгэх гэсэн юм.
I want to have a fancy style for my hair.

Үсээ хараар будуулах гэсэн юм.
I want to dye my hair black.

Танайхаас будаг аваад будуулбал хэд болох вэ?
If I use your colour, how much will it cost?

Өөрийн будгаар будуулбал хэдээр будах вэ?
If I use my own colour, how much will you charge for dying?

Үсэндээ шулуун/буржгар хими хийлгэх гэсэн юм.
I want to perm my hair straight/curly.

Хэр удах бол?
How long will it take?

Үсээ угаалгах гэсэн юм.
I want to have my hair to be washed.

Үсэндээ тэжээлийн тос түрхүүлж, толгойн массаж хийлгэх гэсэн юм.
I want nourishing lotion to be applied to my hair and have a head massage.

Миний үс хагтаад байгаа юм. Ямар шампунь хэрэглэвэл сайн бэ?
My hair has dandruff. What kind of shampoo is good for it?

Миний үс хугараад байгаа юм. Ямар үсний арчилгаа хийлгэвэл үр дүнтэй вэ?
My hair is easily broken. What kind of hair treatment is affective?

Гоо сайхны салон	Beauty Salon
Гоо сайханч	Beautician
Гоо сайхны бараа	Beauty products
Лазер эмчилгээ	**Laser treatment**
Сэвх, толбо арилгах	To remove spots & freckles
Хацрын улаан арилгах	To remove redness of cheeks
Нүхжилт багасгах	To reduce pores
Арьсны өнгө сэргээх	To restore skin colour
Илүүдэл үсний ургалтыг зогсоох	To stop excess hair growth
Шивээс	**Tattoo**
Хөмсөг шивэх	To do eyebrow tattoos
Уруул шивэх	To do lip tattoos
Лифтинг аппаратын эмчилгээ	**Lifting apparatus treatment**
Унжиж суларсан арьсыг чангалах, өргөх	To tighten and lift sagging skin
Үрчлээ арилгах	To remove wrinkles
Коллаген идэвхжүүлэх	To activate collagen
Массаж	**Massage**
Бүтэн биеийн массаж хийх	To do full body massage
Хөлийн массаж хийх	To do a foot massage
Нүүр, хүзүүний массаж хийх	To do face and neck massage
Бусад үйлчилгээ	**Other services**
Ботокс хийх	To inject Botox
Филлер хийх	To inject fillers

Хөмсөг засах	To groom eyebrows
Сормуус суулгах	To install eyelashes
Хөмсөг, сормуусны хими хийх	To perm eyebrows and eyelashes
Нүүрний арьсны цэвэрлэгээ хийх	To clean face skin
Үхэжсэн арьс гуужуулах	To exfoliate dead skin
Гүн чийгшүүлэх тэжээлийн маск тавих	To apply a deep moisturizing and nourishing mask
Халуун бигнүүр тавих	To apply a hot compress
Батга шахах	To squeeze pimples
Вакс хийх	To do waxing
Маникюр хийх	To do a manicure
Педикюр хийх	To do a pedicure
Нүүрний будалт хийх	To do facial make up
Биедээ (биеийн) тос түрхэх	To apply body lotion over one's body
Гарын тос түрхэх	To apply hand cream
Хөлийн тос түрхэх	To apply foot cream
Нүүрний тос түрхэх	To apply facial cream
Нарны тос түрхэх	To apply sunscreen
Хуурай/тослог/мэдрэмтгий арьсны арчилгаа хийлгэх	To have a treatment for dry/oily/sensitive skin
Савангаар гараа угаах	To wash one's hands with soap
Нүүрээ шингэн савангаар угаах	To wash one's face with liquid soap
Үсэндээ гель түрхэх	To apply hair gel
Уруулаа будах	To wear lipstick
Сормуусаа будах	To apply eyelash mascara
Хумсаа будах	To apply nail polish

Гэр бүл / Family

Дээшээ есөн үе	9 generations above
	Grandparents (**GPs**)
Балдаг өвөг/эмэг	GPs from 9-th generation
Өндөр өвөг/эмэг	GPs from 8-th generation
Холбоо өвөг/эмэг	GPs from 7-th generation
Хулан өвөг/эмэг	GPs from 6-th generation
Элэн өвөг/эмэг	GPs from 5-th generation
Хуланц өвөг, эмэг	Great great grandparents
Элэнц өвөг, эмэг	Great-grandparents
Өвөг, эмэг	Grandparents
Эцэг/эх	Father/mother (parents)

Доошоо есөн үе	9 generations down
Хүү/охин	Son/Daughter (S/D)
Ач хүү/охин	**Grand**s/d (son's)
Зээ хүү/охин	**Grand**s/d (daughter's)
Жич хүү/охин	**Great grand**son/daughter
Жичинцэр хүү/охин	S/D from 4-th generation
Гуч хүү/охин	S/D from 5-th generation
Гучинцар хүү/охин	S/D from 6-th generation
Жихүү хүү/охин	S/D from 7-th generation
Жилийх хүү/охин	S/D from 8-th generation
Талийх хүү/охин	S/D from 9-th generation

Өвөг нэгтэй ах, дүүс	Siblings with the same ancestor
	B & S = Brothers and sisters
Төрсөн ах	Birth older brother
Төрсөн эгч	Birth older sister

Төрсөн эмэгтэй/охин дүү	Birth younger sister
Төрсөн эрэгтэй дүү	Birth younger brother
Үеэл ах, дүү	Cousins
Хаялалд ах, дүү	Second cousins
Үе ах, дүү	B & S from 4-th generation
Хаяа ах, дүү	B & S from 5-th generation
Үеэнцэр ах, дүү	B & S from 6-th generation
Хаяанцар ах, дүү	B & S from 7-th generation
Төрлийн ах, дүү	B & S from 8-th generation
Аймгийн ах, дүү	B & S from 9-th generation

Бусад хамаатнууд	**Other relatives**
Хүүхэд	Child
Хадам аав/ээж	Father/mother in law
Хадам ах/эгч	Brother/sister in law
Бэр	Daughter in law
Хүргэн	Son in law
Авга ах	Uncle (father's side)
Авга эгч	Aunt (father's side)
Авга өвөө/эмээ	Father's parents
Нагац ах	Uncle (mother's side)
Нагац эгч	Aunt (mother's side)
Нагац өвөө/эмээ	Mother's parents
Бэргэн	Brother's wife
Базууд	2 men married with sisters
Авьсан	Two women married with brothers
Хүр дүү	Wife's younger brother
Хүр дүү бэр	Wife's younger brother's wife
Хүр охин дүү	Wife's younger sister
Хүр хүргэн дүү	Wife's younger sister's husband

Бүл ах, дүү	Children from sisters
Бүлэнцэр ах, дүү	Grandchildren from sisters
Нага ах, дүү	Brother and sister's children
Наганцар ах, дүү	Grandchildren of brothers and sisters
Хойд аав/эх	Step father/mother
Дагавар хүү/охин	Step son/daughter
Өргөж авсан эцэг/эх	Foster father/mother
Өргөмөл хүүхэд	Adopted child
Бутач хүүхэд	Illegitimate child
Загалмайлсан эцэг/эх	Godfather/godmother
Хуурай эцэг/эх	Close friend who is considered as father/mother
Хуурай ах/эгч/дүү	Man/woman who is considered as brother/sister
Худ	Son in law's relative
Худгуй	Daughter in law's relative

***** *****

Гэр бүл(ийнхэн)	Family (people)
Айл	Family (home+people)
Гэр бүлийн гишүүн	Family member
Өрхийн тэргүүн	Head of a family
Эцэг	Father (formal)
Аав	Dad/father
Нөхөр	Husband
Гэрийн эзэгтэй	House wife/woman
Гэргий	Wife (formal)
Эхнэр	Wife
Авгай	Wife (in colloquial speech)
Хар хүн	Husband (in colloquial speech)
Гэрийн хүн	Wife (in colloquial speech)

Манай хүн	My husband/wife (in colloquial speech)
Эх	Mother (formal)
Ээж	Mom/mother
Хүүхэд	Child
Үр хүүхэд	Child (seed + child)
Том ах	Oldest brother
Дунд ах	Middle older brother
Бага ах	Youngest older brother
Доод талын дүү	Sibling who is just under (me)
Бага дүү	Youngest brother
Том хүү/охин	Oldest son/daughter
Ууган хүү/охин	Oldest son/daughter
Дунд хүү/охин	Middle son/daughter
Бага хүү/охин	Youngest son/daughter
Отгон хүү/охин	Youngest son/daughter
Өвөг дээдэс	Ancestors
Үр удам	Descendants
Өнөр өтгөн айл	Big family
Цусан төрөл	Blood relation
Хамаатан/садан	Relative
Төрөл төрөгсөд	Relatives
Ойрын хамаатан	Close relative
Холын хамаатан	Distant relative
Бэлэвсэн	Widow
Ганц бие ээж	Single mother
Ганц бие аав	Single father
Ганц бие эмэгтэй/эрэгтэй	Single woman/man
Хос	Couple
Ихэр	Twins
3 ихэр	Triplets
Охин	Girl

Бусгүй	Young woman (formal)
Хүүхэн	Young woman
Авгай	Middle age woman
Эмгэн/эмээ	Old woman
Чавганц	Very old woman
Хүү	Boy
Залуу	Young man
Өвгөн/өвөө	Old man

Насны ангилал	**Age category**
Хүүхэд насны үе (0-12)	Childhood age (0-12)
Нярай үе (0-29 хоног)	Infant (0-29 days)
Нялх нас (30-365 хоног)	Baby (30-365 days)
Балчир нас (1-3 нас)	Early childhood (1-3 years)
Торниун нас (4-7)	Growing childhood
Бага нас (8-12)	Young childhood
Өсвөр насны үе (13-20)	Teenager (13-20)
Өсөх нас (13-16)	Growing age
Шилжилтийн нас (17-20)	Transitional age
Залуу насны үе (21-29)	Young age (21-29)
Орь залуу нас (21-24)	Very young age
Цэл залуу нас (25-29)	Young age
Дунд насны үе (30-54)	Middle age (30-54)
Өлчир нас (30-34)	Tough age
Ид нас (35-39)	Vigorous age
Идэр нас (40-49)	Strong age
Хижээл нас (50-54)	Elderly age
Хөгшрөх насны үе (55-84)	Growing old age (55-84)
Ахимаг нас (55-64)	Elderly age
Ахмад нас (65-74)	Senior age
Өтөл нас (75-84)	Old age
Өндөр нас (85-...)	Very old age (85- ...)

*****	*****
Хүнтэй танилцах	To make acquaintance with someone
Хүнтэй болзох	To date someone
Болзоонд явах	To go on a date
(Хэн нэг) хүнийг шохоорхох	To be interested in someone
Хүнд дурлах	To like someone
Хүнийг хайрлах	To love someone
Хүнд хайртай болох	To fall in love with someone
Бэр гуйх	To ask for a daughter
Сүй тавих	To be engaged
Хүнтэй гэрлэх	To be married with a person
Эхнэр авах	(Man) to be married
Нөхөрт гарах/хүнтэй суух	(Woman) to be married
Хурим хийх	To have a wedding
Гэрлэлтээ батлуулах	Marriage to be registered
Гэрлэлтийн баталгаа авах	To get a marriage certificate
Эхнэрээсээ салах	To divorce from one's wife
Гэрлэлтээ цуцлуулах	To annul one's marriage
Жирэмслэх	To become pregnant
Хөл хүнд болох	To become pregnant (to have heaviness in the legs)
Бие давхар болох	To become pregnant (to have double body)
Хүүхэд төрүүлэх	To give birth to a child
Амаржих	To give birth to a child (to become relieved)
Хүүхэд төрөх/мэндлэх	Child to be born
Хүүхэд өргөж авах	To adopt a child
Хүүхэд үрчилж авах	To adopt a child

Хүүхэд өсгөх	To raise a child
Хүүхэд тэжээх	To nourish/raise a child
Хүүхэд хооллох	To feed a child
Хүүхэд харах	To look after a child
Хүүхэд өсөх/том болох	Child to be grown up
Гэр бүлдээ цаг гаргах	To make time for one's family
Бие биеэ хайрлах	To love each other
Бие биеэ хүндлэх	To respect each other
Бие биеэ халамжлах	To take care of each other
Бие биеэ хардах	To be jealous of each other
Бие биеэ өрөвдөх	To feel sorry for each other
Бие биетэйгээ дотносох	To get closer to each other
Бие биеэ ойлгох	To understand each other
Бие биеэсээ уйдах	To get tired of each other
"Хайртай шүү"/"Би чамд хайртай" гэж хэлэх	To say "Love you"/"I love you"
Хамт амьдрах	To live together
Хамтран амьдрах	To live together (as a couple)
Хүн хөгшрөх	Person to grow old
Нас барах	To die (for people)
Өнгөрөх	To pass away
Үхэх	To die (for living things)
Бурхан болох	To die (to become god)
Тэнгэрт халих	To die (to go to sky)
Өөд болох	To die (to go up)
Талийгаач болох	To die (to become dead)
Хадан гэртээ одох	To die (to go to rock house)
Амьсгал хураах	To die (to stop breathing)
Нүд аних	To die (to close eyes)

Ажил, мэргэжил	Jobs and Professions
Аврагч	Lifeguard
Ажилтан	Employee
Ажилчин	Worker
Алиалагч	Clown
Албан хаагч	Stuff/civil worker
Архелогич	Archaeologist
Архитектор	Architect
Асрагч	Nurse assistant
Багш	Teacher
Барилгачин	Constructor
Барималчин	Sculptor
Бүжигчин	Dancer
Гал сөнөөгч	Fire fighter
Дархан	Smith
Дасгалжуулагч	Coach
Дуучин	Singer
Жолооч	Driver
Жүжигчин	Actor
Загасчин	Fisherman
Засал чимэглэлчин	Decorator
Засварчин	Repairman
Зохиолч	Writer
Зохион бүтээгч/дизайнер	Designer
Зөөгч	Waiter/waitress
Зөвлөх	Advisor
Зураач	Artist
Зурагчин	Photographer
Инженер	Engineer
Малчин	Herder
Малын/амьтны эмч	Veterinarian

Махны худалдагч	Butcher
Механикч	Mechanic
Мужаан	Carpenter
Мэс засалч	Surgeon
Нарийн бичиг	Secretary
Нисгэгч	Pilot
Нийгмийн ажилтан	Social worker
Ногооны худалдагч	Greengrocer
Ногоочин	Vegetable grower
Номын санч	Librarian
Нүдний эмч	Optician
Нүүр хувиргагч	Face converter
Нэвтрүүлэгч	Newsreader
Нягтлан бодогч	Accountant
Нярав	Bookkeeper
Одон орон судлаач	Astronomer
Оёдолчин	Seamstress
Онгоцны үйлчлэгч	Stewardess/air hostess
Орчуулагч	Translator
Өмгөөлөгч	Defence lawyer
Өрлөгчин	Bricklayer
Прокурор	Prosecutor
Саальчин	Milkmaid
Сансрын нисгэгч	Astronaut
Сантехникч	Plumber
Санхүүгийн зөвлөх	Financial advisor
Сийлбэрчин	Carver/engraver
Сувилагч	Nurse
Судлаач	Researcher
Сурвалжлагч	Correspondent
Сэтгүүлч	Journalist
Сэтгэл судлаач	Psychologist
Тайлбарлагч (музейн)	Interpreter (from museum)

Талхчин	Baker
Тариачин	Farmer
Тогооч	Cook
Түгээгч/борлуулагч	Distributer
Улс төрч	Politician
Уурхайчин	Miner
Уран барималч(ин)	Sculptor
Үл хөдлөх хөрөнгийн зууч	Estate agent
Үсчин	Hair dresser/barber
Хатгамалч	Embroiderer
Хөгжимчин	Musician
Хөгжмийн зохиолч	Composer
Хөтөч	Guide
Худалдаачин	Trader
Худалдагч	Seller
Хуульч	Lawyer
Хүлээн авахын ажилтан	Receptionist
Хэл судлаач	Linguist
Цагдаа	Policeman
Цахилгаанч(ин)	Electrician
Цонх угаагч	Window cleaner
Цэвэрлэгч	Cleaner
Цэцэгчин	Florist
Цэцэрлэгч	Gardener
Шууданч	Postman/post woman
Шүдний эмч	Dentist
Шүүгч	Judge
Эдийн засагч	Economist
Эмийн санч	Pharmacist
Эмч	Doctor
Яруу найрагч	Poet/poetess

*****	*****
Удирдлага	Supervisor
Дарга	Boss
Захирал	Director
Гүйцэтгэх захирал	Executive Director
Эрхлэгч	Chief
Төлөөлөн удирдах зөвлөл (ТУЗ)	Board
ТУЗ-ийн дарга	Chairman of the board
ТУЗ-ийн гишүүн	Board member
ТУЗ-ийн хурал	Board meeting
ТУЗ-ийн шийдвэр	Board decision
Үйлдвэрчний эвлэл	Trade union
Үндсэн ажилчин/ажилтан	Full time worker/employee
Цагийн ажилчин/ажилтан	Part time worker/employee
Мэргэжилтэн	Professional person
Мэргэжил эзэмших	To master a profession
Ажил хайх	To look for a job
Ажлын зар харах	To look at a job ad
Ажил олох	To find a job
Анкетаа явуулах	To submit one's resume
Ажлын ярилцлаганд орох	To be in a job interview
Ажилд орох	To get a job
Хөдөлмөрийн гэрээ байгуулах	To make a contract of employment
Ажил хийх	To do work
Ажиллах	To work
Хар ажил хийх	To do labour/hard work
Үндсэн ажилтнаар ажиллах	To work as a full-time employee
Цагийн ажил хийх	To do a part time job
Ажлын өдрүүдээр ажиллах	To work on week days
Амралтын өдрүүдээр амрах	To rest on weekends

Амралтаа авах	To go on a vacation
Илүү цаг ажиллах	To work over time
Ажлаасаа чөлөө авах	To get leave of one's work
Туршлага хуримтлуулах	To gain experience
Туршлагаасаа хуваалцах	To share one's experience
Орлогын татвар төлөх	To pay income tax
Нийгмийн/эрүүл мэндийн даатгал төлөх	To pay social/health insurance
Цалин авах	To get a salary
Хийснээрээ цалин авах	To get paid depending on the amount of work
Шагнал авах/хүртэх	To receive an award
Албан тушаал дэвших	To be promoted
Захирлаар томилогдох	To be appointed as a director
Захирлаар ажиллах	To work as a director
Томилолтоор гадаад улс руу явах	To be commissioned to a foreign country
Албан тушаалаасаа огцрох	To resign from one's position
Ажлын байрны дарамтанд өртөх	To be under pressure at work
Ажлаас гарах	To leave a job
Ажил таслах	To be absent at work
Ажил хаях	To strike
Ажлаас халагдах	To be fired
Ажилгүйдлийн тэтгэмж авах	To get unemployment allowance
Тэтгэвэрт гарах	To be retired

***** *****

Та ямар сургууль төгссөн бэ?	What school/university did you graduate from?
Би багшийн сургууль төгссөн.	I graduated from the teacher's university.

Та аль багшийн сургуулийг төгссөн бэ?	Which teacher's university did you graduate from?
Би Монгол Улсын Боловсролын Их Сургуулийг төгссөн.	I graduated from Mongolian State University of Education.
Та ямар мэргэжилтэй вэ?	What is your profession?
Би багш.	I'm a teacher.
Та хаана ажилладаг вэ?	Where do you work?
Би дунд сургуульд хэлний багшаар ажилладаг.	I work in a secondary school as a language teacher.
Та мэргэжлээрээ хэдэн жил ажиллаж байна (вэ)?	How many years have you been working in your profession?
Би мэргэжлээрээ 20 гаруй жил ажиллаж байна.	I have been working in my profession for over 20 years.
Та зуны амралтаараа юу хийдэг вэ?	What do you do during your summer holidays?
Би зуны амралтаараа хөдөө явдаг.	I go to the countryside during my summer holidays.
Би мэргэжилдээ дуртай/хайртай.	I like/love my profession.
Би мэргэжлээрээ бахархдаг.	I'm proud of my profession.
Би өнгөрсөн жил тэтгэвэрт гарсан.	I retired last year.
Би одоохондоо ажил хийхгүй байгаа.	I'm not doing any work right now.
Би ажлаасаа чөлөө авсан.	I took leave of absence from my work.
Би ажил хайж байгаа.	I'm looking for a job.

Хүний бие	Human Body
Толгой	**Head**
Тархи	Brain
Их тархи	Cerebrum
Бага тархи	Cerebellum
Өнчин тархи	Pituitary gland
Уртавтар тархи	Medulla oblongata
Үс	Hair
Чих	Ear
Нүүр	**Face**
Дух	Forehead
Чамархай	Temple
Хацар	Cheek
Нүд	Eye
Хүүхэн хараа	Pupil
Зовхи	Eyelid
Сормуус	Eyelash
Хөмсөг	Eyebrow
Хамар	Nose
Хамрын нүх	Nostril
Уруул	Lip
Эрүү	Chin
Сахал	Beard
Ам	**Mouth**
Хэл	Tongue
Хүүхэн хэл	Uvula
Шүд	Teeth
Үүдэн шүд	Incisor
Соёо	Canine
Араа	Molars

Агт араа	Wisdom tooth
Буйл	Gum
Тагнай	Palate
Хүзүү	**Neck**
Хоолой	Throat
Төвөнх	Larynxes
Шил(эн хүзүү)	Nape
Цээжин бие	**Trunk**
Цээж	Chest/thorax
Мөр	Shoulder
Дал	Shoulder blade
Суга	Armpit
Хөх	Breast
Хэвлий	Abdomen
Хүйс	Navel
Бэлхүүс	Waist
Нуруу	Back
Ташаа	Hip
Ууц	Loin
Өгзөг/бөгс	Buttock/butt
Гар	**Hand/arm**
Бугалга	Upper arm
Тохой	Elbow
Шуу	Forearm
Бугуй	Wrist
Сарвуу	Hand
Алга	Palm
Хуруу	Finger
Хумс	Nail
Эрхий хуруу	Thumb

Долоовор хуруу	Index
Дунд хуруу	Middle finger
Ядам хуруу	Ring finger
Чигчий хуруу	Little finger

Хөл	**Leg/foot**
Гуя	Thigh
Өвдөг	Knee
Шилбэ	Shin
Шагай	Ankle
Өсгий	Heel
Тавхай	Foot
Хөлийн хуруу	Toe

Араг яс	**Skeleton**
Яс	Bone
Гавал	Skull
Хавирга	Ribs
Нурууны яс	Backbone

Бусад эд, эрхтэн	**Other organs and parts**
Төв мэдрэл	Central nerves
Захын мэдрэл	Cranial nerves
Мэдрэлийн эс	Neurons
Нугас	Spinal cord
Зүрх	Heart
Судас	Blood vessel
Артерийн судас	Artery
Венийн судас	Vein
Гол судас	Aorta
Нарийн судас	Arteriole
Хялгасан судас	Capillary
Цус	Blood

Уушги	Lungs
Элэг	Liver
Дэлүү	Spleen
Цөсний хүүдий	Gallbladder
Ходоод	Stomach
Нойр булчирхай	Pancreas
12 нугалаа гэдэс	Duodenum
Нарийн гэдэс	Small intestine
Бүдүүн гэдэс	Large intestine
Мухар олгой	Appendix
Шулуун гэдэс	Rectum
Бөөр	Kidney
Давсаг	Urinary bladder
Өндгөвч	Ovary
Умай/сав	Uterus
Арьс	Skin
Булчин	Muscles
Булчирхай	Glands
Өөхөн эд	Fatty tissue
Зөөлөн эд	Soft tissue

***** *****

Толгойгоо сэгсрэх	To shake one's head
Толгой дохих	To nod one's head
Толгой эргэх	To be confused/to feel dizzy
Толгой өвдөх	To have a headache
Чихээ ухах	To dig in one's ears
Чихээ таглах	To cover one's ears
Чихээ бөглөх	To plug one's ears
Чихээ цоолох	To get one's ears pierced
Чих дөжрөх	Ear to be deafened
Чих дуугарах/дүнгэнэх	Ear to ring
Чих дүлийрэх	Ear to go deaf
Хацар/хамар улайх	Cheeks/nose to go red

Нүдээ аних/нээх	To close/open one's eyes
Нүдээ бүлтийлгэх	To widen one's eyes
Нүдээ цавчих/анивчих	To blink one's eyes
Нүд харанхуйлах	Eyes to be blurred in vision
Хөмсгөө өргөх	To raise one's eyebrows
Хэлээ хазах	To bite one's tongue
Хэлээ гаргах	To stick one's tongue out
Хэлээ түлэх	To burn one's tongue
Шүдээ авхуулах	To have one's tooth removed
Шүд ургах	Tooth to grow
Шүдээ арчлах	To take care of one's teeth
Хамар битүүрэх	Nose to be stuffed up
Хамар загатнах	Nose to itch
Хамраа чимхэх	To pinch one's nose
Хамраас цус гарах	Nose to bleed
Хамраа хугалах	To break one's nose
Мөр мултрах	Shoulder to be dislocated
Гар бадайрах	Hand to become numb
Эрхий хуруугаа гозойлгох	To stick up one's thumb
Хумс хугарах	Nail to be broken
Хумсаа авах	To cut one's nail
Хөлөө ачих	To cross one's legs
Өвдөглөж суух	To kneel down
Өсгий холгох	Heel to be rubbed
Өлмий дээрээ явах	To walk on one's toes
Бие өвдөх	To be sick
Нуруу/хөл чилэх	Back/feet to be tired
Давсаг чинэх	Bladder to be filled
Булчин булрах	Muscles to be sore
Хавиргаа хугалах	To break one's rib
Зүрх дэлсэх	Heart to have palpitations
Зүрх хурдан цохилох	Heart to beat fast

Арьс загатнах	Skin to itch
Арьс наранд борлох	Skin to have suntan
Үс унах	Hair to fall out
Үс хугарах	Hair to be broken
Үс ургах	Hair to grow
Үс арзайх	Hair to be shaggy
Үс салхинд хийсэх	Hair to blow in the wind
Зөөлөн эд гэмтэх	Soft tissue to be damaged
Таргалах/жин нэмэгдэх	To gain weight
Турах/жин хасагдах	To lose weight
Жингээ барих	To maintain one's weight

Хэлц үг	**Idioms**
Толгойгоо гашилгах	To rack one's brain
Толгой авах	To be angry
Толгой даах/мэдэх	To act independently
Толгой дээр гарах	To go over the top/to be uncontrolled
Толгой цохих	To be the best
Нүүр бардам байх	To not be ashamed
Нүүр буруулах	1. To turn one's eyes away 2. To turn one's back
Нүүр хагарах	1. To come out of one's shell 2. To break the ice
Нүүр өгөх	To treat politely
Нүүр хөөдөх	To get someone into trouble
Чих халууцуулах	To make someone to be embarrassed
Чихнээс хонх уях	To nag
Хамраа сөхөх	To be proud (nose up)
Нусаа хацартаа наах	To have a really hard time

Нүднээс гарах	To look exhausted
Нүдний гэм болох	To be extremely rare
Нүдэнд дулаахан хүн	Likeable person
Нүдэнд хүйтэн хүн	Unlikeable/offensive person
Нүд тайлах	To gain experience
Нүд хорсох	To detest
Нүд үзүүрлэх	To dislike
Нүдний хор гаргах	To take a nap
Нүд орой дээрээ гарах	To be surprised
Хэл амаа билүүдэх	To have a sharp tongue
Хэл ам хийх	To quarrel
Хэл амаа ололцох	To talk things out
Хэл загатнах	To be unable to hold one's tongue
Хэлээ хазах	To hold one's tongue
Хэл хүргэх	To report/send a message
Хүүхэд хэлд орох	Baby to begin to talk
Хүүхэд хөлд орох	Baby to begin to walk
Амьдралд хөл алдах	To make a big mistake in life
Хөл газар хүрэхгүй баярлах	To be too happy (to be on cloud nine)
Хөл ихтэй газар	Busy place
Хөл хорих	To quarantine
Хөл хүнд болох	To become pregnant
Гараа гаргаж хийх	To do one's best
Гараас гарах	To get off (someone's) hands
Гар нийлэх	To get along well together
Гар барих	To shake hands
Гар сунгах	To help out
Хүнд гар хүрэх	To hit someone

Эрүүл мэнд / Health

Эрүүл мэндийн яам	Ministry of Public Health
Эрүүл мэндийн даатгал	Health insurance

Эмнэлэг / Clinic/hospital

Нэгдсэн эмнэлэг	Polyclinic
Дүүргийн эмнэлэг	District clinic
Өрхийн эмнэлэг	Family clinic
Улсын эмнэлэг	State hospital
Хувийн эмнэлэг	Private hospital
Түргэн тусламжийн төв	Emergency medical centre
Хавдар судлалын үндэсний төв	National hospital for treating cancers
Халдварт өвчин судлалын үндэсний төв	National hospital for treating infectious diseases
Гэмтэл согог судлалын үндэсний төв	National hospital for treating injuries
Түлэнхийн төв	Clinic for treating burns
Эмэгтэйчүүдийн эмнэлэг	Women's hospital
Эрэгтэйчүүдийн эмнэлэг	Men's clinic
Чих, хамар, хоолойн эмнэлэг	Ear, nose and throat clinic
Уламжлалт эмнэлэг	Traditional hospital
Амбулатори	Outpatient ambulatory
Эрчимт эмчилгээний тасаг	Intensive care unit
Хүлээн авах	Reception

Эмч / Doctor

Зөвлөх эмч	Consultant doctor
Их эмч	Fully qualified doctor

Бага эмч	Assistant doctor
Өрхийн эмч	Family doctor
Сувилагч	Nurse
Асрагч	Nursing assistant

Нарийн мэргэжлийн эмч	**Medical specialists**
Хүүхдийн эмч	Paediatrician doctor
Эмэгтэйчүүдийн эмч	Gynaecologist
Эрэгтэйчүүдийн эмч	Man's doctor
Дотрын эмч	Internal specialist
Мэдрэлийн эмч	Neurologist
Сэтгэцийн эмч	Psychiatrist
Мэс заслын эмч	Surgeon
Нойрсуулагч эмч	Anaesthetist
Зүрх, судасны эмч	Cardio-vascular doctor
Шүдний эмч	Dentist
Нүдний эмч	Eye doctor
Чих, хамар, хоолойн эмч	Ear, nose and throat doctor
Физик эмчилгээний эмч	Physical therapist
Тархи, нуруу, нугасны эмч	Brain, back and spine doctor
Үе мөчний эмч	Joint doctor
Арьс өнгөний эмч	Dermatologist
Хавдар судлаач эмч	Oncologist
Гэмтэл согогийн эмч	Orthopaedist
Бариа засалч	Chiropractor
Хоол зүйч эмч	Dietician
Эрүү, нүүрний гажиг заслын эмч	Stomatologist
Хэл ярианы гажиг заслын эмч	Speech therapist
Бөөрний эмч	Urologist
Эх баригч	Midwife

Өвчин	**Sickness**
Гэмтэл	Injury
Шарх	Wound
Хавдар/хавдах	Swelling/to have swelling
Хатиг	Boil
Хоолны хордлого	Food poisoning
Багтраа	Asthma
Чихрийн шижин	Diabetes
Цөсний чулуу	Gallstone
Халдварт өвчин	Infectious disease
Шар өвчин	Hepatitis
Сахуу	Diphtheria
Татран	Tetanus
Улаан бурхан	Measles
Салхин цэцэг	Chicken pox
Хумхаа	Malaria
Улаан эсэргэнэ	Scarlet fever/rash
Гахайн хавдар	Mumps
Сүрьеэ	Tuberculosis
Хорт хавдар/өмөн үү	Cancer
Хоргүй хавдар	Tumour
Зүрхний шигдээс	Heart attack
Алерги/харшил	Allergy
Үрэвсэл	Inflammation
Гүйлсэн булчирхайн үрэвсэл	Tonsillitis
Мухар олгойн үрэвсэл	Appendicitis
Гуурсан хоолойн үрэвсэл	Bronchitis
Ходоодны үрэвсэл	Gastritis
Ходоодны шарх	Stomach gastric ulcer
Бэлгийн замын халдварт өвчин	Sexually transmitted disease
Арьсны өвчин	Skin disease

Хэрэх өвчин	Rheumatism
ДОХ (Дархлалын Олдмол (дутлын) Хамшинж)	AIDS (Acquired Immune Deficiency Syndrome)
Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүн	Disabled person
Хараaны бэрхшээлтэй хүн	Visually impaired person
Сонсголын бэрхшээлтэй хүн	Hearing-impaired person
Хэл, ярианы бэрхшээлтэй хүн	Person with speech problems
Хөдөлгөөний бэрхшээлтэй хүн	Person with mobility impairment
Сохор/хараагүй хүн	Blind person
Дүлий хүн	Deaf person
Хэлгүй хүн	Mute person
Тахир татуу/дутуу хүн	Handicapped person

Эмнэлгийн тасаг — **Hospital ward**

Хүлээлгийн танхим	Waiting hall
Өвчтөн	Patient
Түрдэг ор	Hospital trolley
Рентген туяаны оношилгоо	X-ray examination
ЭХО (эхосонографи хэт авиан) оношилгоо	Ultrasound examination
Компьютер томограф	CT (Computed Tomography)
ЭмАрАи (Соронзон резонанст томограф)	MRI (Magnetic Resonance Imaging)
Тариа	Injection
Тариур	Syringe
Нэг удаагийн тариур	One use syringe
Зүү	Needle
Оёдол	Stitches
Таяг	Crutch

Гипс	Plaster cast
Сойлт/боолт	Sling
Маск/амны хаалт	Mask
Бээлий	Gloves
Халууны шил	Thermometer
Шархны лент	Plasters
Туузан шархны лент	Sticky plaster
(Цусны) даралтны аппарат	Blood pressure gauge
Тэргэнцэр	Wheelchair
Чагнуур	Stethoscope
Эмийн жор	Prescription
Өвчний түүх	Medical records
Өвчтөний карт	Patient record notebook
Эмчилгээ	Treatment
Эмийн эмчилгээ	Drug treatment
Химийн эмчилгээ	Chemotherapy
Цацраг туяаны эмчилгээ	Radiotherapy
Эмийн бус эмчилгээ	Treatment other than drugs
Усан эмчилгээ	Hydrotherapy
Физик эмчилгээ	Physical therapy
Мэс засал	Surgery
Эрүүл	Healthy/sober
Эрүүл мэнд	Health
Эрүүл мэндийн даатгал	Health insurance
Дархлаа	Immune system
Цусны шинжилгээ	Blood test
Шээсний шинжилгээ	Urine test

Эм, тариа — **Medicines, injections**

Өвчин намдаах эм	Pain reliever
Ханиалганы усан эм	Cough mixture
Ханиадны эм	Cold remedy
Нүдний дусаалга	Eye drops

Витамин/амин дэм	Vitamin
Хүчил саармагжуулагч эм	Antacid medicine
Нойрны эм	Sleeping pill
Даралт бууруулах эм	Blood pressure medication
Антибиотик	Antibiotic
Дусал	IV
Тариа	Injection
Вакцин	Vaccine
Шахмал эм	Tablet
Капсултай эм	Capsule
Шингэн/усан эм	Liquid medicine
Тосон түрхлэг	Ointment

*****

Үзлэгийн цаг авах	To set a doctor's appointment
Эмчид үзүүлэх	To see a doctor
Эмч өвтөнд үзлэг хийх	Doctor to examine a patient
Цусны шинжилгээ өгөх	To take a blood test
Шинжилгээний хариу авах	To get a test result
Оношлох/онош тавих	To diagnose
Хараагаа шалгуулах	To have one's vision checked
Эмнэлэгт хэвтэх	To stay in hospital
Өвчтөнийг эмчлэх	To treat a patient
Өвчтөн эмчилгээ хийлгэх	Patient to have treatment
Анхны тусламж үзүүлэх	To give first aid
Дусал хийлгэх	To have an IV
Тариа тарих	To give an injection
Эм уух	To take medicine
Боолт хийх	To apply a bandage
Хоолны дэглэм барих	To be on a diet
Халууны шилээр халууныг хэмжих	To check a fever by thermometer

Хүйтэн жин тавих	To apply a cold compress
Рентген зураг авхуулах	To have an x-ray
ЭХО-д харуулах	To have an ultrasound examination
Компьютер томограф хийлгэх	To have a CT scan
Эмчийн хяналтанд байх	To be under the supervision of a doctor
Өвчтөн эмнэлгээс гарах	Patient to leave hospital
Эмнэлэгт хүн эргэх	To see someone in hospital
*****	*****
Өвдөх	To be hurt, to be sick
Өвчин тусах	To get a sickness
Халуурах	To have a fever
Халуун буурах	Fever to go down
Хагалгаа хийлгэх	To have surgery
Мэс засал хийлгэх	To have surgery
Оёдол тавиулах	To have stitches
Цусны даралт ихсэх	Blood pressure to go higher
Цус харвах	To have a stroke
Цусны даралт багадах	Blood pressure to go lower
Гар хавдах	Hand to be swollen
Хавдар арилах	Swelling to go away/down
Хөхрөх/<u>хөх няц болох</u>	To have a bruise
Шүд хорхойтох	Tooth to decay
Ханиад хүрэх	To catch a cold
Ханиах	To cough
Цус алдах	To bleed
Ухаан алдах	To lose consciousness
Гүйлгэх/<u>шингэн алдах</u>	To have diarrhoea
Хараа муудах	Vision to go bad

Хараа сайжрах	Vision to become better
Үе мултрах	Joint to be dislocated
Хөл булгарах	Foot to be dislocated
Хөл/гар хугарах	Hand/leg to be broken
Гараа халуун усанд түлэх	To burn one's hand in hot water
Гар түлэгдэх	Hand to be burned
Өтгөн хатах	To have constipation
Толгой эргэх	To feel dizzy
Дотор муухайрах	To feel nauseous
Бөөлжис хутгах/цутгах	To feel like throwing up
Хоолны хордлогод орох	To get food poisoning
Татаж унах	To have convulsions
Вирусийн халдвар авах	To get a viral infection
Үр зулбах	To have a miscarriage
Хүүхэд дутуу төрөх	Baby to born prematurely
Цэвэрших	To have the menopause
Эдгэх/эдгэрэх	To be healed
Үхэх/нас барах	To die
Өвчнөөс урьдчилан сэргийлэх	To prevent from getting sick
Урьдчилан сэргийлэх үзлэгт хамрагдах	To undergo an examination
Эмчилгээний төлбөр төлөх	To pay for a treatment
Эмчилгээний төлбөрөөс хөнгөлүүлэх	To have the government pay some of the treatment
Эрүүл мэндийн даатгал төлөх	To pay for health insurance
Амь насны даатгал төлөх	To pay for life insurance

Сэтгэлийн хөдөлгөөн, зан ааштай холбоотой тэмдэг нэр, үйл үг

Adjectives and Verbs Related to Emotion and Character

Тэмдэг нэр	Adjectives
Ууртай	Angry
Тайван	Calm
Догшин	Aggressive
Номхон	Peaceful
Уйтгартай	Bored
Хөгжилтэй	Fun
Гунигтай	Sad
Баяр баясгалантай	Happy
Аз жаргалтай	Happy
Сэтгэлийн хөдөлгөөнтэй	Emotional
Сэтгэлийн хөдөлгөөнгүй	Not emotional
Даруу(хан)	Humble
Бардам	Proud
Энэрэнгүй/өрөвч	Compassionate
Зүрх сэтгэлгүй	Heartless
Өгөөмөр/өглөгч	Generous
Харамч	Stingy
Шуналтай	Greedy
Шуналгүй	Not greedy
Шударга/үнэнч	Honest
Худалч	Liar
Тэвчээртэй	Patient
Тэвчээргүй	Impatient
Элдэг	Kind
Бүдүүлэг	Rude
Зальтай	Cunning
Гэнэн	Naive
Зоригтой	Brave

Хулчгар	Coward
Сандруу	Nervous
Ичимхий	Shy
Нүүрэмгий	Abandon
Эмзэг	Sensitive
Хатуужилтай	Tough
Сониуч	Curious
Хайхрамжгүй	Careless
Галзуу/солиотой	Crazy
Энгийн	Normal
Дөлгөөн	Gentle
Яриа/чалчаа	Talkative
Дуугай	Quiet
Тусч	Helpful
Ач тусгүй	Helpless
Соёлтой	Well mannered
Соёлгүй	Poorly mannered
Салан	Slovenly, untidy
Нямбай	Meticulous
Аймхай	Fearful
Гажиг	Awkward
Хэвийн	Normal
Уян хатан	Flexible
Зөрүүд	Stubborn
Эрх	Spoiled
Эмх цэгцтэй	Tidy
Замбараагүй	Untidy
Ядаргаатай	Annoying
Таламжгүй	Unpleasant
Тааламжтай	Pleasant
Дуулгавартай	Obedient
Дуулгаваргүй	Disobedient
Сахилгагүй	Undisciplined

Сахилга баттай	Disciplined
Идэвхтэй	Active (intensive)
Идэвхгүй	Inactive
Хөдөлгөөнтэй	Active (one moves a lot)
Түргэн зантай	Quick tempered
Сэтгэл хангалуун	Satisfied
Сэтгэл дундуур	Disappointed/unhappy
Хартай	Jealous (couples)
Харгүй	Not jealous (couples)
Атаархуу	Jealous
Халамжтай	Caring
Халамжгүй	Careless
Дээрэлхүү	Bully
Сайхан/муухай ааштай	With good/bad mood
Сайхан/муухай сэтгэлтэй	Good/bad hearted
Хатуу/зөөлөн сэтгэлтэй	Hard/soft hearted
-----	-----
Тэр их тайван хүн.	He is a very calm person.
Тэр **дандаа** тайван **байдаг**.	He is always calm.
Тэр их тайван **байна**.	He is very calm. **(At the moment./I just found out.)**

Үйл үг	**Verbs**
Будилах	To be confused
Инээх	To laugh
Тайвшрах	To become calm
Гайхах	To be surprised
Гашуудах	To mourn
Сэтгэл хөөрөх/догдлох	To be excited
Сэтгэлээр унах	To be disappointed
Залхуурах	To be lazy
Уйтгарлах	To get bored
Гуниглах	To be sad
Уйлах	To cry

Сандрах	To be nervous
Түгших	To have anxiety
Баярлах	To be happy
Ямар нэг юмнаас айх	To be afraid of something
Ямар нэг юмнаас цочих	To be startled by something
Ямар нэг юманд дургүй хүрэх	To feel dislike about something
Юманд санаа зовох	To worry about something
Ямар нэг юманд дургүйцэх	To have resentment towards something
Ямар нэг юмыг тэвчих	To bear something
Хүн рүү инээмсэглэх	To smile at someone
Хүнд уур хүрэх	To feel angry towards someone
Хүнд гомдох	To be offended by someone
Хүнийг гомдоох	To offend someone
Хүнд уурлах	To be angry at someone
Хүнийг үзэн ядах	To hate someone
Хүнийг биширэх	To adore someone
Хүнд атаархах	To be jealous of someone
Хийсэн зүйлдээ харамсах	To regret about what one did
Хийсэн зүйлдээ гэмших	To have remorse for what one did
Хүнийг өрөвдөх	To feel pity for someone
Хүнд итгэх	To trust someone
Хүнээс ичих	To be ashamed of someone
Хүнийг хайрлах	To love someone
Хүнийг халамжлах	To take care of someone
Хүнийг гадуурхах	To despise someone
Хүнийг дээрэлхэх	To bully someone
Хүнийг хүндлэх	To respect someone
Хүнийг шоолох	To tease someone
Хүнийг үл тоох	To ignore someone

Шүүх, гэмт хэрэг — Court and Crimes

Шүүх, гэмт хэрэг	Court and Crimes
Шүүх	Court/to judge
Шүүгч	Judge
Прокурор	Prosecutor
Хуульч	Lawyer
Өмгөөлөгч	Defence lawyer
Мөрдөн байцаагч	Investigator
Цагдаа	Police
Гэмт хэрэгтэн	Criminal
Гэмт хэргийн хохирогч	Victim of a crime
Гэмт хэргийн сэжигтэн	Suspect of a crime
Гэмт хэргийн гэрч	Witness to a crime
Дээрэмчин	Robber
Хулгайч	Thief
Ялтан	Convict
Алуурчин	Killer
Шоронгийн хоригдол	Prison inmate
Оргодол	Fugitive
Амиа золиослогч	One who sacrifices own life
Алан хядагч	Terrorist
*****	*****
Хууль бус үйлдэл гаргах	To commit an illegal act
Хууль зөрчих	To break a law
Хууль биелүүлэх	To enforce a law
Гэмт хэрэг үйлдэх	To commit a crime
Бусдын эд зүйлийг дээрэмдэх	To rob others belongings
Бусдын эд зүйлийг хулгайлах	To steal others belongings
Хууль бус наймаа хийх	To do an illegal trade
Хүний наймаа хийх	To do human trafficking
Хүн амины хэрэг үйлдэх	To commit murder

Орон байрны хулгай хийх	To commit burglary
Гэр бүлийн хүчирхийлэл үйлдэх	To commit domestic violence
Бэлгийн хүчирхийлэл үйлдэх	To commit sexual assault
Бие махбодын хүчирхийлэл үйлдэх	To commit physical assault
Үл хайхрах хүчирхийлэл үйлдэх	To commit reckless violence
Сэтгэл санааны хүчирхийлэл үйлдэх	To commit emotional abuse
Эдийн засгийн хүчирхийлэл үйлдэх	To commit economic violence
Далд хүчирхийлэл үйлдэх	To commit covert violence

Хэргийн газарт үзлэг хийх	To inspect a crime scene
Нотлох баримт цуглуулах	To gather evidence
Хурууны хээ авах	To take fingerprints
ДНХ-ийн дээж авах	To take a DNA sample
Галт зэвсэг ашиглах	To use a firearm
Буу ашиглах	To use a gun
Хүйтэн зэвсэг ашиглах	To use a cold weapon
Хууль зөрчигчийг торгох	To fine a violator
Байгууллагыг шүүхэд өгөх	To sue an organization
Гэмт хэрэгтнийг баривчлах	To arrest a criminal
Гэмт хэрэгтнийг шүүх	To judge a criminal
Шүүхийн шийдвэр гарах	Court decision to be made
Хэрэгтнийг шоронд хорих	To keep a criminal in jail

Гэмт хэрэгтэнд бүх насаар нь хорих ял оноох	To give a life sentence to a criminal
Онц хүнд гэмт хэрэг үйлдсэн этгээдэд цаазын ял оноох	To give the death penalty to a person who committed felonious crime

Ял авах	To get convicted
Гэмт хэрэгтэн өршөөлийн хуульд хамрагдах	Criminal to be subjected to amnesty laws
Яллагдагчид тэнсэн харгалзах ял өгөх	To sentence an accused to probation
Гэм буруугаа хүлээх	To confess one's guilt
Гэмт үйлдэлдээ гэмших	To have remorse for one's sinful act
Хүнд хилс хэрэг тохох	To falsely accuse a person
Шоронд орох	To go to prison
Шоронгоос оргох	To escape from prison
Хүнд хээл хахууль өгөх	To give a bribe to someone
Хүнээс (хээл) хахууль авах	To take a bribe from someone
Хүнд авлигал өгөх	To give corruption to someone
Хүнээс авлигал авах	To get corruption from someone
Авлигалд автах	To be corrupted
Хүн алах	To kill someone
Хүн зодох	To beat someone
Хүн дарамтлах	To put pressure on someone
Хүн хутгалах	To stab someone
Хүн буудах	To shoot someone
Хүнд хүч хэрэглэх	To force someone
Хүн барьцаалах	To kidnap someone
Амиа золиослох	To sacrifice one's life
Амиа хорлох	To commit suicide
Архинд донтох	To be addicted to alcohol
Хар тамхи хэрэглэх	To use drugs
Хар тамхинд донтох	To be addicted to drugs

Байгаль дэлхий	Nature and The World
Нарны аймаг	Solar system
Гараг	Planet
Нар	The sun
Дэлхий	The world/earth
Бархасбадь	Jupiter
Тэнгэрийн ван	Uranus
Далай ван	Neptune
Санчир	Saturn
Сугар	Venus
Ангараг	Mars
Буд	Mercury
Сансар/огторгуй	Space
Тэнгэр	Sky
Тэнгэрийн заадас	Milky way
Од	Star
Сүүлт од	Comet
Сар	The moon
Хиймэл дагуул	Artificial satellite
Агаар мандал	Atmosphere
Озоны давхрага	Ozone layer

Газрын тогтоц	Landscape
Эх газар	Continent
Уул	Mountain
Уулын оргил	Mountain peak
Уулын ноён оргил	Mountain summit
Уулын орой	Mountaintop
Уулын хяр	Mountain crest
Уулын энгэр	Mountain slope
Уулын хормой	Mountain bottom

Уулын шил	Mountain ridge
Уулаас эх авсан гол	Mountain torrent
Нуруу	Mountain range
Дов/толгой	Hill
Даваа	Pass
Галт уул	Volcano
Хөндий	Valley
Арал	Island
Хойг	Peninsula
Тал (хээр)	Plain/steppe
Булан	Gulf/bay
Хоолой/суваг	Canal/channel
Мөнх цас	Glacier
Агуй	Cave
Хавцал	Canyon
Ангал	Trench
Хадан цохио	Rocky islet
Говь/элсэн цөл	Sandy desert
Элсэн манхан	Sand dune
Сайр	Dry river bed
Ой мод/хөвч	Forest
Ширэнгэн ой	Jungle
Тайга	Boreal forest
Тундр	Tundra
Саванна	Savannah
Өвс	Grass
Газрын гадарга	Ground surface
Хөрс	Soil
Талбай	Field
Далан	Dam
Далайн эрэг	Coast
Голын эрэг	Riverbank
Далайн түвшин	Sea level

Ус	**Water**
Гадаргын ус	Surface water
Гүний ус	Ground water
Гол	River
Горхи	Stream/brook
Мөрөн	Wide river
Нуур	Lake
Далай	Ocean
Тэнгис	Sea
Булаг	Spring
Хүрхрээ	Waterfall
Цөөрөм	Pond
Баянбүрд	Oasis
Намаг	Wetland
Рашаан	Mineral water
Давалгаа	Wave
Усны гадарга	Water surface

Улирал, цаг агаар	**Seasons and weather**
Улирал	Season
Өвөл	Winter
Хавар	Spring
Зун	Summer
Намар	Fall
Бороо	Rain
Борооны дусал	Raindrops
Намираа бороо	Drizzle
Шиврээ бороо	Light rain
Ширүүн бороо	Moderate rain
Аадар бороо	Heavy rain
Цас	Snow

Хялмаа	Sleet
Цасан ширхэг	Snow crystals
Мөндөр	Hail
Шүүдэр	Dew
Хяруу	Rime
Будан	Mist
Манан	Fog
Цан	Frost
Салхи	Wind
Сэвшээ салхи	Breeze
Шуурга	Storm
Шороон/цасан шуурга	Dust/snow storm
Элсэн шуурга	Sand storm
Угалз	Tornado
Далайн угалз	Waterspout
Цахилгаан	Lightening
Аянга	Thunder
Солонго	Rainbow
Ган	Drought
Зуд	Winter disaster
Утаатай	Smoky
Салхи(тай)	Wind(y)
Цэлмэг	Clear (sky)
Үүлэрхэг	Cloudy
Бүрхэг	Overcast
Шороотой/тоостой	Dusty
Чийглэг	Humid
Хуурай	Dry
Цаг уурч	Forecaster
Цаг агаарын мэдээ	Weather forecast
Хасах ... хэм (градус)	Minus ... degree
Нэмэх ... хэм (градус)	Plus ... degree
Агаар	Air

Ерөнхий үг хэллэг	**General phrases**
Нар мандах/гарах	Sun to rise
Нарны туяа тусах	Sun ray to shine
Нар жаргах/орох	Sun to set
Бороо орох	To rain
Бороо шиврэх	To sprinkle
Бороо асгарах	Rain to pour
Үер болох	To be flooded
Цас орох	To snow
Цас будрах	To snow in flurries
Цас малгайлах	To snow heavily
Шуурга шуурах	To blow hard
Шороон шуурга шуурах	To have a dust storm
Салхи салхилах	Wind to blow
Газар хөдлөх	To have an earthquake
Нар хиртэх	Sun to be eclipsed
Сар хиртэх	Moon to be eclipsed
Цахилгаан цахих	Lightning to flash
Аянга буух	Lightning to strike
Солонго татах	Rainbow to bend over
Хавар болох	Spring to come
Зун болох	Summer to come
Намар болох	Fall to come
Өвөл болох	Winter to come
Ган болох	Drought to happen
Зуд болох	Disaster to happen
Агаарын хэм буурах	Air temperature to go down
Гол урсах	River to flow
Гол хөлдөх	River to freeze
Голын мөс хайлах	River ice to melt
Гол ширгэх	River to be dried up
Мөндөр буух	Hail to fall
Манан татах	To become foggy

Цаг агаартай холбоотой үг хэллэг	**Phrases related to weather**
Чи цаг агаарын мэдээ харав уу?	Have you checked the weather forecast?
Цаг агаарын мэдээ харлаа/ харсангүй.	I have/haven't checked the weather forecast.
Гадаа ямар байна (вэ)?	How is it outside?
Гадаа их халуун, салхигүй, бүгчим байна.	It is very hot, windless and stuffy outside.
Гадаа их хүйтэн, (тэнгэр) бүрхэг, салхитай байна.	It is very cold, cloudy and windy outside.
Гадаа бороо орж байна.	It is raining outside.
Гадаа цас орж байна.	It is snowing outside.
Маргааш цаг агаар ямар байх бол?	I wonder what the weather will be like tomorrow?
Би түрүүхэн цаг агаарын мэдээ харсан. Маргааш бороотой, +10 хэм (нэмэх 10 хэм), сэрүүвтэр байх юм байна (би)лээ.	I checked the weather report earlier. I learned that it would be rainy, +10 degrees and cooler tomorrow.
Маргааш цас орно гэж байна (би)лээ.	I heard that it will snow tomorrow.
Ирэх долоо хоногоос дулаарна гэж байна билээ.	I was told that it is going to get warmer from next week.
Маргаашаас хүйтрэх юм байна билээ.	I learned that it is going to get colder from tomorrow.
Тэнгэр бүрхчихлээ. Бороо орох юм шиг байна.	The sky is overcast. It looks like it is going to rain.
Тэнгэр цэлмэчихлээ. Бороо орохгүй юм шиг байна.	The sky has just cleared. It looks like it is not going to rain.

Маргааш цас битгий ороосой.	I hope it does not snow tomorrow.
Маргааш дулаахан, сайхан өдөр болоосой.	I hope tomorrow is a warm and nice day.
Тэнгэрийн хаяа улайгаад, маргааш сайхан өдөр болох нь ээ.	The horizon is reddish and I think tomorrow will be a nice day.
Өчигдөр цаг агаар их муухай байсан.	The weather was very bad yesterday.
Өчигдөр өдөржингөө цас орсон.	It snowed all day yesterday.
Энэ жил цас багатай байна.	There is less snow this year.
Энэ жил бороо хур элбэгтэй байна.	This year it has been raining abundantly.
Гадаа хурц нартай байна. Наршив аа!	The sun is very bright outside. Make sure you don't get sunstroke!
Гадаа жавартай, хүйтэн байна. Хацраа хайруулав!	It is frosty and cold outside. Make sure you don't get frostbite on your cheeks!
Даарав аа!/Даaруузай!	Make sure you are not cold!
Бороонд норуузай.	Make sure you don't get wet in the rain.
Ёо, гадаа ямар халуун байна аа! Сүүдэрт сууя.	Oh, how hot it is outside! Let me sit in the shade.
Ёо, дотор ямар бүгчим байна аа! Гадаа гарцгаая.	Oh, how stuffy it is inside! Let's go outside.
Хөөх, гадаа ямар гоё байна аа!	Wow, how beautiful it is outside!
Монголын нар ямар хурц юм бэ!	How bright the Mongolian sun is!

Ургамал	Plants
Жимс	Fruit
Ногоо	Vegetable
Самар	Nut
Буудай	Wheat
Арвай	Barley
Хөх тариа	Rye
Эрдэнэшиш	Corn
Овьёос	Oats
Арц	Juniper
Өвс	Grass
Зэрлэг сонгино	Wild onion
Хөмүүл	Mongol onion
Таана	Wild leek
Лууль	Goosefoot
Халгай	Nettle
Шарилж	Wormwood
Хогийн ургамал	Weed
Таван салаа	Plantain
Ойм	Fern
Хаг	Lichen
Хөвд	Moss
Замаг	Algae
Мөөг	Mushrooms
Хортой мөөг	Poisonous mushroom
Цагаан мөөг	Cultivated mushroom
Хумбага	Chanter Elle
Нарийн мөөг	Long, white mushroom
Хясаан мөөг	Oyster mushroom

Холбоотой үгс	Related words
Ургамлын үндэс	Plant root
Ургамлын иш	Pant stem
Ургамлын навч	Plant leaf
Сонгины нахиа	Onion bud
Сонгины булцуу	Onion terminal bud
Сонгины хальс	Onion scale leaf
Ногооны хальс	Vegetable skin
Эрдэнэшишийн түрүү	Corn cob/spike

Цэцэг	Flowers
Сарнай	Rose
Наранцэцэг	Sunflower
Яргуй	Crocus
Нил	Violet
Хайтан	Begonia
Сараана	Lily
Алтан зул	Tulip
Цахирмаа	Orchid
Намуу	Poppy
Багваахай	Dandelion
Башир	Carnation
Холтсон цэцэг	Buttercup
Цагаалзай	Daisy
Чөргөс	Thistle

Холбоотой үгс	Related words
Цэцгийн үндэс	Flower root
Цэцгийн иш	Flower stem
Цэцгийн мөчир	Flower twig
Цэцгийн шилбэ	Flower petiole
Цэцгийн навч	Flower leaf

Цэцгийн нахиа	Flower bud
Цэцгийн булцуу	Flower terminal bud
Цэцгийн дэлбээ	Flower petal
Цэцгийн дохиур	Flower stamen
Цэцгийн цомирлог	Flower calyx
Цэцгийн үр	Flower seed
Мод	**Trees**
Хус	Birch
Царс	Oak
Голтбор	Lilac
Нарс	Pine tree
Хар мод	Larch
Хуш	Cedar
Улиас	Aspen
Улиангар	Populous
Гацуур	Fir
Шинэс	Larch
Жодоо	Spruce
Хайлаас	Elm tree
Бургас	Willow grove
Заг	Persicum
Буйлс	Almond tree
Гүйлс	Apricot tree
Монос	Bird-cherry tree
Тоорой	Populous divers' folia
Зандан мод	Sandalwood
Яргай мод	Cornel tree
Агар мод	Cypress
Далдуу мод	Palm tree
Агч мод	Maple tree
Унжгар уд мод	Weeping willow tree
Хушганы мод	Walnut

Холбоотой үгс	Related words
Модны үндэс	Tree root
Модны их бие	Tree trunk
Модны мөчир	Tree branch
Модны найлзуур	Tree shoot
Модны шилбэ	Tree petiole
Модны навч	Tree leaf
Модны шилмүүс	Tree foliage
Модны орой	Top of a tree
Навчит мод	Broadleaved tree
Шилмүүст мод	Conifer
Үрсэлгээ	Sowing
Хожуул	Stump
Нүцгэн мөчир	Leafless branch
*****	*****
Цэцэг ургах	Flowers to grow
Цэцэг дэлбээлэх	Flowers to bloom
Цэцэг тарих	To plant flowers
Вааранд цэцэг тарих	To plant flowers in pots
Цэцэг услах	To water flowers
Цэцэг хатах	Flowers to dry
Цэцэг таслах	To cut flowers
Цэцэг үхэх	Flowers to die
Цэцэг гундах	Flowers to lose their beauty
Цэцэг арчлах	To take care of flowers
Цэцэг түүх	To pick flowers
Цэцэг хагдрах	Flowers to wither
Цэцэг анхилуун үнэр ялгаруулах	Flowers to release fragrance
Цэцэг шавжийг өөртөө татах	Flowers to attract insects to them
Цэцэг тоос хүртэх	Flowers to pollinate

Мод зулзагалах/гөлөглөх	Young tree to start growing
Мод нахиалах	Tree to bud
Мод үрслүүлэх	To sow seedlings
Мод үржүүлэх	To breed trees
Мод газарт суулгах	To plant trees in the ground
Мод шилжүүлэн суулгах	To transplant trees
Мод тайрах	To cut a tree
Мод хучих	To cover trees
Мод ногоорох	Trees to become green
Модны навч шарлах	Tree leaves to turn yellow
Модны навч унах	Tree leaves to fall off
Ногоо тарих	To grow vegetables
Ногоо хураах	To harvest vegetables
Үр соёолох	Seeds to germinate
Жимс боловсрох	Fruit to be ripened
Жимс түүх	To pick fruit
Жимс хатаах	To dry fruit
Ургамал үндэслэх	Plant to have roots
Хөрс бордох	To fertilize the soil
Хөрс сийрүүлэх	To loosen the soil
Зэрлэг зулгаах	To pull weeds out
Ургамал нүүрсхүчлийн хийг шингээх	Plants to absorb carbon
Ургамал хүчилтөрөгч ялгаруулах	Plants to emit oxygen
Жимс витамин/амин дэм агуулах	Fruit to contain vitamins
Ногоо эрдэс бодис агуулах	Vegetables to contain minerals

Амьтан / Animals

Тэжээвэр амьтан	Pets
Гахай	Pig
Торой	Piglet
Нохой	Dog
Гөлөг	Puppy
Муур	Cat
Муурын зулзага/муужгай	Kitten
Туулай	Rabbit
Туулайн бөжин	Bunny
Усан гахай	Guinea pig
Загас	Fish
Алтан загас	Goldfish
Илжиг	Donkey/ass

Зэрлэг амьтан	Wild animals
Туурайтан амьтан	Ungulate animal
Зэрлэг гахай	Wild boar
Зээр	Antelope
Аргаль	Wild sheep
Янгир	Wild goat
Луус	Mule
Бөхөн	Saiga
Эрээн тахь	Zebra
Хулан	Wild horse
Цаа буга	Reindeer
Хандгай	Moose
Одос	Buffalo
Лам/тэмээн гөрөөс	Llama
Хирс	Rhinoceros
Хярс	Steppe fox
Анааш	Giraffe

Заан	Elephant
Махчин амьтан	Carnivorous animals
Чоно	Wolf
Үнэг	Fox
Баавгай	Bear
Мазаалай	Gobi bear
Бар	Tiger
Арслан	Lion
Ирвэс	Snow leopard
Шилүүс	Lynx
Үчимбэр	Cheetah

Бусад амьтан	**Other animals**
Тарвага	Marmot
Зурам	Ground squirrel
Жирх	Chipmunk
Алаг даага	Jerboa
Хулгана	Mouse
Харх	Rat
Үхэр огдой/оготно	Daurian pika
Хэрэм	Squirrel
Минж	Beaver
Булга	Mink/sable
Үен	Weasel
Дорго	Badger
Суусар	Marten
Голын халиу	River otter
Илбэнх	Raccoon
Усан гахай	Guinea pig
Зараа	Hedgehog
Зусаг	Hamster
Сохор номин	Mole
Өмхий хүрнэ	Steppe polecat

Мэлхий	Frog
Эмгэн хумс	Snail
Яст мэлхий	Turtle
Гүрвэл	Lizard
Үлэг гүрвэл	Dinosaur
Хамелеон	Chameleon
Аллигатор	Alligator
Матар	Crocodile
Могой	Snake
Наж могой	Cobra
Аварга могой	Boa
Хоржигнуурт могой	Rattlesnake
Усны могой	Garter snake
Сармагчин	Monkey
Орангутан	Orangutan
Шимпанзе	Chimpanzee
Горилл	Gorilla
Имж	Kangaroo
Уутат баавгай/коала	Koala
Хулсны баавгай/панда	Panda
Сарьсан багваахай	Bat

Шувуу	**Birds**
Тахиа	Chicken
Тагтаа	Pigeon
Болжмор/бор шувуу	Sparrow
Хэрээ	Raven/crow
Хараацай	Swallow
Шаазгай	Magpie
Тоть	Budgerigar/budgie
Галуу	Goose
Нугас	Duck
Ангир	Ruddy shelduck

Тас	Vulture
Бүргэд	Eagle
Элээ	Kite
Шар шувуу	Great horned owl
Ууль	Saw-whet owl
Ёл	Bearded vulture
Сар шувуу	Harrier
Ууль	Eagle owl
Хөхөө	Cuckoo
Өвөөлж	Hoopoe
Хун	Swan
Хойлог	Snow cock
Тогоруу	Crane
Тоодог	Bustard
Шонхор	Falcon
Гургалдай	Nightingale
Тогос	Peacock
Дэглий	Heron
Нил дэглий	Flamingo
Хотон	Pelican
Харцага	Hawk
Сойр	Wood grouse
Тэмээн хяруул	Ostrich
Цацагт хяруул	Turkey
Өрөвтас	Stork
Оцон шувуу	Penguin
Гургуул	Pheasant
Бөднө	Quail
Ятуу	Partridge
Тоншуул	Woodpecker
Цахлай	Seagull
Бор бужирга	Goldfinch
Шийгнээ	Hummingbird

Шавьж, хорхой	**Insects and worms**
Ялаа	Fly
Хөх түрүү	Horsefly
Хэдгэнэ	Yellow jacket
Үхэр хэдгэнэ	Bumblebee
Дэлэнч	Midge
Шумуул	Mosquito
Шоргоолж	Ant
Бөөс	Louse
Бясаа	Bed-bug/bug
Нохой бөөс	Flea
Цох	Beetle
Гэрэлт цох	Glow-worm
Алтан тэмээ	Ladybird beetle
Жоом	Cockroach
Дэвхрэг	Grasshopper
Царцаа	Bush-cricket
Голио	Grasshopper
Эрвээхэй	Butterfly
Цагаан эрвээхэй	Moth
Соно	Dragonfly
Зөгий	Bee
Аалз	Spider
Хачиг	Tick
Хилэнцэт хорхой	Scorpion
Өт	Worm
Төөлүүр хорхой	Caterpillar
Ханууp хорхой	Leech
Хүр хорхой	Silkworm
Шимэгч хорхой	Parasite

Далайн амьтан, загас	**Sea animals and fish**
Халим	Whale
Далайн арслан	Sea lion

Далайн хав	Seal
Далайн морь	Walrus
Дельфин/далайн гахай	Dolphin
Далайн од	Starfish
Далайн хавч	Lobster
Голын хавч	Crayfish
Сам хорхой	Shrimp
Наймалж	Octopus
Хясаа	Clam
Дун	Whelk
Эмгэн хумс	Snail
Загас	Fish
Аварга загас	Shark
Могой загас	Eel
Зэвэг	Lenok
Хадран	Grayling
Тул	Taimen
Алгана	Perch/bass
Сардин	Sardine
Хилэм	Sturgeon
Цурхай	Pike
Яргай	Cotoneaster
Хулд загас	Salmon
Цулбуурт загас	Sheat-fish
Цагаан загас	Whitefish
Гутаарь	Burbot
Живэрт	Sculpin
Хэлтэг	Carp
Май загас	Herring/shad
Моголзой	Eel
Дэвээхэй загас	Skate
*****	*****
Хөхтөн амьтан	Mammal

Араатан/махчин амьтан	Predator (cannibal)
Өвсөн тэжээлт амьтан	Herbivorous animal
Жигүүртэн амьтан	Gliding animal
Хэвлээр явагч амьтан	Reptile
Усны амьтан	Animals that live in water
Хуурай газрын амьтан	Animals that live on dry land
Ангийн буугаар буудах	To shoot with a shotgun
Хавхаар тарвага барих	To catch a marmot with a leg hold trap
Урхиар туулай барих	To catch a rabbit with a snare
Нум сумаар шувуу харвах	To shoot birds with a bow
Уургаар загас барих	To catch a fish with a rod
Хиймэл өгөөш хэрэглэх	To use an artificial fly
Амьтныг хайрлах	To love animals
Амьтан хооллох	To feed an animal
Амьтан тэжээх	To keep an animal as a pet
Амьтан алах	To kill an animal
Амьтан сургах	To train an animal
Ан агнах	To hunt game
Нохой сүүлээ годгонуулах	Dog to wag its tail
Нохой хуцах	Dog to bark
Нохойд хазуулах	To be bitten by a dog
Чоно/нохой улих	Wolf/dog to howl
Муур мяаулах	Cat to meow
Арслан архирах	Lion to roar
Тахиа өндөг гаргах	Chicken to lay eggs
Тахиа өндгөө дарах	Chicken to incubate its eggs
Азарган тахиа донгодох	Rooster to crow
Баавгай ичээндээ орох	Bear to hibernate
Шумуулд хазуулах	To be bitten by a mosquito
Могойд хатгуулах	To be bitten by a snake
Зөгийд хатгуулах	To be stung by a bee

Спорт/биеийн тамир — Sports

Багийн спорт — Team sports

Хөл бөмбөг — Football/soccer

Стадион	Stadium
Хөл бөмбөгийн талбай	Football field
Хаалга	Goal
Хаалганы тор	Goal net
Хаалганы шон	Goalpost
Хаалганы талбай	Goal area
Торгуулийн цохилтын цэг	Penalty spot
Торгуулийн цохилтын талбай	Penalty area
Торгуулийн цохилтын шугам	Penalty area marking
Талбайн төв	Field centre spot
Төвийн тойрог	Centre circle
Төвийн шугам	Halfway line
Хажуугийн шугам	Touchline
Булангийн цохилтын талбай	Corner arc
Булангийн дарцаг	Corner flag
Сэлгээний тоглогчийн суудал	Substitute player's bench
Үзэгчид	Spectators
Фенүүд	Fans
Талбайн шүүгч	Referee
Хажуугийн шүүгч	Linesman
Хөл бөмбөгчин	Football player
Хаалгач	Goalkeeper
Довтлогч	Striker

Хамгаалагч	Defender
Хагас хамгаалагч	Half-defender
Дасгалжуулагч	Coach
(Хөл) бөмбөг	Football/soccer ball
Багийн цамц	Team shirt
Шоорт	Shorts
Түрийтэй оймс	Socks
Шилбэний хамгаалалт	Shin guard
Хаалгачийн бээлий	Goalkeeper's gloves
Хөл бөмбөгийн пүүз	Football/soccer shoes
Пүүзний хадаас	Shoe studs
Торгуулийн цохилт	Penalty kick
Торгуулийн хуудас	Penalty card

***** *****

Бөмбөг өшиглөх	To kick a ball
Бөмбөг дамжуулах	To pass a ball
Бөмбөг мөргөх	To hit a ball with one's head
Торгуулийн цохилт хийх	To take a free kick
Хаалганд бөмбөг оруулах	To score a goal
Оноо тэнцэх	Scores to tie (same score)
Цаг сунгах	To extend time
Завсарлага авах	To have time out
Хуурах	To trick
Хожих	To win
Хожигдох	To lose

Сагсан бөмбөг — Basketball

Талбай	Court
Сагсны шийд	Backstop
Сагсны самбар	Backboard
Хажуугийн шугам	Side-line
Төвийн шугам	Centre line

Төвийн тойрог	Centre circle
Төвийн гадна тойрог	Restricting circle
Чөлөөт шидэлтийн шугам	Free throw line
Торгуулийн талбай	First/second space
Торгуулийн тойрог	Semicircle
Гурвын бүс	Restricted area
Нүүрний шугам	End line
Шүүгч	Referee
Онооны шүүгч	Scorer
Цаг хянагч	Timekeeper
Ерөнхий дасгалжуулагч	Coach
Дасгалжуулагч	Trainer
Тоглогч	Player
*****	*****
Бөмбөг залах	To bounce a ball
Бөмбөг шидэх	To throw a ball
Бөмбөг дамжуулах	To pass a ball
Бөмбөг барьж авах	To catch a ball
Үсрэх	To jump
Бөмбөг сагсанд оруулах	To put a ball in a basket
Буудах	To shoot

Гар бөмбөг/волейбол **Volleyball**

Талбай	Court
Довтолгооны шугам	Attack line
Довтолгооны бүс	Attack zone
Хамгаалалтын бүс	Back zone
Хажуугийн шугам	Side-line
Арын шугам	Back boundary line
Гадна талбай	Clear space
Тор	Net
Тамирчдын суудал	Players' bench

Шүүгчийн тавцан	Referee post
Волейболын бөмбөг	Volleyball (ball)
Тамирчин	Player
Төвийн хамгаалагч	Centre back
Баруун/зүүн хамгаалагч	Right/left back
Чөлөөт хамгаалагч	Free back
Баруун талын довтлогч	Right attacker
Зүүн талын довтлогч	Left attacker
Холбогч	Centre attacker
Өндрийн шүүгч	Referee
Хоёрдугаар шүүгч	Umpire
Онооны шүүгч	Scorer
Шугамын шүүгч	Linesman

*****	*****
Бөмбөг гаргах	To serve a ball
Бөмбөг өргөх	To set a ball
Бөмбөг цохих	To strike a ball
Бөмбөг талбайн гадна унах	Ball to fall outside of a court
Бөмбөг талбайн дотор унах	Ball to fall inside of a court

Бэйсбол — **Baseball**

Бэйсболын талбай	Baseball field
Дотор талбай	Infield
Талбайн шугам	Field line
Төвийн бүс	Centre field
Тойрог	On-deck circle
Нэгдүгээр үүр	First base
Хоёрдугаар үүр	Second base
Гуравдугаар үүр	Third base
Дасгалжуулагчийн байр	Coach's box
Тамирчдын байр	Dugout

Хашаа	Fence
Хаалт тор	Backstop net
Багана	Line post
Шүүгч	Judge
Тоглогч	Player
Бөмбөг баригч	Ball catcher
Бөмбөг шидэгч	Ball thrower
Гүйгч	Runner
Хамгаалагч	Fielder
Дасгалжуулагч	Coach
Цохиур	Bat
Бэйсболын бөмбөг	Baseball
Хамгаалагчийн бээлий	Fielder's gloves

***** *****

Бөмбөг шидэх	To throw a ball
Цохиураар бөмбөг цохих	To hit a ball with a bat
Бөмбөг барьж авах	To catch a ball
Тоглогч тоглолтоос хасагдах	Player to be removed from a game
Оноо авах	To get points
Тоглогч унах	Player to fall
Үүрэндээ ирэх	To come home/nest
Довтлох	To attack
Хамгаалах	To protect

Крикет / Cricket

Крикетийн талбай	Cricket pitch
Онооны самбар	Scoreboard
Талбайн шугам	Boundary
Бай	Wicket
Байны дээд хөндлөвч	Bails
Байны модон шон	Stump

Талбайн хамгаалагч	Fielder
Байны хамгаалагч	Wicket keeper
Бөмбөг цохигч	Batsman
Бөмбөг шидэгч	Bowler
Шүүгч	Umpire
Крикетийн бөмбөг	Cricket ball
Цохиур	Bat
Дуулга	Helmet
Хөлний хамгаалалт	Pads

Хоккей **Ice hockey**

Өвлийн спорт	Winter sport
Мөсөн талбай	Rink
Талбайн булан	Rink corner
Хашлага	Boards
Гоол мэдээлэх гэрэл	Goal lights
Цэнхэр шугам	Blue line
Төвийн шугам	Centreline
Төвийн тойрог	Centre face-off circle
Эхлэлийн тойрог	Face-off circle
Эхлэх цэг	Face-off spot
Дундын бүс	Neutral zone
Хаалганы шугам	Goal line
Хаалга	Goal
Хаалгачийн бүс	Goal crease
Хамгаалалтын шил	Glass protector
Тамирчдын суудал	Players' bench
Шүүгчдийн суудал	Officials' bench
Торгуулийн суудал	Penalty bench
Хаалгач	Goalkeeper
Хаалганы шүүгч	Goal judge
Ерөнхий шүүгч	Referee
Талбайн шүүгч	Linesman

Баруун/зүүн хамгаалагч	Right/left defender
Баруун/зүүн довтлогч	Right/left attacker
Төвийн довтлогч	Central attacker
Шайб	Hockey ball
Цохиур	Hockey stick
Дуулга	Helmet
Тэшүүр	Skate
Тоглолтын үе	Game quarters
*****	*****
Шайб дамжуулах	To pass a ball
Шайб цохих	To hit a ball
Буудах	To take a shot
Торгуулийн цохилт хийх	To do penalty strokes
Хаалганд шайб оруулах	To score a goal
Завсарлага авах	To take a break
Дүрэм зөрчих	To break rules
Хуурах	To trick
Хожих	To win
Хожигдох	To lose

Ганцаарчилсан спорт / Individual sports

Талбайн теннис / Tennis

Теннисний талбай	Tennis court
Хажуугийн шугам	Side-line
Арын шугам	Back boundary line
Гол шугам	Centreline
Давуулалтын шугам	Service line
Тор	Net
Тоглогч	Player
Давуулагч	Server
Бөмбөг авах тоглогч	Receiver

Голын шүүгч	Centreline judge
Торны шүүгч	Net judge
Өндрийн шүүгч	Umpire
Давуулалтын шүүгч	Foot fault judge
Теннисний ракет/цохиур	Tennis racket
Ракетны бариул	Racket handle
Ракетны тор	Racket stringing
Теннисний бөмбөг	Tennis ball

Агаарын теннис — Badminton

Талбай	Court
Арын шугам	Back boundary line
Хажуугийн шугам	Side-line
Гол шугам	Centreline
Давуулалтын шугам	Service line
Тор	Net
Давуулагч	Server
Бөмбөг авах тоглогч	Receiver
Өндрийн шүүгч	Umpire
Давуулалтын шүүгч	Service judge
Талбайн шүүгч	Linesman
Ракет/цохиур	Racket
Ракетны бариул	Racket handle
Ракетны тор	Racket stringing
Өдөн бөмбөг	Feathered shuttlecock
Хуванцар бөмбөг	Synthetic shuttlecock
Бөмбөг гаргах	To serve a shuttlecock
Бөмбөг цохих	To hit a shuttlecock

Ширээний теннис — Table tennis

Ширээ	Table
Ширээний хөл	Table leg

Ширээний тавцан	Table surface
Тавцангийн ирмэг	Surface edge
Хөвөө шугам	Boundary line
Тор	Net
Ракет/цохиур	Racket
Ракетны бариул	Racket handle
Ракетны зөөлөвч	Racket covering
Ракетны хажуу	Racket blade
(Одон) бөмбөг	Table tennis ball
Ази барилт	Penholder grip
Европ барилт	Shake-hands grip
*****	*****
Бөмбөг гаргах	To serve a ball
Бөмбөг цохих	To hit a ball hard
Оноо авах	To score
Хожих	To win
Хожигдох	To lose

Бусад спорт — **Other sports**

Байт сур	Archery
Бокс	Boxing
Бөхийн барилдаан	Wrestling
Буудлага	Shooting
Гандбол	Handball
Гимнастик	Gymnastics
Гольф	Golf
Гүйлт	Running
Жудо	Judo
Ууланд авиралт	Mountain climbing
Карате	Karate
Морины уралдаан	Horse racing

Өндрийн харайлт	High jump
Уртын харайлт	Long jump
Тулгуурт харайлт	Jumping with support
Сэлэлт	Swimming
Уран гулгалт	Figure skating
Цанын спорт	Skiing
Хүндийг өргөлт	Weight lifting
Завин спорт	Boating

***** *****

Спортоор хичээллэх	To practice sports
Тэмцээнд оролцох	To participate in competitions
Аварга болох	To become a champion
Дээд амжилт тогтоох	To set a record
Дүрмээ дагах	To follow the rules
Алтан/мөнгөн/хүрэл медаль авах/хүртэх	To get a gold/silver/bronze medal
Оноо авах	To score
Тоглолт амжилттай болох	Game to be successful
Тоглогч амжилт гаргах	Player to have success
Торгууль ноогдуулах	To impose a penalty
Дүрэм зөрчих	To break the rules
Бэлтгэл хийх	To practice
Завсарлага авах	To take a break
Тэмцээн болох	Competition to take place
Уралдаан болох	Race to take place
Үзэгчид баяр хүргэх	Audience to congratulate
Цом авах	To get a cup
Шүүгч шударга шүүх	Judge to judge fairly
1/2/3 дугаар байранд орох	To be in 1/2/3-rd place
Тэмцээнд хожих	To win the competition
Тэмцээнд хожигдох	To lose the competition

Эрийн гурван наадам

Three National Sports for Men

Бөхийн барилдаан

Wrestling

Бөх/бөхчүүд	Wrestler/wrestlers
Засуул	Second (in wrestling)
Малгай өмсөх	To wear a hat
Зодог өмсөх	To wear a tight jacket
Шуудаг өмсөх	To wear wrestler's briefs
Монгол гутал өмсөх	To wear Mongolian boots
Нөмрөг нөмрөх	To wear a cloak
Барилдах	To wrestle
Дэвэх	To strut
Давах	To win
Унах	To fall down
Мэх хийх	To trick
Тахим авах	To claim victory
Тахимаа өгөх	To claim losing
Цол хүртээх	To give a title
Цол дуудах	To proclaim a title
"Начин" цол авах	To get the title "Nachin" after winning 5 times
"Заан" цол авах	- after winning 7 times
"Арслан" цол авах	- after winning 9 times
"Аварга" цол авах	- after becoming a champion
"Даян аварга" цол авах	- a champion after winning 9 times
Үзүүр, түрүү булаалдах	To wrestle for first place
Түрүүлэх	To become a champion
Туг тойрох	To go around the flags
Бөхийн даваа	Rounds of wrestling
Нэгийн даваанд унах	To fall in the first round

Моринь уралдаан	Horse racing
Морийг уяж сойх	To tether a horse in order to condition it
Гөхөл, сүүлийг засаж боох	To tie forelock and tail
Гарааны газар	The start line
Барианы газар	The finish line
Их насны морьдын уралдаан	Older horses' race
Азарганы уралдаан	Stallions race
Соёолон морины уралдаан	Race of 5 year old horses
Хязаалан морины уралдаан	Race of 4 year old horses
Шүдлэн морины уралдаан	Race of 3 year old horses
Дааганы уралдаан	Race of 2 year old horses
Дохио өгөх	To give a signal
Морьд уралдах	Horses to race
Түрүүлж ирэх	To come first
Айргийн тавд ирэх	To come among first five
Гийнгоолох	To perform a chant
Морь цоллох	To proclaim the title of a winning horse
Түмэн эх цол олгох	To give the title "Tumen Ekh"
Баян ходоод гэж нэрлэх	To name very last 2 year old horse "Bayan Khodood"
Морины хөлсийг хусах	To wipe the sweat off a horse

Сур харваа	Archery
Нум	Bow
Сум	Arrow
Эрхийвч	Thumb-ring
Ханцуйны боолт	Sleeve bandage
Ховд (сум хийх сав)	Arrow case

Хоромсог (нум хийх сав)	Bow case
Харваач	Archer
Хасаа харваа (бортого хэлбэртэй сүлжмэл сур)	Cylinders made by knitting narrow leather as a target
30 сур өрж тавих	To set up 30 cylinders
Ханан харваа	Hanging 3 metre x 40 cm square as target
Арьсан бай	Stretched leather target
Эрэгтэйчүүд 75 м газраас	Men from 75 m distance
Эмэгтэйчүүд 60 м газраас	Women from 60 m distance
20 сум тавьж уралдах	To compete by shooting 20 arrows
Нум сум харвах	To shoot an arrow
Болцуут сумаар харвах	To shoot an arrow with a blunt head
Байгаа онох	To hit a target
Алдаж харвах	To miss a target
Уухайлах	To chant
Урьж уриалсан уухай	Chant for encouragement
Байгаа оносон баярын уухай	Chant for congratulating for hitting a target
Түрүүлэх	To win
Мэргэн цол олгох	To give a title of good shooter
"Улсын мэргэн"	Title for a first time winner
"Улсын хошой мэргэн"	Title for a 2-nd time winner
"Улсын гоц мэргэн"	Title for a 3-rd time winner
"Улсын гарамгай мэргэн"	Title for a 4-th time winner
"Улсын даяар дуурсах мэргэн"	Title for a 5-th time winner
"Улсын дархан мэргэн"	Title for a 6-th time winner

Аялал, зугаалга | Trips and Outings

Аялагч	Traveller
Хөтөч	Guide
Аяллын компани	Travel Company

Аяны хэрэгслүүд | Travel equipment

Саравч	Shed
Майхан	Tent
Нэг хүний майхан	One-person tent
Хоёр хүний майхан	Two-person tent
Асар	Huge tent
Аяны хөнжил	Sleeping bag
Гудас	Mattress
Хийлдэг гудас	Air mattress
Насос	Inflator
Чийгний гудас	Groundsheet
Эвхдэг ор	Folding cot
Аяны сандал	Travel chair
Халбага	Spoon
Сэрээ	Fork
Хутга	Knife
Таваг	Plate
Аяны халуун сав	Travel vacuum bottle
Халуунаа барьдаг аяга	Vacuum cup
Газын плитк	Gas stove
Хоолны сав	Food container
Чүдэнз	Match
Луужин	Magnetic compass
Нарны шил	Sunglasses
Нарны малгай	Sun hat

Усны хувцас	Bathing suit
Усны гутал	Rain boots
Борооны цув	Raincoat
Хамгаалалтын малгай	Safety helmet
Гар чийдэн	Flashlight
Үүргэвч	Backpack
Газрын зураг	Map
Замын тэмдэг	Road sign
Загасны уурга	Fishing rod
Нарны тос	Sunscreen
Шумуулын тос	Mosquito cream
Шавжнаас хамгаалах тос/цацлага	Insect repellent cream/spray
Ариун цэврийн хэрэгсэл	Toiletries/products for cleaning
*****	*****
Хөдөө явах	To go to the countryside
Машинаар явах	To go by car
Донсолгоотой замаар явах	To take a bumpy road
Ойд зугаалах	To walk in a forest
Жим дагаж алхах	To walk along a path
Ууланд авирах	To climb a mountain
Морь унах	To ride a horse
Завиар явах	To go by boat
Усан онгоцоор явах	To go by ship
Усанд сэлэх	To swim
Гол гатлах/гарах	To cross a river
Наранд биеэ шарах	To sunbathe
Уургаар загас барих	To catch a fish by a spinning rod
Загасанд явах	To go fishing
Ан хийх	To hunt

Анд явах	To go hunting
Буугаар ан буудах	To shoot game by a gun
Явган аялал хийх	To go hiking
Аяллын маршрут гаргах	To make a travel itinerary
Аяллын зардлаа тооцох	To calculate travel expenses
Майхан барих	To put up a tent
Ил гал түлэх	To make an open fire
Ил гал дээр хоол хийх	To cook on an open fire
Галын наадам хийх	To have fun around an open fire
Хээрийн хоол идэх	To eat food that is made in the countryside
Хорхог хийх	To cook meat using hot stones in a sealed container over a fire
Тарваганы боодог хийх	To cook a marmot by putting hot stones inside of it and grilling it over an open fire
Шорлог хийх	To cook a shashlik
Аяны хөнжилд унтах	To sleep in a sleeping bag
Ууланд төөрөх	To get lost in the mountains
Ойд төөрөх	To get lost in a forest
Замаа алдах	To lose one's way
Хүнээс зам асуух	To ask someone for direction
Замаа олох	To find the way
Бороонд цохиулах	To get hit by rain
Наранд цохиулах	To have sunstroke
Наранд түлэгдэх	To have sunburn
Буудалласан газраа хайх	To search for one's camping spot
Саравчин доор суух	To sit under a shed
Шумуулын тос түрхэх	To apply mosquito repellent
Шумуулын цацлага цацах	To spray mosquito spray

Байгалийг бахдан бишрэх

Admiring nature

Хөөх! Ямар гоё юм бэ!
Хөдөөний байгаль ямар үзэсгэлэнтэй/гоё юм бэ!
Хөдөөний агаар ямар сайхан/гоё юм бэ!
Монголын тэнгэр ямар гоё хөх өнгөтэй юм бэ!

Wow! How beautiful!
How beautiful the nature is in the countryside!
How beautiful the air is in the countryside!
What a beautiful blue the Mongolian sky is!

Тэр уулыг хар даа. Гоё байгаа биз?
Цэцэг гоё харагдаж байгаа биз?
Ой мод ямар сайхан харагдаж байна аа!
Уулын орой дээрээс бүх юм сайхан харагдаж байна.
Уулын орой дээрээс бүх юм тод, сайн харагдаж байна.

Look at that mountain. It is nice, isn't it?
The flowers look nice, don't they?
How beautiful the forest looks!
Everything looks nice from the top of the mountain.
Everything looks clear and visible from the top of the mountain.

Ууланд/ойд алхах сайхан байна, т(ийм) ээ?
Цэцэг алаглаад, ямар гоё байна аа!

It is nice to walk in the mountains/forest. Right?
The flowers are motley and how beautiful they are!

Шувуудын жиргээ үнэхээр сайхан сонсогдож байна.
Голын чимээ ямар сайхан сонсогдож байна аа!
Тэнгэрт од түгээд, ямар үзэсгэлэнтэй/гайхалтай харагдаж байна аа!

The chirping of the birds sounds really beautiful.
How beautiful is the sound of the river!
The stars are spread in the sky and how beautiful/amazing they look!

Тоглоом — Games

Шатар тоглох — Playing chess

Шатрын хөлөг	Chessboard
Шатрын нүд	Chessboard squares
Хүү	Pawn
Морь	Knight
Тэмээ	Bishop
Тэрэг	Rook/castle
Ноён	King
Бэрс	Queen
Цод	Checkmate by pawn
Дуг	Checkmate by bishop
Шаг	Checkmate can remove a king, but it can escape
Мад	Checkmate, no way to escape
Шатар өрөх	To set up chess
Хүүг нүүх	To move a pawn
Ноёноор хүүг идэх	To remove a pawn by a king
Ташуулдаж нүүх	To move diagonally
Өрөөлдөж нүүх	To move square way (knight)
Хажуу тийшээ нүүх	To move horizontally
Чигээрээ нүүх	To move vertically
Мадлах/мад тавих	To block a king
Хожих/хожигдох	To win/lose
Цаг эхлүүлэх/зогсоох	To start/stop time

Даам тоглох — Playing checkers

Хар/цагаан даам	Black/white checkers
Даамны хөлөг	Checkers board

Урд эгнээ	Front row
Хойд эгнээ	Back row
Даам нүүх	To move checkers
Урагшаа чигээрээ нүүх	To move forward in a straight direction
Ташуу нүүх	To move forward in a zigzag direction
Идэх	To remove
Давж нүүх	To move by jumping over

Хөзөр тоглох — Playing cards

Гил	Spades
Цэцэг	Clubs
Дөрвөлжин	Diamonds
Бундан	Hearts
Гилийн тамга	Ace of spades
Гилийн туг	2 of spades
Гилийн дадар	3 of spades
Гилийн ноён	King of spades
Гилийн хатан	Queen of spades
Гилийн боол	Jack of spades
Гилийн 10	10 of spades
Гилийн 9	9 of spades
Гилийн 8	8 of spades
Гилийн 7	7 of spades
Гилийн 6	6 of spades
Гилийн 5	5 of spades
Гилийн 4	4 of spades
Хар хүн	Black joker
Улаан хүн	Red joker
Багц хөзөр	Pack of cards
Мод	Deck of cards

Газрын моднууд	Pile of cards
Гарт байгаа моднууд	Cards that a player is holding in his hands
Тоглогч	Player
Ажил хийж байгаа хүн	Dealer
Тоглоом тоглох дараалал	Order of playing
Тоглоомын дүрэм	Rules of a game

***** *****

Хөзөр тоглох	To play cards
Хөзөрдөх	To play cards
Ажил хийх	To serve cards
Хөзрөө холих	To shuffle the cards
Хөзрөө тараах	To hand out the cards
Хөзрөө хуваах	To divide the cards
Хөзрөө давхарлаж тавих	To pile the cards
Газраас мод авах	To get a card from the pile
Хөзөр гаргах	To reveal cards
Хөзөр сугалах	To draw cards
Хөзрөө хаях	To discard one's cards
Хөзрөө үхүүлэх	To discard one's cards
Том хөзрөөр жижиг хөзрийг идэх	To beat a lower card by using a higher card
Хөзрөө унтуулах	To put one's winning cards aside
Хөзрөө ялгах	To sort one's cards out
Ээлжлэх	To take turns
Хөзрөө сөхөх	To make one's card face up
Хөзрөө доош харуулж тавих	To make one's card face down
Тоглоомонд хожих	To win a game
Тоглоомонд хожигдох	To lose a game
Тоглоомоос хасагдах	To be out of a game
Хожигдсон хүн шийтгүүлэх	Loser to be punished

Өнжих	To skip
Хөзөр дарах	To place a higher card on top of a lower card
Хөзөр ухуулах	To get more cards from a pile of cards on a table as a punishment

Шагай няслах — **Flicking ankle-bones game**

Хонь буух	To throw sheep
Ямаа буух	To throw goats
Тэмээ буух	To throw camels
Морь буух	To throw horses
Онх буух	Ankle-bone to be landed on pointed side

***** *****

Шагайгаа орхих	To throw ankle-bones
Дөрвөн бэрх буух	Four ankle-bones to land four different ways
Шагай няслах	To flick same ankle-bones
Хожих	To win
Хожигдох	To lose

Шагайгаар тоглож болох бусад тоглоом — **Other games can be played by using ankle-bones**

Морь уралдуулах	Horse racing
Шагай шүүрч тоглох	Picking ankle-bones
Шагай таалцаж тоглох	Guessing ankle-bones
Мэлхий өрөх	Making a turtle image

Үзвэр үйлчилгээ — Entertainment

Кино театр — Cinema

Кино театрын танхим	Cinema hall
Кино театрын дэлгэц	Cinema screen
Үзэгчдийн суудал	Audiences' seats
Хадмал орчуулгатай кино	Movie with subtitles
Богино хэмжээний кино	Short film
Бүрэн хэмжээний кино	Full movie
Уран сайхны кино	Movie
Баримтат кино	Documentary film
Уран зөгнөлт кино	Fantasy movie
Аймшгийн кино	Horror movie
Хүүхдийн кино	Children's movie
Киноны нэр	Movie name
Кино зохиол	Movie script
Кино зохиолч	Movie writer
Кино шүүмжлэгч	Film critic
Киноны агуулга	Movie content
Киноны утга санаа	Meaning of a movie
Гол дүр	Main character
Туслах дүр	Supporting role
Эсрэг талын дүр	Negative role
Киноны олны хэсэг	Movie crowd
Үзэгч	Audience
*****	*****
Киноны тасалбар/билет авах	To buy a movie ticket
Киноны билет захиалах	To order a movie ticket

Кино үзэх	To watch a movie
Кино эхлэх	Movie to start
Кино дуусах	Movie to end
Шинэ киноны нээлт болох	Opening ceremony for a new movie to take place
Шинэ киног дэлгэцэнд гаргах	To release a new movie on a screen
Киноны гол дүрд тоглох	To play a main role in a movie
Кино зураг авах	To do filming
Кино хүмүүст таалагдах	People to like a movie
Кино сонирхолтой байх	Movie to be interesting
Кино уйтгартай байх	Movie to be boring
Гунигтай кино үзэх	To watch a sad movie
Хөгжилтэй кино үзэх	To watch a fun movie
Инээдтэй кино үзэх	To watch a funny movie
Кино хэр байв?	How was the movie?
Кино ямар санагдав?	How do you feel about the movie?
Сайхан кино байна.	It is a nice movie.
Кино сонирхолтой байлаа.	The movie was interesting.

Музей — **Museum**

Монголын үндэсний түүхийн музей	Mongolian National History Museum
Монголын байгалийн түүхийн музей	Mongolian Natural History Museum
Монголын дүрслэх урлагийн музей	Mongolian Fine Arts Mu-seum
Улаанбаатар хотын музей	Ulaanbaatar City Museum

Орчин үеийн урлагийн музей	Modern Arts Museum
Чингис хаан үндэсний музей	Chingis Khaan National Museum
Чойжин ламын сүм музей	Choijin Lama Temple Museum
Богд хааны ордон музей	Bogd Khan's Palace Museum
Занабазарын нэрэмжит дүрслэх урлагийн музей	Zanabazar Fine Arts Museum
Монгол цагдаагийн музей	Mongolian Police Museum
Монгол цэргийн музей	Mongolian Military Museum
Улс төрийн хилс хэрэгт хэлмэгдэгсдийн дурсгалын музей	Memorial Museum of Those Accused in False Political Cases
Оюун ухааны олон улсын музей	International Museum of Intelligence
Монголын угсаатны зүйн гэр музей	Mongolian Ethnographic Ger Museum
*****	*****
Музей үзэх	To visit a museum
Үзмэр үзэх	To look at exhibits
Үзмэрийг шилэн хоргонд байршуулах	To place exhibits in glass boxes
Үзмэрийг сэргээн засах	To restore exhibits
Үзмэрт бүү гар хүр.	Do not touch exhibits.
Шилэнд бүү гар хүр.	Do not touch the glass.
Зураг авахыг хориглоно.	Photography is prohibited.
Видео бичлэг хийхийг хориглоно.	Video recording is prohibited.
Юм идэж, уухыг хориглоно.	Eating and drinking is prohibited.

Театр	Theatre
Дуурийн театр	Opera theatre
Дуурь бүжгийн театр	Opera and ballet theatre
Драмын театр	Drama theatre
Хүүхэлдэйн театр	Puppet theatre
Театрын тайз	Theatre stage
Үзэгчдийн суудал	Audiences' seats
Драмын жүжигчин	Drama actor
Балетын бүжигчин	Ballet dancer
Дуурийн дуучин	Opera singer
Хөгжимчин	Musician
Найрал хөгжим	Orchestral music
Жүжгийн зохиолч	Play writer
Найруулагч	Director
Удирдаач	Leader
Үзэгч	Audience
*****	*****
Дуурь тоглох	To perform an opera
Жүжиг тоглох	To perform acting
Бүжгэн жүжиг тоглох	To play a ballet
Концерт тоглох	To play a concert
Концерт үзэх	To watch a concert
Жүжиг үзэх	To watch a play
Дуурь үзэх	To watch an opera
Балет үзэх	To watch a ballet
Өлгүүрт хувцсаа өлгүүлэх	To give one's clothes to be hung on hangers
Хонх дуугарах	Bell to ring
Хөшиг нээгдэх	Curtain to be opened
Хөшиг хаагдах	Curtain to be closed

Жүжиг завсарлах	To have an intermission during a play
Театрын суудал дүүрэх	Theatre seats to be filled up
Урд эгнээнд суух	To sit in the front row
Дунд эгнээнд суух	To sit in the middle row
Арын эгнээнд суух	To sit in the back row
20-р эгнээний 10-р суудалд суух	To sit in seat #10 on row #20
Үзэгчид алга таших	Audiences to clap hands

Концерт **Concert**

Уртын дууны концерт	Long song concert
Ардын дууны концерт	Folk song concert
Нийтийн дууны концерт	Public song concert
Найрал дууны концерт	Vocalist concert
Сонгодог хөгжмийн концерт	Classic music concert
Ардын хөгжмийн концерт	Folk music concert
Жааз хөгжмийн концерт	Jazz concert
Цөөхүүл хөгжмийн концерт	Minor music concert

***** *****

Дуу дуулах	To sing a song
Хослон дуулах	To do duet singing
Амандаа дуу аялах	To hum a song
Бүдүүн/аргил хоолойгоор дуулах	To sing bass
Нарийн/сопран хоолойгоор дуулах	To sing soprano
Солгой хоолойгоор дуулах	To sing out of tune
Уянгалаг хоолойтой хүн	Person with sweet voice
Намуухан хоолойтой хүн	Person with low voice
Хүчтэй хоолойтой хүн	Person with strong voice

Цангинасан хоолойтой хүн	Person with clear voice
Цээл хоолойтой хүн	Person with tenor
Сөөнгө хоолойтой хүн	Person with hoarse voice
Гоцлол дуучин/хөгжимчин	Solo singer/musician
Дууны ая зохиох	To compose a song melody
Дууны үг зохиох	To write song lyrics
Хөгжим тоглох	To play music
Бүжиглэх	To dance
Үндэсний бүжиг бүжиглэх	To dance folk dance
Вальс бүжиглэх	To dance waltz
Фокстрот бүжиглэх	To dance foxtrot

Хөгжмийн зэмсгүүд — Musical instruments

Чавхдаст хөгжим	Stringed instruments
Босоо ятга	Harp
Банзан гитар	Acoustic guitar
Цахилгаан гитар	Electric guitar
Аргил гитар	Bass guitar
Хийл	Violin
Морин хийл	Cello
Даралтат хөгжим	Keyboard instrument
Төгөлдөр хуур	Piano
Үлээвэр хөгжмүүд	Wind instruments
Бүрээ	Trumpet
Их бүрээ	Tuba
Эвэр бүрээ	French horn
Татдаг бүрээ	Trombone
Лимбэ	Flute
Бишгүүр	Clarinet
Саксофон	Saxophone
Цохилуур хөгжим	Percussion instruments
Бөмбөр	Drum
Яруу хэнгэрэг	Kettledrum

Харанга	Gong
Цан	Cymbals
Шагшуур хонх	Sleigh bells
<u>Ардын хөгжмийн зэмсэг</u>	<u>Traditional instruments</u>
Морин хуур	Horse fiddle
Шанз	Three-stringed plucked musical instrument
Баян хуур	Accordion
Аман хуур	Mouth organ
Ятга	Psaltery
Мандолин	Mandolin
Хөөрөгт цуур	Bagpipes
Банжо	Banjo
*****	*****
Хөгжмийн нот	Musical notes
Хөгжмийн хэмнэл	Music rhythm
Хөгжмийн зохиолч	Music composer
Хөгжмийн удирдаач	Music conductor
Хөгжимчин	Musician
Гитарчин	Guitarist
Бүрээчин	Trumpeter
Бөмбөрчин	Drummer
Төгөлдөр хуурч	Pianist
Хийлч	Violinist
Ая зохиох	To compose melody/music
Найрал хөгжим удирдах	To conduct an orchestra
Хөгжим тоглох/дарах	To play music
Хөгжим хөглөх	To tune a musical instrument
Хөгжим сонсох	To listen to music
Хөгжим тоглож сурах	To learn to play a musical instrument
Хөгжмийн бичлэг хийх	To record music

Телевиз/зурагт	Television
Мэдээ	News
Тойм мэдээ	News overview
Шуурхай мэдээ	Breaking news
Спортын мэдээ	Sport news
Цаг агаарын мэдээ	Weather forecast
Баримтат кино	Documentary film
Түүхэн кино	Historical film
Уран сайхны кино	Movie
Инээдмийн кино	Comedy
Хүүхэлдэйн кино	Cartoon
Олон ангит кино	TV series
Адал явдалт кино	Adventure movie
Детектив кино	Detective movie
Аймшгийн кино	Horror movie
Уран зөгнөлт кино	Fiction movie
Кино наадам	Film festival
Кино од	Movie star
Жүжигчин	Actor/actress
Гол дүр	Main character
Туслах дүр	Supporting role
Зурагтын нэвтрүүлэг	TV broadcast
Нэвтрүүлэх	To broadcast
Шууд нэвтрүүлэг	Live broadcast
Нэвтрүүлэгч	Broadcaster
Нэвтрүүлгийн зочин	Host of a broadcast
Нэвтрүүлгийн оролцогч	Participant of a program
Зурагтын хөтөлбөр	TV guide
Хөтлөгч	Presenter
Үзэгч	Audience
Ярилцлага хийх	To do an interview
Яриа авах	To interview

Шоу	Show
Сурталчилгаа/реклам	Advertisement
Өнгөт телевиз	Colour TV
Хар, цагаан зурагт	Black and white TV
Дэлгэц	Screen
14 инчийн зурагт	14 inch TV
Хавтгай дэлгэц	Flat screen
Суваг	Channel
Зурагтын удирдлага	TV remote control
Зурагтын тавиур	TV stand
Антен	Antenna
Зурагт засвар	TV repair place
Телевизийн цамхаг	TV tower

***** *****

Телевизээр гарах	To be on TV
Зурагтаар кино гарах	Movie to be released on TV
Кинонд ...-ийн тухай гарах	Movie is about ...
Зурагтын нэвтрүүлэг үзэх	To watch a TV broadcast
Суваг солих	To change channels
Нэвтрүүлэг ухрааж үзэх	To rewind a program and watch it
Нэвтрүүлэг гүйлгэж үзэх	To scroll through a program
Нэвтрүүлэг зогсоох	To pause a program
Зурагтын дууг чангалах	To turn up the TV volume
Зурагтын дууг намдуулах	To turn down the TV volume
Хүүхэд дэлгэцийн хамааралтай болох	Child to be dependent on a screen
Эцэг эхчүүд хүүхдүүддээ хяналт тавих	Parents to control their children
Зурагтын суурь хураамж/нэмэлт төлбөр төлөх	To pay basic/additional charges for TV

Шашин шүтлэг — Religion

Буддын шашин	Buddhism
Бөө мөргөл	Shamanism
Лалын шашин	Islam
Католик шашин	Catholicism
Христ итгэл	Christianity
Протестантын шашин	Protestantism

Буддын шашин — Buddhism

Санваартан	Priest
Лам/хувраг/гэлэн	Monk
Гавж	High rank monk
Гэвш	Low rank monk
Гэлэнмаа	Female monk
Гэгээнтэн	Saint
Далай лам	Dalai lama
Хамба лам	Pope
Шавь	Disciple
Даянч лам	Monk who practices meditation
Зурхайч лам	Astrology lama
Бурханч лам	Monk who makes Buddhist images
Тахилч лам	Monk who is in charge of sacrificial offerings
Маарамба	Monk who is a doctor
Хувилгаан	Reincarnation
Сүсэгтэн	Buddhist believer
Суварга	Stupa
Сүм	Temple

Дуган	Monastery
Хийд	Lamasery
Дацан	Monk school
Чойрын дацан	Philosophy school
Мамба дацан	Medical school
Зурхайн дацан	Astrology school
*****	*****
Хөх хадаг зүүх	To tie a blue scarf to something to honour
Цагаан хадаг залах	To place a white scarf to honour
Шашны зан үйл хийх	To perform religious rituals
Буддын шашин дэлгэрэх	Buddhism to be spread
Бурханд итгэх	To believe in god
Бурханд мөргөх	To worship god
Сургаал айлдах	To teach teachings
Бясалгал хийх	To do meditation
Мацаг барих	To fast
Гэгээрэлд хүрэх	To achieve enlightenment
Буян үйлдэх	To do good deeds
Буян хураах	To acquire good merit
Гэм нүгэл үйлдэх	To sin
Арц, хүж уугиулах	To burn juniper and incense
Цацал өргөх	To sprinkle milk as an offering
Цайны дээж өргөх	To sprinkle a bit of milk tea as an offering
Даллага авхуулах	To have a monk to call good luck for oneself
Маани унших	To say blessing spells

Сахил хүртэх	To take vows as a monk
Зул асаах	To light an oil lamp
Хүрд эргүүлэх	To turn a prayer-wheel
Өргөл өргөх	To offer offerings
Сөгдөж мөргөх	To kneel down and worship
Юмыг тахин шүтэх	To idolize things
Нүглээ наманчлах	To confess one's sin
Адис хүртэх	To be blessed
Засал хийх	To do a spiritual healing
Залбирах	To pray
Сүсэгтнийг адислах	To bless a believer
Чулуугаар мэргэлэх	To do divination by stones
Зоосоор мэргэлэх	To do divination by coins
Алганы хээгээр мэргэлэх	To do divination by palm prints
Эрих татаж мэргэлэх	To do divination by beads
Мухарт сүсэгт автах	To believe in superstition
Уул, овоо тахих	To worship and offer offerings to mountains and rock piles
Дахин төрөх	To be born again
Диваажинд очих	To go to paradise
Тамд унах	To fall into hell
Хойд нас/урьд нас	Next life/previous existence
Оршуулгын газар	Cemetery
Оршуулгын зан үйл хийх	To do a funeral ritual
Нас барсан хүнийг оршуулах/хөдөөлүүлэх	To bury a dead person
Нас барсан хүний хойноос гашуудах	To mourn for a dead person
Цогцсыг чандарлах	To cremate a dead body
Шарилыг занданшуулах	To mummify a corpse

Бөө мөргөл	**Shamanism**
Бөө	Shaman (general term)
Зайран	Male shaman
Удган	Female shaman
Онго(н)	Shamanist spirit
Лус	Water spirit
Савдаг	Local genius
Сүлд	Genius
Сахиус	Guardian spirit
Шүтээн	Idol
Хэнгэрэг	Drum
Төмөр толь	Metal mirror
Даавуун/арьсан хаалт	Cotton/leader mask
*****	*****
Хэнгэрэг дэлдэх	To hit a drum
Бөө бөөлөх	Shaman to do rituals
Бөө тангараг өргөх	Shaman to take an oath
Сахиус залах	To invite a guardian spirit
Гэртээ бөө залах	To invite a shaman home
Тэнгэрийн таалал хүртэх	To be pleased by sky/god
Онгод дуудах	To bring down spirits
Онгод тахих	To worship spirits
Гал тахих	To worship fire
Ширэглэх	To purify by fire
Тэнгэрт даатгуулах	To go under sky's/god's protection
Хараал хийх	To do a curse
Ад чөтгөр/шулам хөөх	To cast out devils/witches
Онгодыг биедээ дуудан оруулах	To call and invite spirits in himself/herself

Христ итгэл	**Christianity**
Бурхан	God
Ертөнцийн эзэн	Lord of the universe
Эзэн	Lord
Есүс Христ	Jesus Christ
Ариун сүнс	Holy spirit
Ер бусын элч	Angel
Номлогч	Preacher
Сургаал	Teaching
Ариун Библи	Holy Bible
1 дүгээр бүлэг	Chapter 1
1 дүгээр эшлэл	Verse 1
Цуглаан/чуулган	Church (gathering)
Сүм	Church
Бүтээл	Creation
Бүтээгч	Creator
Итгэл	Faith
Итгэгч	Believer
Аврал	Salvation
Аврагч	Saviour
Дагалдагч	Follower
Христчин	Christian
Итгэл найдвар	Hope
Сатан (муу ёрын сүнс)	Satan
Мөнхийн амь	Eternal life
Амар тайван/амгалан	Peace/peaceful
Ивээл	Blessing
Хайр энэрэл	Mercy
Өршөөл нигүүлсэл	Grace
Шийтгэл	Punishment
Шүүгч	Judge
Шүүлтийн өдөр	Judgment day

*****	*****
Дэлхий ертөнцийг бүтээх	To create the world and universe
Бурхнаас тусламж гуйх	To ask God for help
Залбирах	To pray
Эзэнд итгэх	To trust/believe in the Lord
Есүсийг дагах	To follow Jesus
Сайн мэдээ тараах	To spread the good news
Магтан дуу дуулах	To sing a praise song
Гэрчлэл ярих	To give a testimony
Загалмайд цовдлуулах	To be crucified on the cross
Дахин амилах	To be resurrected
Гэм нүглээ хүлээн зөвшөөрөх/наманчлах	To confess one's sin
Усан баталгаа хийлгэх	To have baptism
Өргөл өргөх	To offer offerings
Баяр хөөрийг мэдрэх	To feel joy
Амар амгаланг мэдрэх	To feel peace
Ямар нэг юманд найдах	To hope for something
Хууль биелүүлэх	To fulfil the laws
Хүмүүст ивээл хайраа үзүүлэх	To bless people
Хүмүүсийг уучлах/өршөөх	To forgive people
Хүмүүсийг шийтгэх	To punish people
Хүмүүсийг хайрлах	To love people
Хүмүүсийг аврах	To save people
Хүмүүсийг шүүх	To judge people
Амиа золиослох	To sacrifice one's life
Мөнхийн хаант улсад очих	To go to the eternal kingdom
Гэм нүгэл үйлдэх	To sin
Хүмүүсийг уруу татах	To tempt people
Тамд унах	To fall into the hell

Банк, санхүү	Bank and Finance
Зах зээлийн эдийн засаг	Market economy
Худалдаа/наймаа	Commerce
Ашгийн байгууллага	Profit organisation
Ашгийн бус байгууллага	Non-profit organisation
Төрийн байгууллага	Governmental organisation
Төрийн бус байгууллага	NGO
Эд хөрөнгө	Property
Үл хөдлөх хөрөнгө	Non-moving properties
Хөрөнгө оруулагч	Investor
Үнэт цаас	Bond
Хувьцаа	Shares
Татвар	Tax
Санхүүгийн тайлан	Financial report
Нягтлан (бодогч)	Accountant
Цалин	Salary
Орлого	Income
Зарлага	Expenses
Ашиг(тай)	Profit(ful)
Хөрөнгө оруулах	To invest
Компани байгуулах	To establish a company
Компани татан буулгах	To dissolve a company
Гэрээ байгуулах	To make a contract
Үйл ажиллагаа явуулах	To operate
Даатгалд хамрагдах	To get an insurance
Амь насны даатгал хийлгэх	To pay for a life insurance
Орон байрны даатгал	House insurance
Машины даатгал	Car insurance
Эрүүл мэндийн даатгал	Health insurance
Нийгмийн даатгал	Social insurance

Банк	**Bank**
Теллер	Teller
Данс эзэмшигч	Account holder
Кредит/зээлийн карт	Credit card
Дебит карт	Debit card
Орлогын мэдүүлэг	Deposit slip
Зарлагын мэдүүлэг	Withdrawal slip
Нууц үг	Password
Хадгаламж	Savings
Хадгаламжийн хүү	Interest of savings
Хадгаламжийн дэвтэр	Bankbook
Төлбөр	Payment
Төлбөрийн баримт	Receipt
Зээлийн хүү	Interest of a loan
Банк хоорондын шилжүүлэг	Transfers between banks
Данс нээх/хаах	To open/close an account
Гүйлгээ хийх	To do a transaction
Мөнгө шилжүүлэх	To transfer money
Чек бичих	To write a check
Гарын үсэг зурах	To sign
*****	*****
Бэлэн мөнгө	Cash money
Хариулт мөнгө	Change
Цаасан мөнгө/дэвсгэрт	Note
100-тын дэвсгэрт	"100" note
Задгай мөнгө	Small change
Бүхэл мөнгө	Big notes
Зоос	Coin
Валют	Currency
Мөнгө солиулах	To exchange money
Барьцаа	Guarantee

Ломбард (Барьцаалан зээлдүүлэх газар)	Pawnshop
Валютын ханш өсөх/буурах	Exchange rate to be increased/decreased
Хуримтлал бий болгох	To start saving money
Хадгаламжийн хугацаа дуусах	Deposit period to be expired
Хадгаламжаа сунгуулах	To extend one's saving's period
Орлогын мэдүүлэг бөглөх	To fill out a deposit slip
Зарлагын мэдүүлэг бөглөх	To fill out a withdrawal slip
Мөнгө зээлэх	To borrow money
Мөнгө зээлүүлэх	To lend money
Зээл авах	To get loans
Зээлээ төлөх	To pay back one's loan
Зээлийн хөнгөлөлтөнд хамрагдах	To have loan concessions
Машин барьцаалж зээл авах	To get a loan by using a car as a guarantee
Мөнгө хэмнэх	To save money
Мөнгө зарах	To spend money
Мөнгө үрэх	To waste money
Мөнгө барих	To control money
Мөнгө олох	To make money
Мөнгө задлах	To change a big note to small notes
Өрөнд орох/унах	To fall into debt
Сугалаа сугалах	To draw a lottery
Сугалаанд хожих	To win a lottery
НӨАТ (Нэмэгдсэн Өртгийн Албан Татвар) төлөх	To pay the VAT (Value Added Tax)
10 дугаартай үйлчлүүлэгч 3 дугаар цонхонд очно уу.	Customer number 10, please go to window number 3.

Улс төр, засаг захиргааны нэгж

Politics and Administration Units

Улс төртэй холбоотой үг хэллэг

Words and expression related to politics

Ерөнхийлөгч	President
Ерөнхий сайд	Prime Minister
Шадар сайд	Deputy Premier
Улсын их хурлын дарга	Chairman of the State Parliament
Улсын их хурал	State Parliament
Засгийн газар	Government
Улсын их хурлын гишүүн	Parliament member
Засгийн газрын гишүүн	Government member
Улсын дээд шүүх	State Supreme Court
Аймаг, нийслэлийн шүүх	Province and capital court
Сум дундын, дүүргийн шүүх	Village and district court
Шүүгч	Judge
Үндсэн хуулийн цэц	Constitutional Court
Хууль тогтоох засаглал	Legislative governance
Гүйцэтгэх засаглал	Executive governance
Шүүх засаглал	Judiciary governance
Нутгийн удирдлага	Local administration
Төрийн алба	Civil service
Төрийн алба хаагч	Civil service staff
Төрийн байгууллага	Government organization
Улс төрийн нам	Political party
Үндсэн хууль	Constitution Law
Улс төр	Politics
Улс төрч	Politician
Төрийн бодлого	State policy
Улс төрийн нам	Political party

Монгол Ардын Нам (МАН)	Mongolian People's Party
Ардчилсан Нам (АН)	Democratic Party
Намд гишүүнээр элсэх	To become a party member
Иргэний нийгмийн байгууллага	Civil society organization
Төрийн бус байгууллага	Non-governmental organization
Мэргэжлийн холбоо	Professional association
Үйлдвэрчний эвлэл	Trade Union
Шашны байгууллагууд	Religious institutions
Ашиг сонирхол нэгт бүлэг, хөдөлгөөнүүд	Interest groups and movements

Яамд **Ministries**

Гадаад харилцааны яам	Ministry of Foreign Affairs
Сангийн яам	Ministry of Finance
Хууль зүй, дотоод хэргийн яам	Ministry of Justice and Internal Affairs
Байгаль орчин, аялал жуулчлалын яам	Ministry of Environment and Tourism
Батлан хамгаалах яам	Ministry of Defence
Боловсрол, соёл, шинжлэх ухааны яам	Ministry of Education, Culture and Science
Зам, тээвэр, барилга, хот байгуулалтын яам	Ministry of Road, Logistics, Construction and Urban Development
Нийгмийн хамгаалал, хөдөлмөрийн яам	Ministry of Social Security and Labour
Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн яам	Ministry of Food, Agriculture and Light Industry
Эрдэс баялаг, эрчим хүчний яам	Ministry of Mineral and Energy

Эрүүл мэндийн яам	Ministry of Health
Эрүүл мэндийн сайд	Minister of Health

Засаг захиргааны нэгжтэй холбоотой үг хэллэг — **Words and phrases related to administration units**

21 аймаг	21 aimags (provinces)
330 сум	330 sums (villages)
1613 баг	1613 bags (the smallest units)
Нийслэл	Capital
9 дүүрэг	9 districts
152 хороо	152 subdistricts
Аймгийн засаг дарга	Province governor
Сумын засаг дарга	Village governor
Багийн засаг дарга	Bag governor
Нийслэлийн засаг дарга	Capital city governor
Дүүргийн засаг дарга	District governor
Хорооны засаг дарга	Subdistrict governor
Аймгийн Иргэдийн төлөөлөгчдийн хурал	Province Citizens' Representatives Meeting
Сумын Иргэдийн төлөөлөгчдийн хурал	Village Citizens' Representatives Meeting
Нийслэлийн Иргэдийн төлөөлөгчдийн хурал	Capital City Citizens' Representatives Meeting
Дүүргийн Иргэдийн төлөөлөгчдийн хурал	District Citizens' Representatives Meeting
Хорооны Иргэдийн төлөөлөгчдийн хурал	Subdistrict Citizens' Representatives Meeting
Багийн Иргэдийн төлөөлөгчдийн хурал	Bag Citizens' Representatives Meeting

Нийслэлийн засаг даргын тамгын газар	Capital City Governor's Office
Дүүргийн засаг даргын тамгын газар	District Governor's Office

Сонгуультай холбоотой үг хэллэг / Words and phrases related to elections

Сонгогч	Voter
Энгийн ард иргэд	Ordinary people
Ерөнхийлөгчийн сонгууль	Presidential election
Улсын их хурлын сонгууль	Parliament election
Орон нутгийн сонгууль	Local election
Сонгуульд нэр дэвшигч	Election candidate
Сонгуульд өрсөлдөх	To compete in an election
Сонгуулийн сурталчилгаа/компанит ажил явуулах	To conduct an election campaign
Ээлжит/ээлжит бус сонгууль явуулах	To conduct a regular/non-regular election
Нөхөн сонгууль явуулах	To conduct by-election
Дахин сонгууль явуулах	To conduct re-election
Сонгуульд ялах	To win an election
Сонгуульд ялагдах	To lose an election
Сонгуульд санал өгөх	To vote in an election
Сонгогчдыг бүртгэх	To register voters
Хурууны хээ уншуулах	Fingerprints to be scanned
Санал хураах байр	Polling Station
Санал тоолох	To count votes
Сонгуулийн дүнг мэдээлэх	To report election results
Сонгуулийн дүнг хүчингүйд тооцох	To invalidate an election result
Сонгогчдын ирц бүрдэх	Number of voters to reach the minimum limit

Их сургууль/ Дунд сургууль — University/ Secondary School

Сургуулийн өмнөх боловсрол	Preschool education
Анхан шатны боловсрол	Primary education
Дунд шатны боловсрол	Secondary education
Дээд шатны боловсрол	Higher education
Ерөнхий боловсролын сургууль	General educational school
Их/дээд сургууль	University
Мэргэжил, үйлдвэр сургалтын коллеж	Vocational training college

Боловсон хүчин — Personnel

Захирал	Director
Хичээлийн эрхлэгч	Head of a course
Тэнхимийн эрхлэгч	Head of a department
Сургуулийн эмч	School doctor
Нийгмийн ажилтан	Social worker
Хэлний багш	Language teacher
Биеийн тамирын багш	Physical education teacher
Мэргэжлийн хичээлийн багш	Professional courses teacher
Гэрийн багш	Tutor
Сургуулийн сурагч	School pupil
Их сургуулийн оюутан	University student
Шавь	Student (of a teacher)
Жижүүр	Doorman
Үйлчлэгч/цэвэрлэгч	Cleaner
Манаач	Watchman

Сургуулийн анги, танхим	Schoolrooms
Анги	Classroom
Танхим	Cabinet
Коридор	Corridor
Биеийн тамирын заал	Sports hall
Биеийн тамирын талбай	Sports field
Сургуулийн цайны газар	School cafeteria
Ариун цэврийн өрөө	Restroom
Бие засах газар/нoль	Toilet
Сургуулийн автобус	School bus

Хичээлийн хэрэгсэл	School supplies
Самбар	Chalkboard
Шохой	Chalk
Сандал	Chair
Ширээ	Table
Ном	Book
Сурах бичиг	Textbook
Сургалтын материал	Teaching materials
Бичгийн цаас	A4 paper
Дэвтэр	Notebook
Үзэг	Ink pen
Харандаа	Pencil
Бал	Ballpoint pen
Баллуур	Eraser
Шугам	Ruler
Компьютер	Computer
Принтер	Printer

Тэмдэг нэр	Adjectives
Боловсролтой	Educated

Сахилга баттай	Disciplined
Сахилгагүй	Undisciplined
Мэрийлттэй/хичээнгүй	Diligent
Залхуу	Lazy
Ухаантай	Smart
Тэнэг	Stupid
Нямбай	Neat
Замбараагүй	Messy
Тэвчээртэй	Patient
Тэвчээргүй	Impatient

Үг хэллэг	**Phrases**
Захирлаар томилогдох	To be appointed as a director
Захирлаар ажиллах	To work as a director
Боловсрол олгох	To impart an education
Боловсрол эзэмших	To get an education
Элсэлтийн шалтгалт өгөх	To take an entry exam
Сургуульд (элсэн) орох	To enter a school
Диплом авах	To get a diploma
Боловсролын үнэмлэх авах	To get a certificate of an education
Дүн тавих	To grade
Докторын зэрэг хамгаалах	To pursue a PhD
Магистрын зэрэг ...	... master's degree
Бакалаврын зэрэг ...	... bachelor's degree
Дүрэмт хувцас өмсөх	To wear a uniform
Мэргэжил эзэмших	To acquire a profession
Мэргэжил олгох	To impart a profession
Төгсөлтийн баяр тэмдэглэх	To celebrate a graduation ceremony
Хичээлийн жил эхлэх	School year to start
Улирал/семестр дуусах	Semester to end

Хичээлийн хуваарь гаргах	To make a lesson schedule
Сургалтын хөтөлбөр боловсруулах	To develop a curriculum
Сургалтын агуулга	Content of training
Хичээл хийх	To do a lesson
Хичээлээ давтах	To review one's lesson
Гэрийн даалгавар хийх	To do homework
Лекцэнд суух	To attend a lecture
Семинарт суух	To attend a seminar
Сургалтанд хамрагдах	To attend a training
Хичээлээ таслах	To miss one's lesson
Хичээлээсээ хоцрох	To be late for one's lesson
Сурлага муудах/дээшлэх	Study to go bad/get better
Оюутан шалгалт өгөх	Student to take an exam
Багш шалгалт авах	Teacher to give an exam
Аман шалгалт өгөх	To take an oral exam
Бичгийн шалгалт өгөх	To take a writing exam
Явцын шалгалт өгөх	To take a progress exam
Жилийн эцсийн шалгалт ...	... end of year exam
Төгсөх шалгалт өгөх	To take a final exam
Уншиж сурах	To learn how to read
Бичиж сурах	To learn how to write
Тоолж сурах	To learn how to count
Оюутнуудад хичээл заах	To teach a lesson to students
Хичээл дуусах/тарах	Lesson to be finished

Хүүхдээ сургуульд нь хүргэж өгөх	To take one's child to his/her school
Хүүхдээ сургуулиас нь очиж авах	To pick up one's child from his/her school
Эцэг эхийн хуралд суух	To attend a parent meeting
Дотуур байранд амьдрах	To live in a dormitory
Өдөр өнжүүлэхэд явах	To attend day care

*****	*****
Чи аль сургуульд сурдаг вэ?	Which school do you study in?
Чи хэддүгээр ангид сурдаг вэ?	What grade do you study in?
Хичээл чинь хэдэн цагт ордог/эхэлдэг вэ?	What time does your lesson start?
Хичээл чинь хэдэн цагт тардаг/дуусдаг вэ?	What time does your lesson finish?
Зуны амралт чинь хэзээ эхэлдэг вэ?	When does your summer vacation start?
Хичээлээ сайн хий.	Do your lessons well.
Хичээлээ сайн давт.	Review your lessons well.
Хичээлээ битгий таслаарай.	Please don't miss your classes.
Хичээлээсээ битгий хоцроорой.	Please don't be late for your classes.
Хоцорсон хичээлээ нөхөж бичиж аваарай.	Please catch up on the lessons you missed.
Хичээлийн хуваарь чинь хаана байна (вэ)?	Where is your class schedule?
Цүнхнээсээ дэвтэр, номоо гаргаарай.	Take your notebook and book out of your bag.
Номоо нээ/хаа.	Open/close your book.
Дэвтэр, номоо цүнхэндээ хий.	Put your notebooks and books into your bag.
Асуулт байвал гараа өргөөд асуу.	Raise your hand and ask if you have any questions.
Нэг нэгнээсээ хуулж болохгүй шүү.	You can't copy from one another./You can't cheat.

Дэвтэр дээрээ цэвэрхэн бичээрэй.	Write it in your notebook neatly.
Самбараа арчаарай.	Wipe/clean the whiteboard.
Маргааш нээлттэй хичээлтэй шүү.	We will have an open lesson tomorrow.
Маргааш эцэг эхийн хуралтай шүү.	Tomorrow we will have a parent meeting.
Багш аа, би чөлөө авах гэсэн юм.	Teacher, I want to take leave/ to be excused.
Хонх дуугарчихлаа. Бүгдээрээ ангидаа орцгоо.	The bell has just rung. All of you go to your classroom.
Битгий шалтаг тоочоод бай.	Don't make an excuse.
Хичээл дээрээ битгий үймүүлээрэй. Томоотой, чимээгүй суугаарай.	Please don't disturb your lessons. Sit mannerly and quietly.
Хүүхдүүд ээ! Чимээгүй байгаарай.	Children! Please be quiet.
Суудалдаа суу.	Take your seat.
Битгий дотор гүйгээд бай.	Don't run inside.
Битгий шуугилдаад бай.	Don't make noise.
Битгий хойшоо хараад бай.	Don't look back.
Урагшаа хар.	Look ahead.
Самбар луу хар.	Look at the whiteboard.
Битгий хоорондоо яриад бай.	Don't talk to each other.
Хүүхдүүд ээ, та нар өнөөдөр хичээлээ маш сайн хийлээ.	Children, you did a great job/lesson today.
Хүүхдүүд ээ, их сайн байна. Би та нараар бахархаж байна.	Children, you are very good. I'm proud of you all.

Хэлний хичээл	Language Lesson
Үсэг	Letter
Эгшиг	Vowel
Гийгүүлэгч	Consonant
Тэмдэг үсэг	Sign
Үе	Syllable
Үг	Word
Үйл үг	Verb
Нэр үг	Noun
Тэмдэг нэр	Adjective
Төлөөний нэр	Pronoun
Дайвар үг	Adverb
Хэл зүй	Grammar
Үг зүй	Morphology
Өгүүлбэр	Sentence
Өгүүлбэр зүй	Syntax
Найруулга зүй	Stylistics
Үгсийн сан	Vocabulary
Нэр үгийн тийн ялгал	Noun cases
Олон тоо	Plural
Ганц тоо	Singular
Үйл үгийн цаг	Verb tenses
Ярианы хэл	Spoken language
Албан бичгийн хэл	Formal written language
Зүйр цэцэн үг	Proverb
Хэлц үг	Idiom
Этгээд үг хэллэг	Slang
Дуудлага	Pronunciation
Асуултын тэмдэг	Question mark
Анхаарлын тэмдэг	Exclamation mark
Цэг	Full stop
Таслал	Comma

Хаалт	Parenthesis
Хариулт	Answer
Давтлага	Review
Жишээ	Example
Завсарлага	Break

Үг хэллэг	**Phrases**
Тоо тоолох	To count numbers
Дасгал хийх	To do an exercise
Хичээл хийх	To do a lesson
Хүүхдэд хичээл заах	To teach a lesson to a child
Хэл сурах	To learn a language
Цээж бичиг хийх	To dictate
Үгийг үеэр таслах	To divide a word into syllables
Багшаас асуулт асуух	To ask a teacher a question
Асуултад хариулах	To answer a question
Шинэ үгээ давтах	To review new words
Бичмэлээр бичих	To write in cursive
Дармалаар бичих	To write in printing
Оюутан шалгалт өгөх	Student to take an exam
Багш шалгалт авах	Teacher to give an exam
Өгүүлбэр цээжлэх	To learn a sentence by heart
Шинэ үгээ тогтоох	To memorize new words
Текст хуулж бичих	To copy a text
Монголоос англи руу орчуулах	To translate from Mongolian into English
Хэл зүй тайлбарлах	To explain a grammar piece
Багштай ярих	To speak/talk with a teacher
Багшид хэлэх	To say to/tell a teacher
Хичээлийн талаар бодох	To think about a lesson
Багшийг ойлгох	To understand a teacher
Багшийг буруу ойлгох	To misunderstand a teacher

Алдаа гаргах	To make a mistake
Алдаагаа засах	To correct one's mistake
Завсарлах	To have a break
*****	*****
Номоо нээгээрэй.	(Please) open your book.
Номоо хаагаарай.	(Please) close your book.
25-р хуудасны 5-р дасгалыг хийгээрэй.	(Please) do Exercise 5 on page 25.
Шинэ үгээ дахин дахин давтаж хэлээрэй.	(Please) repeat the new words again and again.
Намайг дагаад хэлээрэй.	(Please) repeat after me.
Шинэ үгээ цээжлээрэй.	(Please) memorize the new words.
Шинэ үгээ яриандаа хэрэглээрэй.	(Please) use the new words when you speak.
Алдаа гаргахаас битгий айгаарай.	Please don't be afraid of making mistakes.
Зоригтой хэлээрэй.	Please say it confidently.
Чанга хэлээрэй.	Please say it out loud.
Юу гэнэ ээ?	What did you say?/Pardon?
Дахиад удаан хэл дээ.	Can you say it again slowly?
Шинэ үгээ оруулаад өгүүлбэр зохиож хэлээрэй.	Make a sentence including the new words and say it.
Надаас асуулт асуугаарай.	Ask me a question.
Асуултанд хариулаарай.	Answer the question.
Самбар дээр бичсэн өгүүлбэрийг уншаарай.	Read the sentence that is written on the whiteboard.
Дэвтрээ (надад) өг дөө.	Give me your notebook.

Бичсэн өгүүлбэрүүдийг чинь үзье.	Let me see the sentences you have written.
Багш аа, (надад) нэг асуулт байна.	Teacher, I have one question.
Танаас юм асуух гэсэн юм.	I would like to ask you something.
Бие биенээсээ асуулт асууж, хариулаарай.	(Please) ask each other questions and answer them.
"Chair"-ийг монголоор юу гэдэг вэ?	How do you say "chair" in Mongolian?
"Chair"-ийг монголоор "сандал" гэдэг.	Chair is called "сандал" in Mongolian.
"Сүх" гэж юу гэсэн үг вэ?	What does "сүх" mean?
"Сүх" гэж "axe" гэсэн үг.	"Сүх" means an axe.
Зүрх, сэтгэл гэдэг хоёр үг ямар ялгаатай вэ?	What is the difference between зүрх and сэтгэл?
"Зүрх" гэдэг үгийг яаж бичдэг вэ?	How do you spell "зүрх"?
Гэрийн даалгаварт ...	For homework ...
Гэрийн даалгавар юу байсан билээ?	What was the homework?
Гэрийн даалгаварт юу өгсөн билээ?	What was the homework that I gave you?
Гэрийн даалгавраа хийсэн үү?	Did you do your homework?
Гэрийн даалгавраа яагаад хийгээгүй юм бэ?	Why didn't you do your homework?
За, одоо завсарлая.	Okay, let's have a break now.
За, өнөөдрийн хичээл дууслаа.	Okay, today's lesson is over.

Тооны нэр

0 – тэг
1 – нэг
2 – хоёр
3 – гурав
4 – дөрөв
5 – тав
6 – зургаа
7 – долоо
8 – найм
9 – ес
10 – арав
11 – арван нэг
12 – арван хоёр
13 – арван гурав
14 – арван дөрөв
15 – арван тав
16 – арван зургаа
17 – арван долоо
18 – арван найм
19 – арван ес
20 – хорь
30 – гуч
40 – дөч
50 – тавь
60 – жар
70 – дал
80 – ная
90 – ер
100 – зуу
1000 – мянга
10,000 – түм (10 мянга)

Numeral

100,000 – бум (100 мянга)
1,000,000 – сая
10,000,000 – живаа (10 сая)
100,000,000 – дүнчүүр (100 сая)
1,000,000,000 – тэрбум
10^{10} – их тэрбум
10^{11} – наяд
10^{12} – их наяд
10^{13} – маш дэлгэмэл
10^{14} – маш их дэлгэмэл
10^{15} – тунамал
10^{16} – их тунамал
10^{17} – ингүүмэл
10^{18} – их ингүүмэл
10^{19} – хямралгүй
10^{20} – их хямралгүй
10^{21} – ялгаруулагч
10^{22} – их ялгаруулагч
10^{23} – өвөр дээр
10^{24} – их өвөр дээр
10^{25} – хөөн удирдагч
10^{26} – их хөөн удирдагч
10^{27} – хязгаар үзэгдэл
10^{28} – их хязгаар үзэгдэл
10^{29} – шалтгааны зүйл
10^{30} – их шалтгааны зүйл
10^{31} – үзэсгэлэн гэрэлт
10^{32} – их үзэсгэлэн гэрэлт
10^{33} – эрхэт

Тоо хэлэх
(Saying numbers)

25 - хорин тав
95 - ерэн тав
150 - (нэг) зуун тавь
650 - зургаан зуун тавь
300 - гурван зуу
450 - дөрвөн зуун тавь
1500 - (нэг) мянга таван зуу
1750 - мянга долоон зуун тавь
2500 - хоёр мянга таван зуу
7000 - долоон мянга
7500 - долоон мянга таван зуу

111 - (нэг) зуун арван нэг
22 - хорин хоёр
222 - хоёр зуун хорин хоёр
33 - гучин гурав
333 - гурван зуун гучин гурав
1111 - (нэг) мянга нэг зуун арван нэг
2222 - хоёр мянга хоёр зуун хорин хоёр
3333 - гурван мянга гурван зуун гучин гурав
7777 - долоон мянга долоон зуун далан долоо
9999 - есөн мянга есөн зуун ерэн ес

Нэг ном (one book)
Хоёр ном **(two books)**
Гурван ном (3 books)
Дөрвөн ном (4 books)
Таван ном (5 books)
Зургаан ном (6 books)
Долоон ном (7 books)
Найман ном (8 books)
Есөн ном (9 books)
Арван ном (10 books)
Арван нэгэн ном (11 books)
Арван **хоёр** ном (12 books)
Арван гурван ном (13 books)

1896 он **(The year 1896)**
Мянга найман зуун ерэн зургаан он
1965 он
Мянга есөн зуун жаран таван он
1999 он
Мянга есөн зуун ерэн есөн он
2000 он
Хоёр мянган он
2001 он
Хоёр мянга нэг он
2016 он
Хоёр мянга арван зургаан он
2023 он
Хоёр мянга хорин гурван он

Тодорхойгүй тоо	**Indefinite numbers**
Олон	Many
Цөөн	Few
Нэлээн/нэлээд олон	Quite a lot
Хэдэн	Some, several
Үй олон	Multiplicity of
Үй түмэн	Multitude of
Тоо томшгүй	Countless
Тоогүй олон	Innumerable
Мянга мянган	Thousands of
Сая сая	Millions of

Бутархай тоо	**Fractions**
1/2 – хоёрны нэг	One half
9/10 – аравны ес	Nine tenths
2/7 – долооны хоёр	Two sevenths

<u>Аравтын бутархай</u>	<u>Decimal fraction</u>
0.8 – тэг (бүхэл), аравны найм	Zero point eight
0.12 – тэг, зууны арван хоёр	Zero point one, two
3.42 – гурав, зууны дөчин хоёр	Three point four, two
5.333 – тав, мянганы гурван зуун гучин гурав	Five point three, three, three

Дахих тоо	**Multiplicative numbers**
Гурван удаа	Three times
Олон удаа	Many times
Дөрөв дахин их	Four times as much
10 дахин их	Ten times as much

Дэс тоо	**Ordinal numbers**
Нэгдүгээр	First
Хоёрдугаар байр	Second (Building #2)
Гуравдугаар	Third
Дөрөвдүгээр	Fourth
Тавдугаар	Fifth
Зургадугаар/зургаадугаар	Sixth
Долдугаар/долоодугаар	Seventh
Наймдугаар	Eighth
Есдүгээр	Ninth
Аравдугаар	Tenth
Нэг дэх	First
Хоёр дахь байр	Second (the second building)
Гурав дахь	Third
Дөрөв дэх	Fourth
Тав дахь	Fifth
Зургаа дахь	Sixth
Долоо дахь	Seventh
Найм дахь	Eighth
Ес дэх	Ninth
Арав дахь	Tenth

Тойм тоо	**Approximate numbers**
Хорь шахам	Almost twenty
Хориод	About twenty
Хорь орчим	Around twenty
Хорь гаруй	Over twenty

Хам тоо	**Collective numbers**
Бид гурвуулаа	Three of us
Та нар дөрвүүлээ	Four of you
Тэд олуулаа	Many of them

Too бодох	Calculating numbers
8-2=6	8-2=6
Наймаас хоёрыг хасаад хэд вэ?	What is eight minus two?
Наймаас хоёрыг хасаад зургаа.	Eight minus two equals six.
Наймаас хасах нь хоёр, тэнцүү зургаа.	Eight minus two equals six.
8+2=10	8+2=10
Найм дээр хоёрыг нэмээд хэд вэ?	What is eight plus two?
Найм дээр хоёрыг нэмээд арав.	Eight plus two equals ten.
Найм дээр нэмэх нь хоёр, тэнцүү арав.	Eight plus two equals ten.
8x2=16	8x2=16
Наймыг хоёроор үржүүлээд хэд вэ?	What is eight multiplied by two?
Наймыг хоёроор үржүүлээд арван зургаа.	Two times eight equals sixteen.
Наймыг үржих нь хоёр, тэнцүү арван зургаа.	Two times eight equals sixteen.
8:2=4	8:2=4
Наймыг хоёрт хуваагаад хэд вэ?	What is eight divided by two?
Наймыг хоёрт хуваагаад дөрөв.	Eight divided by two equals four.
Наймыг хуваах нь хоёр, тэнцүү дөрөв.	Eight divided by two equals four.

Үржүүлэхийн хүрд	Multiplication table
1x1=1	1x1=1
Нэгэн нэгийн нэг.	One times one is one.
2x4=8	2x4=8
Хоёр дөрвийн найм.	Two times four is eight.
7x9=63	7x9=63
Долоон есийн жаран гурав.	Seven times nine is sixty-three.
Хувь	Percent
10% – арван хувь	Ten percent
100% – (нэг) зуун хувь	One/a hundred percent
*****	*****
Тэгш/сондгой тоо	Even/odd numbers
Ганц тоо	Singular
Олон тоо	Plural
Бүхэл тоо	Whole numbers
Бутархай тоо	Fractional numbers
Нэг/хоёр оронтой тоо	One/two digit number
Дугаар	Number/# ...
Хаалт нээх/хаах	To open/close brackets
Тооны машин	Calculator
Тооны машинаар тоо бодох	To calculate by using calculator
(Насны) доод хязгаар	Minimum (age) limit
(Насны) дээд хязгаар	Maximum (age) limit
Нийт оноо	Total score
Дундаж оноо	Average score
Дундаж наслалт	Average life expectancy
Тоо тоолох	To count numbers
Бодлого бодох	To solve math problems
Математикийн хичээл хийх	To do a math lesson
Цээжээр тоо бодох	To do mental arithmetic

Гэрийн хаягаа хэлэх — **Telling one's home address**

Энэ манай гэрийн хаяг.
Улаанбаатар хот,
Баянзүрх дүүрэг,
7 дугаар (7-р) хороо,
15 дугаар (15-р) хороолол,
20 дугаар (20-р) байр,
3 дугаар (3-р) орц,
4 (дүгээр) давхарт, 45 тоот
Орцны код: 1122
(* - од, # - чагт)

This is my home address.
Ulaanbaatar city,
Bayanzurkh district,
Subdistrict #7,
Apartment complex #15,
Building #20,
3rd entrance,
4th floor, Door #45
Entrance code: 1122
(Mongolian names for * and #)

Гэр хороололд — **In ger districts**

Баянзүрх дүүрэг,
9 дүгээр (9-р) хороо,
152 дугаар (152-р) гудамж,
105 тоот

Bayanzurkh district,
Subdistrict #9,
Street #152,
Door #105

Утасны дугаараа хэлэх — **Telling one's phone number**

- Миний гар утасны дугаар 95|95|30|21 (Ерэн тав, ерэн тав, гуч, хорин нэг).
- Манай гэрийн утасны дугаар 11|45|46|29 (Арван нэг, дөчин тав, дөчин зургаа, хорин ес).
- Манай ажлын утасны дугаар 75|44|32|18 (Далан тав, дөчин дөрөв, гучин хоёр, арван найм).

My cell phone number is 95953021.

My home phone number is 11454629.

My office phone number is 75443218.

Цаг хугацаа — Time

(21 дүгээр) зуун	(21st) century
Жил	**Year (how many years)**
Он	Year (what year)
Улирал	Season
Сар	Month
7 хоног	Week
Өдөр	Day
Цаг	Hour
Минут	Minute
Секунд	Second

Сар	**Months**
Нэгдүгээр (1-р) сар	January
Хоёрдугаар (2-р) сар	February
Гуравдугаар (3-р) сар	March
Дөрөвдүгээр (4-р) сар	April
Тавдугаар (5-р) сар	May
Зургадугаар (6-р) сар	June
Долдугаар (7-р) сар	July
Наймдугаар (8-р) сар	August
Есдүгээр (9-р) сар	September
Аравдугаар (10-р) сар	October
Арван нэгдүгээр (11-р) сар	November
Арван хоёрдугаар (12-р) сар	December

7 хоног	**Week**
Нэг дэх өдөр	Monday
Хоёр дахь өдөр	Tuesday
Гурав дахь өдөр	Wednesday
Дөрөв дэх өдөр	Thursday
Тав дахь өдөр	Friday
Хагас сайн өдөр	Saturday

Бүтэн сайн өдөр	Sunday
Хагас, бүтэн сайн өдөр	Weekend

Төвд нэр	**Tibetan names**
Даваа гараг	Monday
Мягмар гараг	Tuesday
Лхагва гараг	Wednesday
Пүрэв гараг	Thursday
Баасан гараг	Friday
Бямба гараг	Saturday
Ням гараг	Sunday
Бямба, ням гараг	Weekend

Он, сар, өдөр, 7 хоног, хэлэх / Telling years, months, days and weeks

Өнөөдөр хэдэн бэ?	What is the date today?
Өнөөдөр хэдэн билээ?	What is the date today? I can't remember.
Өнөөдөр (5-р сарын) 21-н.	Today is the 21st (of May).
Өнөөдөр хэд дэх өдөр вэ?	What day of the week is it today?
Өнөөдөр хэд дэх өдөр билээ?	What day of the week is it today? I can't remember.
Өнөөдөр нэг дэх өдөр/ Даваа гараг.	Today is Monday.
1995 он - (Нэг) мянга есөн зуун ерэн таван он	The year 1995
2023 он - Хоёр мянга хорин гурван он	The year 2023
Чи хэдэн оны хэдэн сарын хэдэнд төрсөн бэ?	When were you born? (What day of what month in what year were you born?)

Би 1995 оны 4-р (4-н) сарын 20-нд төрсөн.
I was born on the 20-th of April 1995.

Чи хэдэн онд төрсөн бэ?
What year were you born?
Би 1995 онд төрсөн.
I was born in 1995.
Чи хэдэн сард төрсөн бэ?
What month were you born?
Би 4-н сард төрсөн.
I was born in April.
Чи хэдэнд төрсөн бэ?
What day were you born?
Би 20-нд төрсөн.
I was born on the 20-th.

Чи Монголд хэдэн жил амьдарч байна (вэ)?
How many years have you been living in Mongolia?
Би Монголд 2 жил амьдарч/болж байна.
I have been living in Mongolia for 2 years.

Цаг хэлэх

Telling the time

Одоо цаг хэд болж байна (вэ)?
What time is it now?
2 (цаг) болж байна.
It is 2 (o'clock).
2 (цаг) 30 (минут) болж байна.
It is 2:30.
2, хагас болж байна.
It is 2:30. (Half past 2)
2:15 болж байна.
It is 2:15.
2 цагаас 15 минут өнгөрч байна.
15 minutes passed 2 o'clock.
2 цагт 15 минут дутуу байна. (2-т 15 дутуу байна.)
15 minutes to 2 o'clock. (15 to 2.)

Би 1 цагт хоол идсэн.
I ate food at 1 o'clock.
Би 1 цаг хоол хийсэн.
I cooked for one hour.
Би 5 сард ажил хийсэн.
I worked in May.
Би 5 сар ажил хийсэн.
I worked for 5 months.

Бусад үг хэллэг	Other words and phrases
Өглөө	Morning
Үдээс өмнө	Before noon
Үдээс хойш	Afternoon
Орой	Evening
Үдэш	Night
Шөнө	Late night
Үүр	Dawn
Өглөө 6 цагт	At 6 am
Орой 6 цагт (16 цагт)	At 6 pm

Ирээдүй цаг	Future time/tense
Ирээдүйд	In the future
Маргааш	Tomorrow
Нөгөөдөр	The day after tomorrow
Удахгүй	Soon
Тун удахгүй	Very soon
Мөдхөн	Pretty soon
Мөд ... -гүй	Will not ... soon
Ойрын үед	In the near future
Дараа	Later
Жилийн дараа	After a year
Сарын дараа	After a month
7 хоногийн дараа	After a week
Цагийн дараа	After an hour
15 минутын дараа	After 15 minutes
Ирэх жил	Next year
Ирэх сар(д)	Next month
Маргааш өглөө	Tomorrow morning
Маргааш орой	Tomorrow evening
Хэзээ нэгэн цагт	Sometime in the future

Өнгөрсөн цаг	Past time/tense
Өнгөрсөн үед	In the past (period)
Өчигдөр	Yesterday
Уржигдар	The day before yesterday
Ойрдоо	Lately
Саяхан	Recently
Дөнгөж сая	Just now
Сүүлд	Last time
Сүүлийн үед	Recent days
Өнгөрсөн жил/сар(д)	Last year/ month
Өнгөрсөн долоо хоног(т)	Last week
Өчигдөр өглөө	Yesterday morning
Өнгөрсөн шөнө	Last night

Одоо цаг	Current time/present tense
Одоо үед	Nowadays
Өнөөдөр	Today
Одоо	Now
Яг одоо	Right now
Өнөө өглөө	This morning
Өнөө орой	This evening/tonight
Өнөө шөнө	This (late) evening
Энэ сард/долоо хоног(т)	This month/week
Жилийн эхээр	At the beginning of the year
Жилийн дундуур	In the middle of the year
Жилийн сүүлээр	At the end of the year
Долоо хоногийн эхээр	At the beginning of the week
Долоо хоногийн дундуур	In the middle of the week
Долоо хоногийн сүүлээр	At the end of the week
Өнжөөд нэг (удаа)	Once every other day
2 өнжөөд нэг (удаа)	Once every 2 days

Баярууд болон мэндчилгээ	Holidays and Greetings
Шинэ жилийн баяр	New Year Holiday
Цагаан сарын баяр	Mongolian New Year Holiday
Олон улсын эмэгтэйчүүдийн баяр (3.8)	International Women's Day
Цэргийн баяр (3.18)	Soldier's Day
Эх, үрсийн баяр (6.1)	Mother and Children's Day
Үндэсний их баяр наадам (7.11-15)	National Naadam Festival
Ахмадын баяр (10.1)	Elder's Day
Багш нарын баяр (10.5)	Teacher's Day
Их Эзэн Чингис хааны мэндэлсэн өдөр	Great King Chingis's birthday
Улс тунхагласан өдөр (11.26)	Declaring the State Day
Эрх чөлөө, тусгаар тогтнолын баяр (12.29)	Freedom and Independence Day
Гэгээн Валентины баяр	Valentine's Day
Зул сарын баяр	Christmas Day
Сүнсний баяр	Halloween
Төрсөн өдрийн баяр	Birthday
*****	*****
Сайхан баярлаж байна уу?	Are you having a good holiday?
Сайхан. Сайхан баярлаж байна уу?	Yes, I am. Are you having a good holiday?
Сайхан баярласан уу?	Did you have a good holiday?
Сайхан. Сайхан баярласан уу?	Yes, I did. Did you have a good holiday?

Сайхан баярлаарай!	Have a good holiday!
Та баяраар юу хийх вэ?	What will you do during the holiday?
Багш нарын баяраар та юу хийсэн бэ?	What did you do during Teacher's day?
Шинэ жилийн баяраар та хаана байх вэ?	Where will you be during the New Year holiday?
Та төрсөн өдрийн баяраа яаж тэмдэглэдэг вэ?	How do you celebrate your birthday?
Баярын мэнд хүргэе!	Happy holiday!
Шинэ жилийн/оны баярын мэнд хүргэе!	Happy New Year!
Төрсөн өдрийн (баярын) мэнд хүргэе!	Happy birthday!
80 насны ойн баярын мэнд хүргэе!	Happy 80-th anniversary! (Age)
30 жилийн ойн баярын мэнд хүргэе!	Happy 30-th anniversary! (Organization etc.)

Цагаан сарын мэндчилгээ — **Mongolian New Year Greetings**

Амар байна уу?	How are you?
Мэнд ээ. Амар байна уу?	I'm fine. How are you?
Мэнд ээ.	I'm fine.
Сайхан хаваржиж байна уу?	Are you having a good spring?
Сайхан. Сайхан хаваржиж байна уу?	Yes, I am. Are you having a good spring?
Сайхан.	Yes, I am.

Сайхан шинэлж байна уу?	Are you having a good New Year Holiday?
Сайхан. Сайхан шинэлж байна уу?	Yes, I am. Are you having a good New Year Holiday?
Сайхан.	Yes, I am.
Баяртай. Сайхан шинэлээрэй.	Bye. Have a good New Year Holiday.

Үндэсний их баяр наадмын мэндчилгээ — **National Naadam Festival Greetings**

Сайхан наадаарай!	Have a good Naadam celebration!
Сайхан наадаж байна уу?	Are you having a good Naadam celebration?
Сайхан. Та сайхан наадаж байна уу?	Yes, I am. Are you having a good Naadam celebration?
Сайхан.	Yes, I am.
Сайхан наадсан уу?	Did you have a good Naadam?
Сайхан.	Yes, I did.
Та наадмаар юу хийх вэ?	What will you do during Naadam?
Би наадмаар цэнгэлдэх хүрээлэнд бөх үзнэ.	I will watch wrestling in the stadium during Naadam.
Та наадмаар юу хийсэн бэ?	What did you do during Naadam?
Би хөдөө явсан.	I went to the countryside.
Би наадмаар морины уралдаан үзсэн.	I watched horse racing during Naadam.

Өнгө	Colours
Цагаан	**White**
Цав цагаан	Very white
Цагаандуу/цагаавтар	Whitish
Цасан цагаан	Snow white
Хувхай цагаан	Pale white
Мөнгөлөг цагаан	Silver
Хар	**Black**
Хав/пад хар	Pitch black
Хилэн хар	Shiny black
Хардуу/харавтар	Blackish
Хөх	**Blue**
Номин хөх	Azure blue
Хөв хөх	Very blue
Хөхдүү/хөхөвтөр	Bluish
Цэнхэр	**Light blue**
Усан цэнхэр	Ocean blue
Цэв цэнхэр	Deep white blue
Цэнхэрдүү	Whitish blue
Ногоон	**Green**
Нов ногоон	Very green
Ногоондуу/ногоовтор	Greenish
Улаан	**Red**
Час улаан	Pure red
Ув улаан	Strong red
Улаандуу/улаавтар	Reddish
Шар	**Yellow**
Алтан шар(гал)	Golden yellow
Шав шар	Strong yellow
Шардуу/шаравтар	Yellowish
Улбар шар	Orange
Бор	**Brown**

Бов бор	Strong brown
Бордуу/боровтор	Brownish
Хүрэн	**Dark red**
Хүрэндүү	Dark reddish
Саарал	**Gray**
Үнсэн саарал	Ash-gray
Сааралдуу	Grayish
Ягаан	**Pink**
Яв ягаан	Strong pink
Ягаавтар	Pinkish
Нил/хөх ягаан	**Purple**
Нил ягаандуу	Purplish

***** *****

Үндсэн өнгө	Primary colour
Завсрын өнгө	Intermediate colour
Цулгуй өнгө	Plain colour
Алаг/эрээн	Parti-coloured
Цоохор	Spotty
Бараан өнгө	Dark colour
Цайвар өнгө	Light colour
Бүдэг өнгө	Faint colour
Тод өнгө	Bright colour
Хар хөх/ногоон	Dark blue/green
Цайвар хөх/ногоон	Light blue/green
Өнгөлөг хувцас	Bright coloured clothes
Бараан хувцас	Dark clothes

Зургаа өнгийн харандаагаар будаарай.	Colour your drawing with colour pencils.
Би зурсан жимсээ усан/тосон будгаар будна.	I will colour the fruit I drew with water/oil paint.
Үсээ хар өнгөөр буд.	Dye your hair black.

Хаалганы будаг халцарчихсан/хуурчихсан байна.	The paint of the door has come off.
Хашааны будаг гандчихжээ.	The paint of the fence has begun wilting.
Миний цамцнаас будаг гардаг.	The paint of my shirt is coming off.
Надад улаан өнгө зохидог.	Red looks nice on me.
Чиний машин ямар өнгөтэй вэ?	What is your car's colour?
Миний машин хар.	My car is black.
Чиний хамгийн дуртай өнгө ямар өнгө вэ?	What is your favorite colour?
Миний хамгийн дуртай өнгө хөх.	My favorite colour is blue.

Өнгөний бэлгэдэл | **Symbolism of colours**

Хөх өнгө тэнгэрийг бэлгэддэг.	Blue symbolizes sky.
Шар өнгө багш, шавийн барилдлага; эрдэм номыг бэлгэддэг.	Yellow symbolizes relationship of followers and monks; and education.
Улаан өнгө галыг, эр зоригийг бэлгэддэг.	Red symbolizes fire and strength.
Цагаан өнгө ариун нандинг бэлгэддэг.	White symbolizes pure and clean.
Ногоон өнгө байгаль дэлхийг бэлгэддэг.	Green symbolizes nature.
Бор өнгө газар, хөрс шороог бэлгэддэг.	Brown symbolizes the land and soil.
Хар өнгө дэг журам, эрч хүчийг бэлгэддэг.	Black symbolizes rules and power.

Геометрийн дүрс — Geometrical Shapes

Геометрийн дүрс	Geometrical Shapes
Дугуй/тойрог	Circle
Зууван	Oval
Адил хажуут гурвалжин	Isosceles triangle
Тэгш өнцөгт гурвалжин	Right-angled triangle
Тэгш өнцөгт	Rectangle
Цилиндр	Cylinder
Шоо дөрвөлжин/квадрат	Square
Таван хошуу	Star
Цагариг	Ring
Ромбо	Rhombus
Трапец	Trapezoid
Паралелграмм	Parallelogram
Зөв таван өнцөгт	Regular pentagon
Зөв зургаан өнцөгт	Regular hexagon
Зөв долоон өнцөгт	Regular heptagon
Зөв арван өнцөгт	Regular decagon
<u>Геометрийн биет</u>	<u>Solids</u>
Бөмбөлөг	Sphere
Хагас бөмбөлөг	Hemisphere
Шоо	Cube
Конус	Cone
Цилиндр	Cylinder
Пирамид	Pyramid
<u>Шугам</u>	<u>Line</u>
Шулуун шугам	Straight line
Перпендикуляр шугам	Perpendicular lines
Параллел/зэрэгцээ шугам	Parallel lines
Мушгирсан шугам	Spiral

Холбоотой үгс	Related words
Хурц өнцөг	Acute angle
Мохоо өнцөг	Obtuse angle
Тэгш өнцөг	Right angle
Өргөн	Width
Урт	Length
Өндөр	Height
Диагональ	Diagonal
Диаметр	Diameter
Радиус	Radius
Булан	Corner
*****	*****
Шугам татах	To draw a line
Тойрог зурах	To draw a circle
Уртыг хэмжих	To measure the length
Талбайг тооцоолох	To calculate the square
Хэлбэрийг тодорхойлох	To determine the shape
Тойрог болж зогсох	To stand in a circle
Шулуун шугамын дагуу эгнэж зогсох	To stand along a straight line
Байшингийн булан тойрох	To go around the corner of the building
Таван хошуу хэлбэртэй жигнэмэг хийх	To make star shaped cookies
Гурвалжин хэлбэртэй мод авчрах	To bring triangular (shaped) wood
Трапецэн өмд өмсөх	To wear trapezoid shaped pants

Хэмжих хэрэгсэл / Measuring Tools

Шугам	Ruler
Туузан метр	Tape measure
Лазер метр	Laser meter
Тавган жигнүүр	Roberval's balance
Жин	Scale
Татдаг/гар жин	Spring balance
Электрон жин	Electronic scale
Термометр	Thermometer
Халууны шил	Clinical thermometer
Дижитал халууны шил	Digital thermometer
Усны тоолуур	Water meter

Хэмжих нэгж / Measurement Units

1 километр	1 kilometre
1 метр	1 metre
1 сантиметр	1 centimetre
1 миллиметр	1 millimetre
1 метр квадрат	1 square metre
1 га ($100м^2$)	1 hectare ($100м^2$)
1 метр куб	1 cubic metre
1 литр	1 litre
Цельсийн градусын хэмжүүр	Celsius degrees measure
Фаренгейтийн хуваарь	Fahrenheit scale

Уртыг хэмжих	To measure the length
Өндрийг хэмжих	To measure the height
Гүнийг хэмжих	To measure the depth
Тойргийг хэмжих	To measure the radius
Хүндийг хэмжих	To measure the weight

Температурыг хэмжих	To measure the temperature
Багтаамжийг хэмжих	To measure the capacitance
Талбайг хэмжих	To measure the square
Эзэлхүүнийг хэмжих	To measure the volume

Хам (жинхэнэ) нэр **Collective nouns**

Аяга цай	A cup of tea
Таваг шөл	A bowl of soup
Балга ус	A mouthful of water
Атга будаа	A handful of rice
Чимх давс	A pinch of salt
Халбага давс	A spoon full of salt
Зүсэм талх	A piece of bread
Хэрчим мах	A slice of meat
Нэг уут гурил	A bag of flour
Нэг шуудай гурил	A sack of flour
Нэг лонх (шил) дарс	A bottle of wine
Нэг лааз пиво	A can of beer
Нэг уут талх	A loaf of bread
Нэг боодол нолийн цаас	A bundle of toilet papers
Нэг боодол бохь	A pack of chewing gum
Нэг багц банан	A bunch of bananas
Нэг багц хөзөр	A pack of cards
(Нэг) баглаа цэцэг	A bouquet of flowers
Нэг сагс жимс	A basket of fruit
Нэг сагс өндөг	A clutch of eggs
Нэг хайрцаг жимс	A crate of fruit
Нэг шил варень	A jar of jam
Нэг боодол печень	A package of cookies
Нэг хайрцаг сүү	A carton of milk
Нэг сав маргарин	A tub of margarine

Өдөр тутам хэрэглэгддэг зарим богино үг хэллэг	Some Short Phrases That are Used in Everyday Speech
Тийм. [тий]	Yes.
Үгүй. [гүү]	No.
За.	Okay.
Тийм байх аа.	I think so.
Үгүй байх аа.	I don't think so.
Тэгээрэй.	Please (do what you said).
Тэгнэ ээ.	I will (do what you said).
Тийм үү?	Really?
Нээрээ юу?	Are you sure?/Is that true?
Үнэхээр үү?/Үнэн үү?	Is that true?
Надад хамаагүй.	I don't care./It doesn't matter to me.
Хамаагүй, хамаагүй.	It doesn't matter.
Юу гэнэ ээ?	What did you say?
Одоохон.	Just a minute.
Байж бай! [байжай]	Wait! (Stop!)
Байна уу?	Hello? (On the phone)
Харин та?	And you?
Харин тий(м).	I agree./I know.
Харин тийм ээ.	Yes, it is./I agree with what you said.
Тийм шүү дээ. [тийшдээ]	YES!/That's right.
Үгүй шүү дээ. [гүүшдээ]	NO!
Та бас./Та ч гэсэн.	You too.
Би бас./Би ч гэсэн.	Me too.
Тийм ээ? [тээ]	Right?
Харин ээ?	1. I'm not sure. 2. Let me think.

Харин ээ, яах вэ?	I'm not sure. What should I do?
Өө, ашгүй (дээ)!	Oh, what a relief!
Чи өөрөө мэд.	It's up to you./You decide.
Яршиг, яршиг.	I can't be bothered. It's too much of a nuisance.
Гайгүй байлгүй.	1. Probably it's okay/I think it's okay. 2. No way. (I don't agree with what you/he said.)
Тийм байна.	I see./I agree.
Өө, ёстой тэгж ярихгүй.	1. I don't want to hear that. 2. I don't want that.
Арай ч дээ.	I can't believe it came to this.
Өө, юун сайн юм бэ!	That's really good.
Үгүй байлгүй дээ.	1. No way. 2. I can't believe it.
Тэгдэг байж.	I should have done that.
Тэгэхээс биш.	I have no other options but to do that.
Тэгнэ ээ тэр.	I knew that would happen.
Тэгэх гээд байсан юм аа.	1. I knew that would happen. 2. I could see that was going to happen.
Тэгвэл ч өөр хэрэг шүү.	1. Oh, that's totally different. 2. Then in that case, it's different.
Тэгмээр дээ.	He/she/you should have done that before.
Юу гэж?	1. Why? (reply to questions) 2. Why do you ask?

Тэгээд юу гэж?	So what?
Дажгүй.	Pretty good.
Болж болж.	That's good. (It should be that way.)
Болж.	That's good. (He/you deserve that punishment.)
Юу гэж дээ.	For what?/No way.
Ёстой бүү мэд.	I have no idea.
Юмыг яаж мэдэх вэ!	You never know./Just in case.
Тийм дээ.	1. I guess so. 2. I suppose you are right.
Гайгүй (байна).	Not so (cold, hot, difficult, easy ...).
Ямар балай/тоогүй юм бэ!	What a bummer/disappointment!
Хайран юм!	What a waste!
Ямар сонин юм бэ!	How strange/interesting!
Ямар аймаар юм бэ!	How horrible!
Зүгээр тоглосон юм./Зүгээр тоглож байна аа.	I'm just kidding.
(Чи) тоглож байгаа байлгүй дээ!	You must be kidding!
Чи надаар тоглоод байгаа юм уу?	Are you kidding me?
Болгоомжтой!	Be careful!
Одоо өнгөрсөн.	Now it's too late to change it.
Тэр. [тээр]	See. I told you.
Алив!/Алив ээ!	Come on!
Май.	Here it is./Here you are.
Мэдээж шүү дээ.	Of course.
Тэгэлгүй яах вэ!	Sure!

Би үзээдэхье.	Let me see it really quickly.
Харж л байя.	Let's see what will happen.
Зайл./Цаашаа яв.	Go away.
Яах	**To do what**
Яах вэ? [яахуу]	What should I/we do?
Яах юм бэ? [яахы]	What will (I/we) do?
Яах вэ, яах вэ! [яахуу, яахуу]	It's okay. Please don't worry about that.
Ядаг юм бэ, ядаг юм бэ! [яады, яады]	It's okay. Please don't worry about that.
Яах юм бэ, яах юм бэ! [яахы, яахы]	It's okay. You don't have to do that.
Өө, яах гэсэн юм бэ!	You don't have to do that.
Ясан (бэ)?	What happened?
Яах вэ дээ.	So so.
Ягаа ч үгүй.	1. Nothing happened. 2. I/he didn't do anything.
Яах ч үгүй.	1. Nothing will happen. 2. I won't do anything.
Яах ч гээгүй.	I'm going to do nothing.
Ядаг ч үгүй.	1. Nothing happens. 2. He/she/it does nothing.
Яаж байгаа юм бэ?	1. Why did you do that? 2. What are you doing?
Яах гэж байгаа юм бэ?	What are you going to do?
Ягаа вэ дээ (нөгөө нэг) …	You know …
За, яах вэ, тэгье.	Okay, I'll do it your way.
Нээрээ/мартсанаас …	By the way …
Юу ч гэсэн …	Anyway …

Ямар ч байсан ...	Anyway ...
Тэгж байгаад нэг ...	Sometime/One day ...
Уул нь/уг нь ...	Actually ...
Тэртэй тэргүй ...	Either way/Whatever you (we) do ...
Аз болоход .../Азаар ...	Fortunately, ...
Гай болоход/Аз дутахад ...	Unfortunately, ...
*****	*****
Наадхаа/наадах чинь	That (the thing you are holding/looking at)
Наадхаа энд тавьчих.	Put that here.
Наадах чинь хэд юм бэ?	How much is that?
Цаадхаа/цаадах чинь	That (the thing that is on that side of the person you are talking to
Цаадхаа аваад өгөөч.	Give/pass that to me.
Цаадах чинь хэнийх вэ?	Whose is that?
Цаадхаа/цаадах чинь	He (when speakers know who they are talking about)
Цаадах чинь сайн уу?	How is she?/Is she okay?
Цаадхаа дуудчих.	Call him.
Наанаа/наана чинь	There (where you are)
Наана чинь цаг агаар ямар байна вэ?	How is the weather there?
Чи наанаа хэр удах вэ?	How long will you stay there?

Өдөр тутам хэрэглэгддэг үйл үг

Verbs that are Used in Everyday Speech

Тодорхойгүй төлөв/үйл үгийн үндэс/үндэс + ж/-ч	Infinitive/verb stem/verb stem + ж/-ч
Аашлах/аашил/аашилж	to behave/behave/behaving
Авах/ав/авч	to buy, to take, to receive
Авирах/авир/авирч	to climb/climb/climbing
Аврах/авар/аварч	to save
Авчрах/авчир/авчирч	to bring
Агнах/агна/агнаж	to hunt
Агших/агш/агшиж	to shrink
Ажиглах/ажигла/ажиглаж	to observe
Ажиллах/ажилла/ажиллаж	to work
Айх/ай/айж	to be afraid
Алах/ал/алж	to kill
Албадах/албад/албадаж	to force, to compel
Алгадах/алгад/алгадаж	to slap
Алгасах/алгас/алгасаж	to miss out, to bypass
Алгуурлах/алгуурла/алгуурлаж	to delay, to be slow
Алдах/алд/алдаж	to lose, to drop
Алхах/алх/алхаж	to walk
Амжих/амж/амжиж	to have time to
Амлах/амла/амлаж	to promise
Амрах/амар/амарч	to rest
Амсах/амс/амсаж	to taste
Амсхийх/амсхий/амсхийж	to take a little rest
Амьдрах/амьдар/амьдарч	to live
Амьсгалах/амьсгал/амьсгалж	to breathe

Андуурах/андуур/андуурч	to mistake ... for ...
Анзаарах/анзаар/анзаарч	to notice
Анхаарах/анхаар/анхаарч	to pay attention
Арилгах/арилга/арилгаж	to rub out, to erase
Арчих/арч/арчиж	to wipe, to polish
Арчлах/арчил/арчилж	to take care of, to look after
Асаах/асаа/асааж	to turn on, to start (fire)
Асуух/асуу/асууж	to ask
Атаархах/атаарх/атаархаж	to envy, to be envious
Ахлах/ахал/ахалж	to head, to be in charge
Ачих/ач/ачиж	to load, to load up
Ашиглах/ашигла/ашиглаж	to use, to make use of
Аялах/аял/аялж	to travel, to hum
Багадах/багад/багадаж	to be too small
Баглах/багла/баглаж	to pack, to pack up
Базах/баз/базаж	to squeeze, to grab tight
Байх/бай/байж	to be, to stay
Барах/бар/барж	to finish up, to use up
Баримжаалах/баримжаал/баримжаалж	to estimate
Барих/барь/барьж	to hold, to catch, to build
Батлах/батал/баталж	to prove, to confirm
Бахархах/бахарх/бахархаж	to be proud of
Баярлах/баярла/баярлаж	to be happy, to be thankful
Биелүүлэх/биелүүл/биелүүлж	to fulfil, to carry out
Бичих/бич/бичиж	to write
Богинодох/богинод/богинодож	to be too short
Бодох/бод/бодож	to think
Болгоомжлох/болгоомжил/болгоомжилж	to be careful of
Болих/боль/больж	to stop (doing something)

Болох/бол/болж	to become
Боох/боо/боож	to tie, to bind
Босох/бос/босож	to get up, to stand up
Бохирдох/бохирд/бохирдож	to get dirty, to be polluted
Будах/буд/будаж	to paint, to dye, to colour
Буух/буу/бууж	to get off
Буцах/буц/буцаж	to return
Буцлах/буцал/буцалж	to boil
Бүжиглэх/бүжиглэ/бүжиглэж	to dance
Бүтэх/бүт/бүтэж	to succeed, to choke
Бэлдэх/бэлд/бэлдэж	to prepare
Бэлэглэх/бэлэглэ/бэлэглэж	to present, to give ... as a gift
Гайхах/гайх/гайхаж	to be surprised
Гарах/гар/гарч	to go out
Гаргах/гарга/гаргаж	to take out, to send out
Гацах/гац/гацаж	to get stuck
Гомдоллох/гомдолло/гомдоллож	to complain
Гомдоох/гомдоо/гомдоож	to offend
Гуйвах/гуйв/гуйвж	to sway, to stagger
Гуйх/гуй/гуйж	to ask for
Гүйх/гүй/гүйж	to run
Гүйцээх/гүйцээ/гүйцээж	to complete
Гэмтэх/гэмт/гэмтэж	to be injured
Гэрлэх/гэрлэ/гэрлэж	to be married
Даарах/даар/даарч	to feel cold
Давтах/давт/давтаж	to review, to repeat
Дагах/дага/дагаж	to follow
Дамжих/дамж/дамжиж	to pass through, to go from one place to another
Дасах/дас/дасаж	to get used to

Дийлэх/дийл/дийлж	to overcome, to beat
Дугаарлах/дугаарла/дугаарлаж	to number
Дулаалах/дулаал/дулаалж	to warm up, to wrap up, to insulate
Дуугарах/дуугар/дуугарч	to make a sound, to speak
Дуудах/дууд/дуудаж	to call
Дуулах/дуул/дуулж	to sing
Дуусах/дуус/дуусаж	to be finished
Дуусгах/дуусга/дуусгаж	to finish
Дүгнэх/дүгнэ/дүгнэж	to sum up, to draw a conclusion
Дүүргэх/дүүргэ/дүүргэж	to fill
Ерөөх/ерөө/ерөөж	to wish for, to bless
Жаргах/жарга/жаргаж	to be happy, to have joy
Жолоодох/жолоод/жолоодож	to drive
Заах/заа/зааж	to teach, to point at
Загнах/загна/загнаж	to scold
Залгах/залга/залгаж	to connect, to dial up
Залхах/залх/залхаж	to get tired of
Зарах/зар/зарж	to sell
Засах/зас/засаж	to fix/to correct
Зовох/зов/зовж	to suffer
Зогсох/зогс/зогсож	to stop
Зохиох/зохио/зохиож	to compose, to make
Зохих/зохь/зохиж	to look nice on
Зөвшөөрөх/зөвшөөр/зөвшөөрч	to agree
Зурах/зур/зурж	to draw
Зүүдлэх/зүүдэл/зүүдэлж	to dream
Зүүх/зүү/зүүж	to wear, to hang
Идэх/ид/идэж	to eat

Инээх/инээ/инээж	to laugh
Инээмсэглэх/инээмсэглэ/инээмсэглэж	to smile
Ирэх/ир/ирж	to come
Итгэх/итгэ/итгэж	to believe, to trust
Магтах/магт/магтаж	to praise
Мандах/манд/мандаж	to rise (sun)
Мартах/март/мартаж	to forget
Мэдэх/мэд/мэдэж	to know
Мэндлэх/мэндэл/мэндэлж	to greet
Наалдах/наалд/наалдаж	to be stuck
Найдах/найд/найдаж	to hope
Нас барах/бар/барж	to die
Нисэх/нис/нисэж	to fly
Нөлөөлөх/нөлөөл/нөлөөлж	to influence
Нүүх/нүү/нүүж	to move
Нэмэх/нэм/нэмж	to add
Нээх/нээ/нээж	to open
Оёх/оё/оёж	to sew
Ойлгох/ойлго/ойлгож	to understand
Олох/ол/олж	to find
Онгойлгох/онгойлго/онгойлгож	to open
Оролцох/оролц/оролцож	to participate
Орох/ор/орж	to go in
Орчуулах/орчуул/орчуулж	to translate
Очих/оч/очиж	to get to, to visit
Өвдөх/өвд/өвдөж	to get sick, to feel hurt
Өгөх/өг/өгч	to give
Өлсөх/өлс/өлсөж	to be hungry
Өмсөх/өмс/өмсөж	to wear, to put on
Өнгөрөх/өнгөр/өнгөрч	to pass, to pass away
Өөрчлөх/өөрчил/өөрчилж	to change

Сайжрах/сайжир/сайжирч	to get better
Санаа зовох/зов/зовж	to worry
Санах/сана/санаж	to remember, to miss
Согтох/согт/согтож	to get drunk
Солих/соль/сольж	to exchange
Сонсох/сонс/сонсож	to hear, to listen to
Сурах/сур/сурч	to study
Сургах/сурга/сургаж	to train
Суух/суу/сууж	to sit
Сэлэх/сэл/сэлж	to swim
Тааралдах/тааралд/тааралдаж	to run into
Таарах/таар/таарч	to fit
Тавих/тавь/тавьж	to put on top
Тайлах/тайл/тайлж	to take off
Тайлбарлах/тайлбарла/тайлбарлаж	to explain
Танилцах/танилц/танилцаж	to get to know
Таних/тань/таньж	to know, to recognize
Тасрах/тасар/тасарч	to be cut off
Татах/тат/татаж	to pull
Тоглох/тогло/тоглож	to play
Тогтоох/тогтоо/тогтоож	to memorize, to hold down
Тоолох/тоол/тоолж	to count
Төгсөх/төгс/төгсөж	to graduate
Төлөх/төл/төлж	to pay
Төрөх/төр/төрж	to be born
Туслах/тусал/тусалж	to help
Түгжих/түгж/түгжиж	to lock
Түлхэх/түлх/түлхэж	to push
Тэгэх/тэг/тэгж	to do so
Тэжээх/тэжээ/тэжээж	to nourish, to feed
Угаах/угаа/угааж	to wash

Удах/уд/удаж	to stay long
Уйлах/уйл/уйлж	to cry
Унах/уна/унаж	to ride, to fall
Унтах/унт/унтаж	to sleep
Унтраах/унтраа/унтрааж	to turn off, to switch off
Унших/унш/уншиж	to read
Ургах/урга/ургаж	to grow (plant)
Урих/урь/урьж	to invite
Усанд орох/ор/орж	to take a bath
Услах/усал/усалж	to water
Утасдах/утасд/утасдаж	to call (on the phone)
Уулзах/уулз/уулзаж	to meet
Уурлах/уурла/уурлаж	to be angry
Уух/уу/ууж	to drink
Уучлах/уучил/уучилж	to forgive
Үзэх/үз/үзэж	to see, to watch
Үзүүлэх/үзүүл/үзүүлж	to show
Үнэрлэх/үнэрлэ/үнэрлэж	to smell
Үхэх/үх/үхэж	to die
Хаах/хаа/хааж	to close
Хагалах/хагал/хагалж	to break (glass, ball, tire etc.)
Хайрлах/хайрла/хайрлаж	to love
Хайх/хай/хайж	to look for
Халууцах/халууц/халууцаж	to feel hot
Халуурах/халуур/халуурч	to have a fever
Хамаарах/хамаар/хамаарч	to depend on
Ханиах/ханиа/ханиаж	to cough
Харагдах/харагд/харагдаж	to look (appearance)
Харах/хар/харж	to see, to look at
Хариулах/хариул/хариулж	to answer
Харих/харь/харьж	to go back home
Хасах/хас/хасаж	to subtract
Хаях/хая/хаяж	to throw away, to lose

Хийх/хий/хийж	to do, to put in
Хонох/хоно/хонож	to spend a night
Хооллох/хоолло/хооллож	to eat food, to feed
Хоцрох/хоцор/хоцорч	to be late
Хөгшрөх/хөгшир/хөгширч	to get old
Хугалах/хугал/хугалж	to break (into 2 pieces)
Хүлээх/хүлээ/хүлээж	to wait
Хүндлэх/хүндэл/хүндэлж	to respect
Хэлэх/хэл/хэлж	to say, to tell
Хэлэлцэх/хэлэлц/хэлэлцэж	to discuss
Хэрэглэх/хэрэглэ/хэрэглэж	to use
Цангах/цанга/цангаж	to be thirsty
Цэвэрлэх/цэвэрлэ/ цэвэрлэж	to clean
Цээжлэх/цээжил/цээжилж	to learn by heart
Чадах/чад/чадаж	to be able to
Чанах/чана/чанаж	to cook (in the water)
Шалтгаалах/шалтгаал/ шалтгаалж	to depend on
Шарах/шар/шарж	to fry
Эвдэх/эвд/эвдэж	to break (not working)
Эдгэх/эдгэ/эдгэж	to be healed
Эмчлэх/эмчил/эмчилж	to treat
Эмээх/эмээ/эмээж	to have a fear out of respect
Эргэх/эргэ/эргэж	to turn, to spin
Эхлэх/эхэл/эхэлж	to start
Яарах/яар/яарч	to be in a hurry
Яах/яа/яаж	to do what
Явах/яв/явж	to go, to leave
Ядрах/ядар/ядарч	to be tired
Ярих/ярь/ярьж	to speak, to talk

Үйл үгийн цагийн жишээ	**Examples of verb tenses**
Хийх/(хоол хийх)	To do/to make/(to cook)
Хий	Do/make
Хийж чадна/болно/байна	Can/may do, am/is/are doing
Би хоол хийх дуртай.	I like to cook.
Би хоол хийх хэрэгтэй.	I need to cook.
Амттай хоол хийх их хэцүү.	It is very difficult to make tasty food.
(Чи) хоол хий.	(You) cook.
(Чи) хоол хийгээрэй.	(You) please cook.
Би хоол хийсэн.	I cooked.
Би хоол хийнэ.	I will cook.
Би хоол хийдэг.	I cook.
Би хоол хийж чадна.	I can cook.
Чи хоол хийж болно.	You may cook.
Би хоол хийж байна.	I'm cooking.

Үйл үгийн цагууд	Verb Tenses
Ээж хоол хийсэн.	Mom cooked.
Ээж хоол хийчихлээ.	Mom just cooked.
Ээж хоол хийчихжээ.	(I found out that) Mom has cooked.
Ээж хоол хийв.	Mom cooked. (in written language)
Ээж хоол хийдэг.	Mom cooks.
Ээж хоол хийнэ.	Mom will cook.
Ээж хоол хийж байна.	Mom is cooking. (I see her.)
Ээж хоол хийж байгаа.	Mom is cooking. (in the other room.)
Ээж 6-д хоол хийж байдаг.	Mom is (always) cooking at 6.
Ээж хоол хийж байсан.	Mom was cooking.
Ээж 6-д хоол хийж байна.	Mom will be cooking at 6.
Ээж хоол хийчихсэн байна.	Mom has cooked. (I see the food.)
Ээж хоол хийчихсэн байгаа.	Mom has cooked. (The food is in the other room.)
Ээж 6 цаг гэхэд дандаа хоол хийчихсэн байдаг.	Mom has always cooked by 6 o'clock.
Ээж хоол хийчихсэн байсан.	Mom had cooked.
Ээж 6 цаг гэхэд хоол хийчихсэн байна.	Mom will have cooked by 6 o'clock.
Ээж хоол хийдэг байсан.	Mom used to cook.
Ээж хоол хийдэг болно.	Mom will start cooking regularly.
Ээж хоол хийх байсан.	Mom would have cooked.
Ээж хоол хийх гэж байна.	Mom is about to cook.
Ээж хоол хийх гэж байгаа.	Mom is going to cook.
Ээж хоол хийх гэж байсан.	Mom was about/going to cook.
Ээж хоол хийх болно.	Mom will definitely cook.

Тодорхой тийн ялгалтай хэрэглэгддэг зарим түгээмэл үйл үг

Some Frequently Used Verbs that Require Specific Noun Cases

-д/-т

to, at, for, in

авах — **to buy … for**

Би найздаа бэлэг авсан. — I bought a gift for my friend.

баярлах — **to be thankful**

Би найздаа баярлаж явдаг. — I'm thankful to my friend.

бэлдэх — **to prepare for**

Хичээлдээ сайн бэлдээрэй. — Prepare your lesson well.

дасах — **to get used to**

Чи Монголын амьдралд хэр дасаж байна вэ? — How well are you getting used to Mongolian life?

заах — **to teach**

Би монгол хүүхдүүдэд англи хэл заадаг. — I teach English to Mongolian children.

итгэх — **to believe in, to trust**

Чи хүмүүст итгэх хэрэгтэй. — You should trust people.

өгөх — **to give**

Энийг найздаа өг. — Give this to your friend.

туслах — **to help**

Би орон гэргүй хүмүүст аль болох их тусална. — I will help homeless people as much as possible.

таарах — **to fit**

Энэ гутал надад таарна. — These boots will fit me.

санаа зовох — **to worry about**

Болоогүй зүйлд бүү санаа зов. — Don't worry about things that have not happened.

очих	**to get to, to visit**
Би танайд очно.	I will visit your house.
орох	**to go into**
Хүүхдүүд ээ, одоо ангидаа ороорой.	Kids, please go into your classroom now.
нөлөөлөх	**to influence/affect**
Гэр бүлийн орчин хүүхдийн сэтгэл зүйд их нөлөөлдөг.	Family environment affects children's psychology a lot.
оролцох	**to participate in**
Чи тэмцээнд оролцох хэвээрээ байгаа юу?	Do you still want to participate in the competition?
үзүүлэх	**to show**
Би чамд нэг юм үзүүлмээр байна.	I want to show you one thing.
сануулах	**to remind**
Маргаашийн хурлын талаар түүнд сануулаарай.	Please remind him about tomorrow's meeting.
хүрэх	**to touch, to reach**
Шилэнд бүү хүр.	Don't touch the glass.
хариулах	**to answer**
Миний асуусан асуултад чи хариулсангүй.	You didn't answer the question I asked.
хэлэх	**to say, to tell**
Чи надад өмнө нь тэр тухай хэлсэн шүү дээ.	You told me about that before.
-аас^{4}	**from, of**
авах	**to take/buy ... from**
Чи энийг хаанаас авсан бэ?	Where did you take/buy this?
айх	**to be afraid of**
Энэ нохойноос битгий ай.	Don't be afraid of this dog.

асуух
Ойлгохгүй зүйл гарвал багшаасаа асуу.

to ask
If you don't understand something, ask your teacher.

буух
Машинаас буухдаа болгоомжтой буугаарай.

to get off
When you get out of the car, please be careful.

гарах
Хичээл дуусаагүй байхад чи ангиас гарч болохгүй шүү.

to go out of/leave
You can't leave the classroom when the lesson is not finished.

гуйх
Чамаас нэг зүйл гуйх гэсэн юм.

to ask for, to beg
I want to ask you for something.

залхах
Ажлаасаа хэзээ нэг өдөр залхвал анх яагаад энэ ажилд орсноо санаарай.

to get tired of
If you ever get tired of your work, please remember why you started it.

ичих
Чи аав ээжээсээ ичих шаардлагагүй.

to be embarrassed of
You don't have to be embarrassed of your parents.

ирэх
Би Америкаас энд ганцаараа ирсэн.

to come from
I came here from America alone.

хоцрох
Хичээлээсээ дахиж битгий хоцроорой.

to be late for
Please don't be late for your lesson again.

шалтгаалах/хамаарах
Асуудал яаж шийдэгдэх нь чамаас ихээхэн шалтгаана.

to depend on
Solving the issue will depend on you a lot.

эмээх
Эцэг эхээсээ эмээх нь хэвийн зүйл.

to have a fear of (respect)
It is normal thing for you to have a fear of your parents.

-ыг/-ийг/-г	Direct object
дуудах	**to call (for attention)**
Та намайг дуудсан уу?	Did you call me?
гомдоох	**to offend**
Чамайг гомдоосон бол уучлаарай.	I'm sorry if I offended you.
загнах	**to scold**
Би чамайг загнах гээгүй шүү.	I want you to know that I didn't mean to scold you.
магтах	**to praise**
Сайн үйл хийсэн хүүхдийг магтаарай.	Please praise the child who does good deeds.
мартах	**to forget**
Би чамайг хэзээ ч мартахгүй ээ.	I will never forget about you.
ойлгох	**to understand**
(Би) чамайг үнэндээ сайн ойлгосонгүй.	I didn't understand you well honestly.
санах	**to remember, to miss**
Чи нутаг ус, аав ээжийгээ санаж байна уу?	Do you miss your homeland and your parents?
сонсох	**to hear, to listen to**
Намайг анхааралтай сонс.	Listen to me carefully.
таних	**to know, to recognize**
Чи намайг таньж байна уу?	Do you recognize me?
урих	**to invite**
Би төрсөн өдрийнхөө баярт найзыгаа заавал урина аа.	I will invite my friend to my birthday party for sure.
мэдэх	**to know**
Чи бүх юмыг мэдэх шаардлагагүй.	You don't have to know everything.

хүндлэх — **to respect**

Би тэр хүнийг их хүндэлдэг. — I respect that person a lot.

уучлах — **to forgive**

Би чамайг аль хэдийн уучилчихсан шүү дээ. — I have already forgiven you.

харах — **to see**

Би чамайг харалгүй өнгөрөөд явчихжээ. — I realize that I passed by you without seeing you.

хайрлах — **to love**

Ан амьтан, байгаль дэлхийг хайрлан хамгаалаарай. — Please love and protect animals and nature.

хооллох — **to eat food, to feed**

Хүүхдүүдийг яг цагт нь хооллоорой. — Please feed the children right on time.

хүлээх — **to wait**

Би жаахан хоцрох юм шиг байна. Намайг хүлээж байгаарай. — It seems like I will be a little late. Please keep waiting for me.

эмчлэх — **to treat**

Эмч өвчтөнийг аль болох өвтгөхгүй эмчлэхийг хичээдэг. — Doctors try to treat patients without hurting them as much as possible.

эрэх/хайх — **to look for**

Багш чамайг хайгаад байна. — The teacher is looking for you.

-тай^3 — **together with, to have**

тааралдах — **to run into**

Би сая гудамжинд багштайгаа тааралдлаа. — I just ran into my teacher in the street.

мэндлэх — **to greet**

Энэ хүнтэй мэндлээрэй. — Please greet this person.

танилцах — **to get to know**
Чи тэнд олон хүнтэй танилцана аа. — You will get to know many people there.
уулзах — **to meet/see**
Чамтай уулзах сайхан байна шүү. — It is nice to see you.

руу/рүү — to(wards), at

заах — **to point at**
Хүн рүү хуруугаараа заaж ярьж болохгүй. — You can't point at someone when you talk.
утасдах/залгах — **to call (on the phone)**
Асуух юм гарвал над руу утасдаарай. — If you have something to ask, please call me.
шидэх — **to throw ... at**
Бөмбөгөө багш руу шид. — Throw the ball to the teacher.
харах — **to look at**
Миний нүд рүү хараад үнэнээ хэл дээ. — Look at my eyes and tell the truth.
явах — **to go to**
Чи Америк руу хэзээ буцаж явах гэж байна (вэ)? — When are you going back to America?
явуулах — **to send**
(Би) чам руу мессеж явуулсан. Уншсан уу? — I have sent you a message. Did you read it?

-аар[4] — by, with (tools etc.), of

бахархах — **to be proud of**
Би чамаар их бахархдаг. — I'm so proud of you.

Дэлхий, улс орнууд / The World and Countries

Газрын зураг зүй	**Cartography**
Хойд туйл	North pole
Өмнөд туйл	South pole
Экватор	Equator
Уртраг	Latitude
Өргөрөг	Longitude
Цагийн бүс	Time zone
Тивүүд	**Continents**
Европ	Europe
Зүүн Европ	Eastern Europe
Баруун Европ	Western Europe
Өмнөд Европ	Southern Europe
Хойд/умард Европ	Northern Europe
Ази	Asia
Төв Ази	Central Asia
Зүүн Ази	East Asia
Өмнөд Ази	South Asia
Зүүн өмнөд Ази	Southeast Asia
Баруун Ази/Ойрх дорнод	Western Asia/Middle east
Африк	Africa
Зүүн Африк	East Africa
Баруун Африк	West Africa
Төв Африк	Central Africa
Өмнөд Африк	South Africa
Хойд/умард Африк	North Africa
Америк	America
Хойд/умард Америк	North America

Төв Америк	Central America
Өмнөд Америк	South America
Австрали	Australia
Антарктид	Antarctica

Далай	**Oceans**
Хойд номхон далай	North Pacific Ocean
Өмнөд номхон далай	South Pacific Ocean
Хойд Атлантын далай	North Atlantic Ocean
Өмнөд Атлантын далай	South Atlantic Ocean
Энэтхэгийн далай	Indian ocean
Хойд мөсөн далай	Arctic ocean
Өмнөд мөсөн далай	Antarctic ocean

Тэнгис (цөөн жишээ)	**Seas** (few examples)
Берингийн тэнгис	Bering sea
Гренландын тэнгис	Greenland Sea
Хар тэнгис	Black sea
Улаан тэнгис	Red sea
Газар дундын тэнгис	Mediterranean Sea

Улс (нийслэл)	Countries (capitals)
Ази тив	**Asia**
Азербайжан (Баку)	Azerbaijan (Baku)
Арабын Нэгдсэн Эмирт Улс (Абу Даби)	United Arab Emirates (Abu Dhabi)
Армен (Ереван)	Armenia (Yerevan)
Афганистан (Кабул)	Afghanistan (Kabul)
Балба (Катманду)	Nepal (Kathmandu)
Бангладеш (Дака)	Bangladesh (Dhaka)
Бахрейн (Манама)	Bahrain (Manama)
Бруней (Бандар Сери Бегаван)	Brunei (Bandar Seri Begawan)
Бутан (Тимпу)	Bhutan (Thimphu)
Вьетнам (Ханой)	Vietnam (Hanoi)
Гүрж (Тбилиси)	Georgia (Tbilisi)
Зүүн Тимор (Дили)	East Timor (Dili)
Израил (Йерусалим)	Israel (Jerusalem)
Индонез (Жакарта)	Indonesia (Jakarta)
Ирак (Багдад)	Iraq (Baghdad)
Иран (Техран)	Iran (Tehran)
Йемен (Сана)	Yemen (Sana'a)
Йордан (Амман)	Jordan (Amman)
Казахстан (Нур-Султан)	Kazakhstan (Astana)
Камбож (Пномпень)	Cambodia (Phnom Penh)
Катар (Доха)	Qatar (Doha)
Кипр (Никосиа)	Cyprus (Nicosia)
Киргиз (Бишкек)	Kyrgyzstan (Bishkek)
Кувейт (Кувейт хот)	Kuwait (Kuwait City)
Лаос (Вьентьян)	Laos (Vientiane)
Ливан (Бейрут)	Lebanon (Beirut)
Макао (Бээжин)	Macau (Beijing)
Малайз (Куала-Лумпур)	Malaysia (Kuala Lumpur)

Мальдив (Мале)	Maldives (Malé)
Монгол (Улаанбаатар)	Mongolia (Ulaanbaatar)
Мьянмар (Нейпидо)	Myanmar (Naypyidaw)
Оман (Маскат)	Oman (Muscat)
Өмнөд Солонгос (Сөүл)	South Korea (Seoul)
Пакистан (Исламабад)	Pakistan (Islamabad)
Палестин (Рамалла)	Palestine (Ramallah)
Саудын Араб (Рияд)	Saudi Arabia (Riyadh)
Сингапур (Сингапур)	Singapore (Singapore)
Сири (Дамаск)	Syria (Damascus)
Тажикистан (Душанбе)	Tajikistan (Dushanbe)
Тайвань (Тайбэй)	Taiwan (Taipei)
Тайланд (Бангкок)	Thailand (Bangkok)
Туркменистан (Ашхабад)	Turkmenistan (Ashgabat)
Турк (Анкара)	Turkey (Ankara)
Узбекистан (Ташкент)	Uzbekistan (Tashkent)
Филиппин (Манила)	Philippines (Manila)
Хойд Солонгос (Пёньян)	North Korea (Pyongyang)
Хон Конг (Хонконг)	Hong Kong (Hong Kong)
Хятад (Бээжин)	China (Beijing)
Шри-Ланка (Коломбо)	Sri Lanka (Colombo)
Энэтхэг (Шинэ Дели)	India (New Delhi)
Япон (Токио)	Japan (Tokyo)

Европ тив	**Europe**
Австри (Вена)	Austria (Vienna)
Албани (Тирана)	Albania (Tirana)
Андорра (Андорра-ла-Велья)	Andorra (Andorra la Vella)
Беларусь (Минск)	Belarus (Minsk)
Бельги (Брюссель)	Belgium (Brussels)
Болгар (Софи)	Bulgaria (Sofia)
Босни-Херцеговина (Сараево)	Bosnia and Herzegovina (Sarajevo)

Ватикан (Ватикан)	Vatican City (Vatican)
Герман (Берлин)	Germany (Berlin)
Гибралтар (Гибралтар)	Gibraltar (Gibraltar)
Грек (Афин)	Greece (Athens)
Дани (Копенхаген)	Denmark (Copenhagen)
Ирланд (Даблин)	Ireland (Dublin)
Исланд (Рейкьявик)	Iceland (Reykjavik)
Испани (Мадрид)	Spain (Madrid)
Итали (Ром)	Italy (Rome)
Их Британи (Лондон)	United Kingdom (London)
Косово (Пристина)	Kosovo (Pristina)
Латви (Рига)	Latvia (Riga)
Литва (Вильнюс)	Lithuania (Vilnius)
Лихтенштайн (Вадуц)	Liechtenstein (Vaduz)
Люксембург (Люксембург)	Luxembourg (Luxembourg)
Македони (Скопже)	Macedonia (Skopje)
Мальта (Валлетта)	Malta (Valletta)
Молдав/Мальдив (Кишинёв)	Moldavia (Chişinău)
Монако (Монако)	Monaco (Monaco)
Монтенегро (Подгорица)	Montenegro (Podgorica)
Нидерланд (Амстердам)	Netherlands (Amsterdam)
Норвеги (Осло)	Norway (Oslo)
Орос (Москва)	Russia (Moscow)
Польш (Варшав)	Poland (Warsaw)
Португали (Лисбон)	Portugal (Lisbon)
Румын (Бухарест)	Romania (Bucharest)
Сан Марино (Сан Марино)	San Marino (San Marino)
Серби (Белград)	Serbia (Belgrade)
Словак (Братислав)	Slovakia (Bratislava)
Словени (Любляна)	Slovenia (Ljubljana)
Украйн (Киев)	Ukraine (Kiev)
Унгар (Будапешт)	Hungary (Budapest)
Финлянд (Хельсинки)	Finland (Helsinki)

Франц (Парис)	France (Paris)
Хорват (Загреб)	Croatia (Zagreb)
Чех (Прага)	Czech Republic (Prague)
Швед (Стокхолм)	Sweden (Stockholm)
Швейцар (Берн)	Switzerland (Bern)
Эстони (Таллин)	Estonia (Tallinn)
Африк тив	**Africa**
Алжир (Алжирс)	Algeria (Algiers)
Ангол (Луанда)	Angola (Luanda)
Бенин (Порто-Ново)	Benin (Porto-Novo)
Ботсвана (Габороне)	Botswana (Gaborone)
Буркина Фасо (Уагадугу)	Burkina Faso (Ouagadougou)
Бурунди (Бужумбура)	Burundi (Bujumbura)
Габон (Либревиль)	Gabon (Libreville)
Гамби (Банжул)	Gambia, The (Banjul)
Гана (Аккра)	Ghana (Accra)
Гвиней (Конакри)	Guinea (Conakry)
Гвиней-Бисау (Бисау)	Guinea-Bissau (Bissau)
Египет (Каир)	Egypt (Cairo)
Жибути (Жибути)	Djibouti (Djibouti)
Замби (Лусака)	Zambia (Lusaka)
Кот д'Ивуар (Ямусукро)	Cote d'Ivoire (Yamoussoukro)
Зимбабве (Хараре)	Zimbabwe (Harare)
Кеп Верде (Праяа)	Cape Verde (Praia)
Камерун (Яунде)	Cameroon (Yaoundé)
Кени (Найроби)	Kenya (Nairobi)
Коморос (Морони)	Comoros (Moroni)
Конго (Браззавиль)	Congo (Brazzaville)
Конго, Ардчилсан (Киншаса)	Congo, Democratic (Kinshasa)
Лесото (Масеру)	Lesotho (Maseru)

Либери (Монровиа)	Liberia (Monrovia)
Ливи (Триполи)	Libya (Tripoli)
Маврикий (Порт-Луи)	Mauritius (Port Louis)
Мавритани (Нуакшот)	Mauritania (Nouakchott)
Мадагаскар (Антананариву)	Madagascar (Antananarivo)
Малави (Лилонгве)	Malawi (Lilongwe)
Мали (Бамако)	Mali (Bamako)
Марокко (Рабат)	Morocco (Rabat)
Мозамбик (Мапуту)	Mozambique (Maputo)
Намиби (Виндхук)	Namibia (Windhoek)
Нигери (Абужа)	Nigeria (Abuja)
Нижер (Ниамей)	Niger (Niamey)
Өмнө Африк (Претория)	South Africa (Pretoria)
Руанда (Кигали)	Rwanda (Kigali)
Сан-Томе-Принсип (Сан-Томе)	São Tomé and Príncipe (São Tomé)
Свазиланд (Мбабанэ)	Swaziland (Mbabane)
Сейшель (Виктория)	Seychelles (Victoria)
Сенегал (Дакар)	Senegal (Dakar)
Сомали (Могадишо)	Somalia (Mogadishu)
Судан (Хартум)	Sudan (Khartoum)
Сьерра-Леон (Фритаун)	Sierra Leone (Freetown)
Танзани (Додома)	Tanzania (Dodoma)
Того (Ломе)	Togo (Lomé)
Тунис (Тунис)	Tunisia (Tunis)
Төв Африк (Бангуй)	Central Africa (Bangui)
Уганда (Кампала)	Uganda (Kampala)
Чад (Н'Жамена)	Chad (N'Djamena)
Экваторын Гвиней (Малабо)	Equatorial Guinea (Malabo)
Эритрей (Асмара)	Eritrea (Asmara)
Этиоп (Аддис-Абеба)	Ethiopia (Addis Ababa)

Хойд, төв Америк	North, Central America
Америк (Вашингтон)	America (Washington D.C.)
Америкийн Нэгдсэн Улс	United States of America
Антигуа ба Барбуда (Сент-Жонс)	Antigua and Barbuda (St John's)
Багамын арлууд (Нассо)	Bahamas (Nassau)
Барбадос (Брижтаун)	Barbados (Bridgetown)
Белиз (Белмопан)	Belize (Belmopan)
Гайти (Порт-о-Принц)	Haiti (Port-au-Prince)
Гватемал (Гватемал)	Guatemala (Guatemala City)
Гондурас (Тегусигалп)	Honduras (Tegucigalpa)
Гренада (Сент-Жоржес)	Grenada (St George's)
Доминик (Розо)	Dominica (Roseau)
Доминикан (Сан-Доминго)	Dominican Republic (Santo Domingo)
Канад (Оттава)	Canada (Ottawa)
Коста-Рика (Сан-Хосе)	Costa Rica (San Jose)
Куба (Хавана)	Cuba (Havana)
Мексик (Мехико)	Mexico (Mexico City)
Никарагуа (Манагуа)	Nicaragua (Managua)
Панам (Панам)	Panama (Panama City)
Сальвадор (Сан Сальвадор)	Salvador (San Salvador)
Сент-Винсент ба Гренадин (Кингстаун)	St Vincent and the Grenadines (Kingstown)
Сент-Люсиа (Кастри)	St Lucia (Castries)
Тринидад ба Тобаго (Порт-оф-Спейн)	Trinidad and Tobago (Port-of-Spain)
Ямайка (Кингстон)	Jamaica (Kingston)

Өмнөд Америк	South America
Аргентин (Буэнос-Айрес)	Argentina (Buenos Aires)
Боливи (Сукре)	Bolivia (Sucre)
Бразил (Бразилиа)	Brazil (Brasilia)

Венесуэл (Каракас)	Venezuela (Caracas)
Гайана (Жоржтаун)	Guyana (Georgetown)
Колумби (Богота)	Colombia (Bogota)
Парагвай (Асунсион)	Paraguay (Asuncion)
Перу (Лима)	Peru (Lima)
Суринам (Парамарибо)	Suriname (Paramaribo)
Уругвай (Монтевидео)	Uruguay (Montevideo)
Чили (Сантьяго)	Chile (Santiago)
Эквадор (Кито)	Ecuador (Quito)
Австрали, далайн орнууд	**Australia and Oceania**
Австрали (Канберра)	Australia (Canberra)
Вануату (Порт-Вила)	Vanuatu (Port Vila)
Кирибати (Тарава)	Kiribati (Tarawa)
Маршаллын арлууд (Мажуро)	Marshall Islands (Majuro)
Микронез (Паликир)	Micronesia (Palikir)
Науру (Ярен)	Nauru (Yaren)
Палау (Нгерулмуд)	Palau (Koror)
Папуа-Шинэ Гвиней (Порт-Морсби)	Papua New Guinea (Port Moresby)
Самоа (Апиа)	Samoa (Apia)
Соломоны арлууд (Хониара)	Solomon Islands (Honiara)
Тонга (Нукуалофа)	Tonga (Nuku'alofa)
Тувалу (Фунафути)	Tuvalu (Funafuti)
Фижи (Сува)	Fiji (Suva)
Шинэ Зеланд (Веллингтон)	New Zealand (Wellington)
Аймаг (аймгийн төв)	**Provinces (province centres)**
Архангай (Цэцэрлэг)	Arkhangai (Tsetserleg)
Баян-Өлгий (Өлгий)	Bayan-Ulgii (Ulgii)

Баянхонгор (Баянхонгор)	Bayankhongor (Bayankhongor)
Булган (Булган)	Bulgan (Bulgan
Говь-Алтай (Алтай)	Gobi-Altai (Altai)
Говьсүмбэр (Чойр)	Gobisumber (Choir)
Дархан-Уул (Дархан)	Darkhan-Uul (Darkhan)
Дорноговь (Сайншанд)	Dornogobi (Sainshand)
Дорнод (Чойбалсан)	Dornod (Choibalsan)
Дундговь (Мандалговь)	Dundgobi (Mandalgobi)
Завхан (Улиастай)	Zavkhan (Uliastai)
Орхон (Эрдэнэт)	Orkhon (Erdenet)
Өвөрхангай (Арвайхээр)	Uvurkhangai (Arvaikheer)
Өмнөговь (Даланзадгад)	Umnugobi (Dalanzadgad
Сүхбаатар (Баруун-Урт)	Sukhbaatar (Baruun-Urt)
Сэлэнгэ (Сүхбаатар)	Selenge (Sukhbaatar)
Төв (Зуунмод)	Tuv (Zuunmod)
Увс (Улаангом)	Uvs (Ulaangom)
Ховд (Ховд)	Khovd (Khovd)
Хөвсгөл (Мөрөн)	Khuvsgul (Murun)
Хэнтий (Чингис)	Khentii (Chingis)

Улаанбаатар хотын дүүргүүд / **Districts in Ulaanbaatar city**

Багануур	Baganuur
Багахангай	Bagakhangai
Баянгол	Bayangol
Баянзүрх	Bayanzurkh
Налайх	Nalaikh
Сонгинохайрхан	Songinokhairkhan
Сүхбаатар	Sukhbaatar
Хан-Уул	Khan-Uul
Чингэлтэй	Chingeltei

Ном зүй (Bibliography)

1. ШУА-ийн Хэл зохиолын хүрээлэн, МУИС, МУБИС "Монгол хэлний зөв бичих дүрмийн журамласан толь", 2018
2. Ц.Дамдинсүрэн, Б.Осор "Монгол үсгийн дүрмийн толь", 1983
3. Монсудар "Монгол хэлний харь үгийн толь", 2018
4. Я.Цэвэл "Монгол хэлний товч тайлбар толь", 1966
5. Bawden, C. R. "Mongolian - English Dictionary", 1997
6. Oxford Monsudar "English - Mongolian Dictionary", 2006
7. Дамдинсүрэнгийн Алтангэрэл "Англи - Монгол толь", 1998
8. Монсудар "Монгол нүүдэлчдийн тайлбар толь", 2014
9. Nerko publishing "5 хэлний зурагт толь", 2010
10. Т.Торнон, Т.Тамир "Rural Area of Mongolia", 2009
11. Longman "Photo Dictionary", 2005

This book is aimed at enriching students' vocabulary and improving their speaking skills. It includes real phrases and sentences that are used on a daily basis by topic.

Depending on the scope of the topic, appropriate nouns, adjectives, phrases, or regularly used sentences are selected and listed. Students are encouraged to memorize parts they need from the lists and use them in their speech.

ISBN 9919-0-1422-2

9 789919 014223